



ALPARSLAN TÜRKEŞ

1944 MİLLİYETÇİLİK OLAYI

ALPARSLAN TÜRKEŞ

1944 MİLLİYETÇİLİK OLAYI

(Onbirinci baskı)



KUTLUĞ YAYINLARI

Babıâli Cad. Melek Han 32/14
P. K. 1260 Sirkeci - İSTANBUL

Dizgi - Tertip, Baskı : Yüksel Matbaası
Kapak Kompozisyonu : Olcay Okan
Kapak Baskısı : Kuşak Matbaası
Cilt : Yedigün Mücellithanesi

İstanbul-1975

ÖNSÖZ *

«1944 Milliyetçilik Olayı» kitabının birinci baskısı hızla tükendi. Her taraftan, devamlı olarak kitap arandığından yeniden basılması zarurî oldu.

Birinci baskı ile ikinci baskı arasında geçen zaman içerisinde, yurdumuzda çok ciddî ve acıklı olaylar meydana geldi. 12 Mart 1971 de Türk Silâhlı Kuvvetleri tarafından verilen muhtıra, millet hayatında yeni bir safha açtı. Bu arada komünizme ve bölgeciliğe, bölücülüğe kaymış olan pek çok gençler ve aydınlarımız, sert koğuşturmalara uğradılar. Silâhlı çeteler kurularak partizan savaşlarına girişildi. Memleketimizde misafir bulunan yabancılar taaruza uğradılar, kaçırıldılar veya katledildiler. Bunları yapanların bir kısmı, devlet kuvvetlerine silâhla karşı koydukları bir sırada yapılan çarpışma sonunda vurularak öldüler.

Türk gençlerinin bir çokları tutuklandı ve hâlen de tutuklu bulunmaktadırlar. Bunların tuttukları yolun ne kadar yanlış olduğu ve memleketimiz için zararlı, yıkıcı bulunduğu bellidir. Fakat bu gençler yanlış dahi olsa, inandıkları bir ülkü için, hayatları dahil, herşeylerini feda etmekten çekinmeyecek kadar davranışlar göstermişlerdir. Memleketimiz için bu durum ne büyük acıdır ve Türk Milleti için ne büyük kayıptır.

Niçin Türk Milleti'nin onbinlerce genci ve aydınları vatan için zararlı olan bu yıkıcı akımlara ve hareketlere sürüklenmişlerdir...? Niçin memleketimizin bu talihsiz çocukları Türkiye'yi bölgelere göre parçalayarak ayrı ayrı küçük devletler hâline sokmak ihanetine sapmışlardır? Niçin Üniversitelerimizde yıllarca okuyup yetişmiş olan bu insanlar «Ben Türk değilim, Müslüman değilim... Türkiye diye

---

(*) Bu kitabın ikinci baskısının yapıldığı 1972 yılında yazılan önsözdür.

bir varlık tanımıyorum...» şeklinde ifadeler vermişlerdir...?

Yurdumuzun evlâtları olan bu gençler üniversiteye gelmeden önce, âile yuvalarında bulundukları zamanlarda, bu kötü ve yanlış fikirlere sapmış değillerdi. Hattâ birçokları gerçek mânâda vatansever ve milliyetçi idi. Bunların millet için kaybolmalarının sebebi memleketimizin birçok yıllardan beri içine yuvarlandığı fikir ve inanç boşluğudur. İnsanlar inançla, ülküyle yaşarlar, mutlu olurlar ve yükselirler. İnançsız ve ülküsüz bir kimse kendisini boşlukta bulur ve sadece içgüdülerinin tesiri altındaki olaylar içinde sürüklenir, davranışları ve hayatı tesadüflere bağlı kalır.

Yaşadığımız çağ herşeyden önce bir ideoloji ve kültür savaşı çağıdır. Kendi millî kültürünü geliştirme yoluna gitmeyen milletler ve kendi millî ülküsünü tâyin edip, insanlarını bu millî ülküyle yetiştirme yoluna gitmeyen toplumlar, yabancı kültürlerin ve yabancı ideolojilerin esiri olurlar. Türkiyemiz birçok yıllardan beri yabancı ideolojilerin ve yabancı kültürlerin taarruz ve istilâsına mâruz bulunmaktadır. Yaşadığımız çağda düşman topu-tüfeğiyle gelmeden önce, kültür ve ideoloji ile düşünce ve inanç hayatımızı ve sanat dünyamızı istilâ etmeye girişmektedir. Bunda başarı sağladıktan sonra düşman silâhlı kuvvetlerinin devletimizi ve vatanımızı ele geçirmesi basit bir meseleden ibaret kalır.

1917 yılından beri Rus emperyalizmi yeni bir örtüye bürünmüş ve yepyeni, aynı zamanda çok kuvvetli, hattâ müthiş bir silâha sahip olmuştur. Bu silâh komünizm doktrini ve komünizm ideolojisidir. Bunları, en sert ve en korkunç bir emperyalizm olan Rus emperyalizmi, sömürmek istediği milletleri ve toprakları yutmak için ustaca kullanmıştır ve kullanmaktadır.

Türkiye, devletler arasında sürdürülen gizli ve açık mücadelenin mihrâkında bulunmaktadır. Bunun için yabancı kültür ve yabancı ideolojilerin en amansız saldırılarının hedefidir. Bugün üç-beşyüz çeteci anarşist, komünist, sıkıyönetim makamları tarafından tutuklanmıştır diye, her derdin çözümlendiğini ve sona erdiğini sanmak çok büyük gaflet olur. Türk Milletini yok etmek amacı güden yabancı kültür ve ideoloji saldırıları hiç bir zaman dur-

mayacaktır. Yeni şekillere bürünecek, yeni metodlar uygulayacak, yepyeni insanlar ortaya sürecek, savaşını devam ettirecektir. Bunlara karşı korunmak ve Türk Milletini, Türk Devletini sür'atle güçlendirmek için millî bir ideoloji ve millî bir kültür hamlesi ortaya konulmalıdır. Fikirler, ülküler ve inançlar silâh kuvveti ile, polis gücü ile veya kaba kuvvetle hiçbir zaman ezilemez, önlenemez ve yenilemez. Fikir ülkü ve inançlar ancak kendilerinden daha doğru, daha güçlü, daha üstün fikir, ülkü ve inançlarla bastırılarak yenilgiye uğratılabilirler. Türk Milleti için her çeşit yabancı ideoloji ve kültür saldırısına karşı dayanılacak kuvvet, Türklük Ülküsü ve Türk Milliyetçiliği şuuru ile Türk Milliyetçiliği ideolojisidir.

Yabancı kültür ve ideolojilerin saldırılarından bahsederken yalnız komünizmi düşünmek eksik bir tutum olur. Türklüğün her alanda yükselmesini ve Türk Milletinin güçlü bir toplum olarak, bağımsız bir kişilik içinde gelişmesini engelleyen her türlü yabancı kültür ve ülkü tesirini dikkate almak gerekmektedir. Yıkıcı akımlara, bölücü ve parçalayıcı propagandalara karşı korunmayı hedef alan reaksiyoncu bir tutumu benimsemek çok yanlış olur. EN İYİ SAVUNMA TAARRUZDUR. TÜRKLÜK ÜLKÜSÜNÜ VE TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİNE DAYANAN MİLLÎ KÜLTÜR GELİŞMELERİNİ, YABANCI KÜLTÜR VE İDEOLOJİ SALDIRILARINA KARŞI BİR REAKSİYON OLARAK DEĞİL, ONLARI BASTIRACAK ŞEKİLDE YÜKSEK VE ASİL İNANÇLARA DAYANAN BAĞIMSIZ, GÜÇLÜ BİR AKSİYON OLARAK DÜŞÜNMEK VE GELİŞTİRMEK LÂZIMDIR.

Memleketimizin son yıllarda düştüğü acıklı durumları çok yıllar önce görmüş ve ilgilileri uyarmağa çalışmıştık. Memleketin mahkûm edildiği inanç, ülkü ve düşünce boşluğu dolayısiyle bugün Türkiye'nin çok ağır durumlarla karşılaşacağından uzun zamandır endişe duyuyorduk. Fakat bunu memleketin yönetimini elinde bulunduran yöneticilere anlatmak mümkün olmuyordu. Boş kafalı insanlar makam sahibi olunca, o makamın kendilerine her çeşit kudret ve liyâkati sağladığını sanırlar. Halbuki, en iyi yöneticiler fikir ve düşüncelere hürmet eden ve değer veren kimselerdir. Böyle yapmayı bilmeyen insanlar hem kendilerine, hem de memleketlerine çok zararlı olurlar.

Atatürk'ün ölümünden sonra 12 yıl Türkiye'yi tam bir diktatör olarak yöneten İsmet İnönü yukarıdan beri anlattığımız gerçeklere ve düşüncelere akıl erdirmesi mümkün olmayan bir kişidir. Kendisi, insanların hareketlerine yön veren faktörleri bilmeyen ve toplumları nasıl şahlandırıp hedefe yönelteceğini ve kalkındıracağını anlamayan bir insandır. Etrafına toplanarak kendi çıkarları için dalkavukluk edenlerin elinde çok zaman oyuncak olmuştur. Çok zaman, solcuları ve Marksistleri himâye etmiştir. Nepotizm, yani hısım-akrabalarını ve yakınlarını kayırma hastalığı, politikasının dâimâ temeli olmuştur. Bunun neticesinde, onların tesirinde kalarak 1944 yılında «Turancılık Dâvâsı» adı ile bir dâvânın ortaya çıkarılmasına sebep olmuştur. Bu dâvâ bahane edilerek Türk Milliyetçiliği, Türk Ülkücülüğü ve düşünce hayatı ağır saldırılara uğramış ve yurdumuz bundan çok zarar görmüştür. Bu dâvâ sebebiyle estirilen zulüm, sindirme ve tedhiş havası zaten zayıf olan Türk düşünce ve inanç varlığını, millî kültür hareketlerini iyice felce uğratmış ve yıkmıştır. Böylece memleket tam bir fikir ve inanç boşluğuna itilmiştir. Türklük ülküsüne dayanan ve Türk Millîyetçiliğinden kuvvet alan fikirler ve hareketler, korkulu, zararlı ve belâlı işler olarak zihinlere yerleşmiş, buna karşılık solcu, komünist görüşler ve hareketler kârlı, tehlikesiz faaliyetler olarak teşvik görmüştür. Kısacası, yurdumuz 12 Mart 1971 arifesine bundan dolayı sürüklenerek gelmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi'ni bile ne hale soktuğu son olaylarla iyice anlaşılmıştır. Yıllarca «eşsiz, büyük adam» veya «İkinci Adam» diye takdim edilen kişinin beş dakika ilerisini dahi göremeyen bir insan olduğu olaylarla isbatlanmıştır. Atatürk'ün kurduğu ve Türk Kurtuluş Savaşı'nın temel teşkilâtlarından olan Cumhuriyet Halk Partisini yıkmış, parçalamış ve Marksizmi nihaî hedef olarak kabul etmiş olan fanatik bir grubun pençesine kaptırmıştır. Ondan sonra da tarihî kişiliğine uymayan düşkün durumlar içine girmiştir.

Dünyada insanlar için, politikada, en yüksek makam ve görev devlet başkanlığıdır. Hiç bir memlekette devlet başkanlığı görevinde bulunan bir kimse görevden ayrıldıktan sonra daha aşağı bir görev kabul etmez. Köşesine

çekilir ve oradan milletin bir büyüğü olarak, eski bir devlet başkanı sıfatı ile oturur ve danışmanlık, bir nevî yüksek nezaretçilik tutumu içinde yaşar. Bunun bir tek istisnası yurdumuzda İsmet İnönü olmuştur. 12 yıl Cumhurbaşkanlığı ve diktatörlük yaptıktan sonra, Parti Genel Başkanlığına dönmüş, muhalefet liderliği yapmış, daha sonra Başbakanlığa gelmiş ve tekrar Başbakanlıktan ayrılarak Parti Genel Başkanlığına dönmüştür. Bu ihtirası ve isabetsiz davranışı kendisi için ve memleket için çok zararlı olmuştur.

1944 Millîyetçilik Olayı'nı özetleyen bu küçük kitabın yeni baskısının memlekete hayırlı olmasını dilerim. Eksikler, kusur ve hatâlar için okuyucuların müsamaha ve bağışlamalarını rica ederek, saygılar sunarım...

Alparslan TÜRKEŞ

BAŞLANGIÇ

Türkiye çeşitli gizli kuvvetlerin at oynattıkları bir meydan olmaktan henüz kurtulamamıştır. Coğrafyasının önemi, topraklarının sahip bulunduğu zenginlikler ve Türk Milletinin tarihte başardığı büyük işler, daima çeşitli blokların dikkatlerini, ihtiraslarını ve endişelerini Türkiye üzerinde toplamıştır. Türk milleti gerçekleri anlamasın diye, dünya gidişatından habersiz kalması maksadıyle içte pek çok karışıklıklara sürüklenmiştir.

Çocukluğum: Balkan Savaşı, Birinci Cihan Savaşı ve Türk Millî Kurtuluş Savaşının acı tatlı hikâyeleri içinde geçti. İlkokul ve ortaokul sıralarında da derslerimizin konusunu bu üç savaşa ait olaylar teşkil etti. Türk milletini yok etmek isteyenlerin, giriştikleri tecavüz ve hiyanet faaliyetleriyle buna karşı kendini kurtarmak için. milletimizin yapmış olduğu olağanüstü mücadeleler ele alınarak derslerimizde incelenirdi. Türk milletinin zayıf ve düşkün durumdan kurtulması ve eski çağlardaki kudret ve şereflerine tekrar ulaşması için nasıl çalışılması, neler yapılması gerektiği üzerinde duruldu. O günlerden bu yana, benim de başlıca düşünce ve kaygılarım bunlar olmuştur. Türk milletinin tarihini, halihazır durumunu ve geleceğini derinden inceleyerek bunlar için açık ve gerçek, uygun görüş elde etmeye ve olumlu plânlar hazırlamaya çalışmayı zevkli ve aynı zamanda vazgeçilmez bir alışkanlık haline getirdim.

1944 yılında bugün artık tarihe mal olmuş olan bir dava ile karşılaştım. Zamanın yöneticileri tarafından «TURANCILIK ve IRKÇILIK» dâvâsı diye adlandırılmış bulunan bu davanın içinde sanık olarak bulundum. Bir yıl kadar devam eden dava sırasında tutuklu kaldım ve sonra da beraat ettim. Bu konu mazinin sisli yılları arasında kalmışken, bundan tekrar bahsetmeyi hiç bir zaman düşünmemiştim. Fakat memlekete hizmet için girişilen çabalarda, yurtseverleri yıkmak ve baltalamak isteyen şer kuvvetler, en kutlu varlıklardan, en çirkef araçlara kadar her şeyi kendi âdi emelleri için sömürürler ve kullanırlar. Gerek sıkı yönetim mahkemeleri ve gerekse yargıtay kurulları tarafından suçsuz görülerek beraat ettirilmiş bulunmaklığımıza rağmen bu konu daima aleyhimizde kullanılmaya çalışılmıştır. Bu yapılırken gerçeklere saygı gösterilmemiş, yalan ve iftira yoluna gidilerek olaylar başka şekilde gösterilmeye çalışılmıştır. En son olarak, 1967 yılı Nisan ayından itibaren Yeni Gazetede «Türkiye'de Komünist Hareketleri ve Irkçılık» başlığı altında bir yazı serisine başlanıldı. Bu yazıların ilk günlerden itibaren hedefi belli olmuştu. Komünizm ve ırkçılık konuları birbirine karıştırılarak halkın zihni bulandırılacak ve neticede başında bulunduğum, «Milliyetçi Dokuz Işık» hareketi baltalanacaktı. Yazının bütün tertibi, bu gayeyi sağlamak için hazırlanmıştır. Bu durum karşısında kamu oyunu aydınlatmak ve iftiraların içyüzünü açıklamak zaruret haline geldi.

Bir İstanbul gazetesinde kısmen açıkladığım bu yazılarımın bâzı kısımlarının değiştirilmesi karşısında yazılarımı yeniden inceleyerek bir kitap haline gelmesini sağladım.

BİRİNCİ BÖLÜM

İkinci Cihan Savaşı'nın sonunun yaklaştığı 1944 yılı başlarında, Türkiye'de büyük olaylar meydana geldi. Bu olaylar, «Turancılık ve Irkçılık» davası adıyle kamuoyunda yer aldı ve tarihe geçti. Davanın meydana gelişi ve sebepleri üzerinde söze girişmeden önce, 1944 yılından evvelki yıllarda Türkiye'nin durumunun ne olduğunu kısaca gözden geçirmek gerekmektedir.

Dünya, İkinci Cihan Harbinin dehşeti içindedir. Avrupa'yı yıldırımla vurulmuşa döndüren Alman Orduları Balkanlara da yayılmıştır. Seferî görev yerlerine sevk edilmiş olan Türk Ordusu, özellikle, Boğazlar ve Trakya bölgesinde yığınak halindedir. Ben, bu kuvvetlere bağlı, küçük rütbeli genç subaylardan biriyim.

Yıl 1943.

Türk askeri her zamanki cevherindedir. Subay kadrosu da, bütün gücünü sarf ederek bu cevheri işlemektedir. Fakat 1939 yılının son aylarından bu yana harp tekniğinin lüzumlu kıldığı bütün modern vasıtalardan mahrum bulunan bu Türk Ordusu, Subaylarına endişe vermektedir. Bütün gayretlerimizin havanda su dövmek kabilinden olduğunu anlamamaya imkân yok.

Çeşitli devletler nezdindeki Türk Ataşemiliterlerinin Genel Kurmaya gönderdikleri harp raporları orduda da yayınlandığı için, bunları okuyan subaylar, kuvvetli uçak filolariyle desteklenen modern zırhlı ve motorlu orduların çeşitli cephelerde neler yaptıklarını, ne gibi başarılara ulaştıklarını öğrenmekte ve inceleyebilmektedir.

Polonya Ordusu daha ilk karşılaşmada darmadağın olmuştu. Eski metodlara göre kurulmuş olan bu ordunun cesareti ve vatanseverliği pike hücumlar yapan Alman uçaklarının moral bozucu siren sesleri ile zırhlı tümenlerin palet gürültüleri arasında boğulup gitmişti. Her biri ecdat yâdigârı olan mızrakları ile harpten önce geçit resimlerinde göz alan Leh atlı birlikleri O «dragonlar», «hüzarlar», «uğlanlar», üniformalarının şerefini korumak için ya mızrak uzatarak, ya da yalın kılınç dört nala Alman zırhlı tümenleri üzerine alay alay atılmışlar, birer şeref hücumu yaparak intihar etmişlerdi.

Verdün galibi Mareşal Peten ile yardımcı Veygand'ın kurdukları Fransa Ordusu da esas kuvvetini zırhlı ve motörlü tümenlerden, uçaklardan alamadığı için Alman Ordusu karşısında teslim bayrağını çekmişti. Çekoslovakya, Prag'a indirilen paraşütçülerle ortadan kaldırılmıştı. 1939 ile 1941 arasında sıralanan bu askerî hâdiselerin ışığında bizim durumumuzun pek parlak olmadığını anlamak için dehâya ihtiyaç yoktu. Bir müddet önce de hemen hemen bizim şartlarımız içinde bulunan bir başka ordu, Yunan Ordusu, Almanların karşısında hiç bir başarı gösterememişti. Fransa taarruzunda Majino müstahkem hattını içinden dolanarak arkasına inmek suretiyle düşürmüş olan Almanlar, Yunanis-

tan'ın Metaksas müstahkem hattına hiç ehemmiyet vermemiş, çiğneyip geçmişlerdi.

Kudret derecesini harp tecrübelerinden aldığı dehşetle göze vuran böyle modern ordulara karşı bizim durumumuz ne idi?

Derhal belirtmeliyim ki, İkinci Dünya Harbinin bu uğultulu günlerinde Türk Silâhlı Kuvvetleri donatımı bakımından da, silâhları bakımından da asla modern bir çehre göstermiyordu.

Bu durum karşısında endişe duymamağa imkân mı vardı?

Fakat yıllarca sürmüş bilgisizliklerin ve ihmallerin bu kötü neticesinden duyduğumuz endişeyi kendi kendimize bile itiraf edemiyorduk.

Tabiî, bu çekingenliğin de bir hududu olacaktı. Nihayet bir gün, bazı subaylar, daha fazla sabredemediler, endişelerini açıkça belirttiler. Hâdise, Gelibolu'da cereyan etti.

Bir manevra sonunda yapılan toplantıda bu subaylar, Kolordu Kumandanı rahmetli Nuri Yamut'a açıkça sordular:

— «Paşam, bizim elimizdeki bu demode araçlarla herhangi bir başarı elde etmemize imkân var mıdır?».

Nuri Yamut, yapılan manevranın neticelerinden son derece memnun kaldığını hissettirmekteydi. Etrafında neşeli ve ümitli bir hava yaymağa çalışıyordu. Böyle bir anda muhatap edildiği soru onun için bir sürpriz oldu. Fakat subaylar bu kadarla da kalmadılar. Daha da ileriye gittiler.

— «Sayın Generalim, dediler, modern zırhlı ve motörlü düşman ordulara karşı başarı ile savaşmak için bir an önce elimizdeki demode araçlardan kur-

tulmamız düşünülüyor mu? Biz ordumuzu süratle modernleştirmek için yollar, çareler aramak zorunda değil miyiz? Bugünkü silâhlarımızla, şu berbad donatım içindeyken, şu manda arabaları, katır ve deve kolları ile biz bir Alman taarruzuna uğrarsak milletimizin durumu ne olur?»

Hiç unutmam... Muhterem Kolordu Kumandanı Korgeneral Nuri Yamut şu cevabı vermişlerdi :

— «Ben size çatacak, sizinle karşılaşacak düşmanın hali ne olacaktır diye düşünmekteyim... Ve, böyle bir düşmanın perişan halini görür gibi oluyorum.»

Bir kumandanın astlarına bu şekilde cevap vermesi yanlış bir hareket sayılmazdı. Kumandası altındaki insanların moralini daima yüksek tutmağa çalışmak, gayret etmek, bir generalin elbette en başta gelen ödevi idi. Ama esasa taallûk eden bir cevap değildi bu... Ve acı gerçeği değiştirmiyordu.

Dinliyenler hep susmuşlardı.

Gülmemişlerdi. Başlarını önlerine eğmişler ve hep susmuşlardı.

Susmayıp ne yapacaklardı? Nuri Yamut Paşa'nın bu cevabından sonra hangisinde, kimde takat kalmıştı ki?... Ordunun büyük bir kısmı çadırlarda barınmaktaydı. Ama ne çadırlar? Hepsi eskimiş, miadını doldurmuştu. Bu çadırlar bir tarafından bakılınca öteki tarafı görünecek derecede yıpranmışlardı. Ordu 1941 yılının o pek dehşetli kışını bile bu çadırlar içinde geçirmişti.

Çadırları ısıtmak mümkün olmuyordu. Er başına bir kilo hesabiyle odun veriliyordu. Bunun içinde yemek pişirme, çamaşır yıkama ve ısınma odunu da dahil bulunuyordu. Yahut soba başına sobanın bü-

yüklüğüne göre günde 24 veya 36 kilo odun dağıtılırdı. Yani saat başına her soba için bir veya birbuçuk kilo odun.

Nasreddin Hoca Türbesini andıran fersûde çadırlar bu kadar az odun'la ısıtılabilir miydi?

Tabiî zatürree, aztürcemp gibi öldürücü hastalıklar, penisilinin henüz bulunmadığı o günlerde askerlerimizi, vatan çocuklarını kırıp geçirmişti.

Sadece bu iki hastalıktan şehit olup giden bu vatan çocuklarının sayısı on'binlerin üstündedir.

Fakat bu felâketlere önem veren ve bu felâketleri önlemeye ça'lışan yoktu.

Gelibolu Askerî Hastahanesinde tedavi gördükten sonra, yirmi gün kıt'asında istirahat verilerek taburcu edilen bir er 20-30 kilometre uzakta bulunan birliğine, hasta ve, bitkin haline rağmen yürüyerek gitmek zorunda idi.

Böyle durumlar için gerekli tedbirler düşünülemezdi.

Kâfi miktarda elbise ve fotin de verilmediği için, çok zaman bir kısım erlerin ya'lınayak bulundukları görülürdü.

Bütün bunlar, subayları derinden derine üzen, hiddetlendiren konulardı.

İkmâl sistemi çok bozuk ve derbederdi; daha doğrusu ne bir sistem vardı, ne de sistemi işletecek vasıta...

Seferberliğe gidildiği sırada, Türk Ordusunun bütün eksiklikleri bir anda sırıtıvermişti. Alaylarda tek motörlü vasıta yoktu. Tümen topçu'ları koşuluydu. Yani beygirlerle çekiliyordu.

Ve işte ikmâl işlerinde kullanılan gayretli vasıtalarımız :

Manda arabaları, öküz arabaları, atlı arabalar... Deve kervanları, eşek kolları, katır kolları...

Erlere kadroya uygun elbise, palto, fotin, çanta, matara, kemer verilmiyordu. Çoğunun bir battaniyesi bile yoktu.

Ordu iyi beslenmiyordu da.

Ama millet de iyi bir durumda değildi.

Memleket derin bir sefalete gömülmüş bulunuyordu. Halkın en zarurî ihtiyaçları ekmek, şeker, patiska, basma, hattâ kefen bezi vesikaya bağlanmıştı.

Rahat yaşayabilenler sâdece Millî Şef ve ona yaklaşabilenlerdi : Vekiller, Mebuslar, Halk Partisi kodamanları, sivil ve askerî hiyerarşinin en üst kademeleri pek rahat bir hayat sürebiliyordu.

Şekere durmadan zamlar yapan bir Saraçoğlu, kulaklarına bir şikâyet çarpınca :

— «Şeker lüks maddedir. Ne yapalım? Parası olmayanlar da yemeyiversinler...» diyebilecek kadar utanmazlıkta ileriye gidebiliyordu.

... Ve bu mülevves durumu ayakta tutabilmek için aklın almıyacağı derecede korkunç bir gizli terör hüküm sürüyordu.

Türk Silâhlı Kuvvetlerini ihmal etmiş olan «Millî Şef İsmet İnönü», en iptidaî cihazlardan yoksun bırakmış olan «Millî Şef İsmet İnönü», hattâ yüzölçümü sekizyüzbin kilometre kareye yakın bir vatan sathında nihayet sayısı on sekiz milyonu aşmayan bir insan yığınını besleyemeyen «Millî Şef İsmet İnönü», sakat idaresini ayakta tutacak bir terör sistemini, sinsi bir titizlikle kurmayı başarabilmişti.

Bütün istihbaratı kontrolu altına almış, şirret bir hafiye şebekesi kurmuştu.

Mağrur ve vicdandan mahrum, askerlik şerefi-

ne zerre kadar liyakatı olmayan elemanlar yaratmış, keyfine göre ve menfaatine uygun hükümler verdirerek, örfî mahkemeler düzenlemişti.

Bu hazin durumu tarihimiz bize pek acı bir tecrübe geçirterek öğretecekti...

«Millî Şef İsmet İnönü», Mısır'ın mâhut Mehmet Ali Paşası gibi, kendi adamlarını doyuruyordu.

Nahiye müdürlerine kadar, bütün yöneticilere diledikleri kadar, beyaz undan, has ekmekler sağlanıyordu. Onlar ne yiyecek, ne de giyecek sıkıntısı çekiyorlardı. Rüşvet, ihtikâr, suiistimal almış yürümüştü. Kimi, «Battı balık yan gider,» deyip duruyor, kimi «Bal tutan parmağını yalar», deyip vuruyordu. «Kısa günün kârı az olur» diyen kanaatkâr, küçük vurguncular yanında «... yemiyen domuz» diyen kaliteli vurguncular da halkın gözüne battıkça batıyordu.

Zavallı halk... Onu düşünen yoktu... Namuslu vatandaşlara adam başına üç yüz gram, kapkara, çamur gibi berbat bir hamur parçası dağıtılıyordu. Savaşa girmiş memleketlerde de darlık baş göstermişti. Fakat o memleketlerin hepsinde krallar da, liderler de, valiler de, halk ile aynı işlemi görmekteydiler.

Liderliğin en başta gelen prensibi, halkın hayatını paylaşmak ve adaletten ayrılmamaktır.

Bu esas İkinci Dünya Harbi günlerinde yalnız Türkiye'de düşünülmemekteydi.

Neden düşünülsündü?

Millî Şef İnönü, iktidar çevreleri için ortada iktisadî, siyasî, içtimaî hiç bir tasa bırakmayacak bir sistem uyguluyordu:

TERÖR

Bu dehşet idaresinin herşeyi tuzbuz eden tokmağı kimsede kımıldayacak takat bırakmamıştı.

Radyosu ile, köleleştirdiği basınla, iliklerine kadar uyuşturduğu millet, onun dilediği boyunduruğa öylesine vurulmuştu ki, hiç ekmek de vermese, gene saltanatını sürebilirdi.

Bol bol kıymetli döviz ikram ederek, alabildiğine kağıt karaborsası yapmalarına göz yumarak, makina hamallarına varıncaya kadar milyonerleştirdiği basın ağalarının sebep oldukları facialara gözlerini yummuş, milletin dertlerine karşı kulaklarını altınla tıkamıştı.

Şef neye «Millî» denmesini irade buyurursa, ancak ve derhal o millî oluveriyordu ve bütün kötülüklere karşı millî bir sükût empoze etmiş olan Millî Şef'in bir açlığa, sefâlete «Millî» demediği kalıyordu.

Hani aklına esse de:

— «Bu açlık millî'dir, bu sefâlet millî'dir...»

Deseydi, basınla radyo, hiç şüphe etmeyin, bir ağızdan bağırabilirlerdi:

— «Yaşasın millî açlık... Yaşasın millî sefâlet.»

Ve bu millî sefâlet harbin dördüncü yılında artık hem utandırıcı, hem boğucu bir dereceyi bulmuştu.

TÜRK MİLLETİ'NİN ŞANLI VARLIĞI İLE İLGİLENDİM

Büyük Türk Milleti ebedîdir. Refah ve kudret yarışını muhakkak birgün kazanacaktır.

Nüfusu 38 milyonu aşmış olan ve gelişmek için her gün büyük çabalar gösteren Türkiyemiz Orta-

doğu'da menfaatleri bulunan çeşitli kuvvetleri düşündürmektedir...

Çocuk yaşlarımda Türk milletinin geçmişteki kudretli, şanlı varlığı ile ilgilendim. Ve yirminci Yüzyılda Milletimizin içinde bulunduğu yoksulluk ve geri kalmışlık sebeplerini araştırdım. Türk Milletinin sıkıntılı ve perişan bir duruma yuvarlanışında iç sebepler bulunduğu kadar, dış sebeplerin de var olduğunu anlamak güç olmadı. Zaten iç sebeplerin pek çoğu dış tertiplerle meydana getirilmektedir. Milletler arasında ezelî ve ebedî bir rekabet, mücadele hüküm sürmektedir. Barışçılıktan, insanseverlikten bahsedilmesine rağmen millî menfaatler uğruna zaman zaman büyük harplere girişilmekten ve büyük fâcialar meydana getirilmesinden çeşitli milletler asla çekinmemişlerdir.

Her millet kendi milletini daha iyi, daha refahlı, daha mutlu kılmak için diğer milletlerin sırtından çıkarlar sağlamaya çalışmıştır. Yeryüzündeki milletler arasında Türk milleti daima en şefkatlı ve en insaniyetçi bir millet olmuştur. Hükümran olduğu her köşede hakkı, adaleti ve nizamı hakim kılmıştır. Egemenliği altına aldığı milletlere karşı daima koruyucu ve geliştirici bir yönetim sistemi uygulamıştır. Buna rağmen Türk milleti çok büyük iftiralara uğramış ve dış dünyaya yanlış tanıtılmış büyük bir millettir.

Başka milletlere karşı müsamahasız olduğumuz, bunları yok ettiğimiz iddiaları ile sık sık karşılaşılmıştır. Fakat 800-900 yıl veya 400-500 yıl bizim yönetimimiz altında bulunduktan sonra tekrar bağımsızlığını almış milletler bu iftiraların gerçek yalanlayıcılarıdır. Türk milleti, kendine düşman olan

bazı milletlerin sistemli entrikalarından büyük zararlar görmüştür. Bugün de dünya milletleri büyük bir yarışma içindedirler. Bu yarış ilim ve teknikte ileri gitme, büyük kudret ve refah sahibi olma yarışıdır.

Dünyanın en önemli bir bölgesinde yaşayan Türk milletinin kalkınması ve gittikçe güçlenmesi başkalarını ciddî şekilde ilgilendirmekte ve telâşlandırmaktadır. Fakat bu telâşlar açığa vurulmaz. Milletler arasındaki mücadelede milletimiz aleyhindeki faaliyetler ve baltalamalar açıkça kendini göstermez. Bunlar suret-i haktan görünen maskeli çalışmalar şeklinde cereyan eder. Onun için Türk Milleti olarak milliyetçi bir şuûr ile olayları görmek zorunluğundayız. **Türk milleti'nin varlığını koruması, yüceltmesi ve ebedî olarak devam ettirmesi fikrinin üstünde başka hiç bir fikir yer alamaz.**

Türkiye'nin kalkınmasında ana temel milletin iç birliği ve iç güvenliğidir. Gerçek güç kaynağımızı teşkil eden iç birliğimiz ve iç güvenliğimiz üzerinde önemle durmalıyız. Bu temel olmadıkça başka şeylerin olması mümkün değildir. Bu temelin sağlam bulundurulması ve gittikçe de pekiştirilmesi özel tedbirler istemektedir. Bu tedbirlerin başında memlekette uyanıklık sağlayacak tam bir ülkü ve kültür birliği kurmak gerekir. Türk milletini bugün, önce bir kendine dönüş, bir kendini buluş hareketine yöneltmek gerekmektedir. Vatandaşlarımızı mübarek Türk topraklarının teşkil ettiği pota içerisinde eriterek kaynaştırmak, böylece birliğin ilâhî havası içinde, kalkınma çabalarını başarıya ulaştırma mecburiyeti ile karşı karşıya getirmeliyiz.

Nüfusu 38 milyonu aşmış bulunan ve gelişmek

için hergün büyük çabalar gösteren Türkiyemiz Ortadoğu'da menfaatleri bulunan çeşitli kuvvetleri düşündürmektedir.

İç meselelerimizin pek çoğu dış faktörlerle sıkı bir şekilde ilgilidir. Hem memleket gerçeklerini, hem de dünya gidişatını iyi bilmek ve izlemek gerekmektedir. Türkiye'nin, ustaca bir politika ile yönetildiği taktirde, kısa zamanda refâha kavuşturulması ve büyük kuvvet haline gelmesi mümkündür. Türk milletinin yüksek vasıfları dikkate alınınca ümitli bir gidişe yöneltilebileceğine inanmak gerekir. Ayrıca toplum içerisinde sosyal adalet ve fırsat eşitliği sağlayan bir düzeni kurmak gerekir. **İç birlik ve iç güvenlik temeline dayanarak Türkiye'yi kısa zamanda ilim ve teknikte en yüksek seviyeye çıkarmak ve memlekette ağır endüstriyi kurmak lâzımdır.**

ACI TESBİTLER

Genç yaşlardan başlayarak daima milletin ve memleketin kalkınması için yararlı olma yollarını araştırdım. Ve memleketin hakikî liderlere ihtiyacı olduğunu gördüm. Yine incelemelerde başımıza gelen bir çok felâketin iyi yöneticilere, kudretli önderlere sahip olamadığımızdan meydana geldiğini acı acı tesbit ettim. Bir de memleketimizin başına geçmiş olan çeşitli liderlerde ortak bulunan büyük bir kusuru anlamış oldum. Bu da liderlerimizin çok bencil olmaları ve kendilerine yardımcı olacak, gerektiğinde kendi yerlerine geçecek, yeteri kadar liderlerin yetişmesini sağlamak yerine onu engelleyecek şekilde hareket etmeleridir. Halbuki vatansever bir liderin en büyük vazifesi, başka liderlerin de yetişmesini sağlamaya, hattâ kendisinden daha kud-

retli ve kabiliyetlilerin çıkmasına yardımcı olmaya gayret etmektir.

Bizde ise, özellikle tarihimizin son çağlarında liderler daima tek kalmayı temin etmeye çalışmışlar ve kendilerinden başka beliren şahsiyetlere karşı amansız bir mücadele açmışlardır.

Bugün de partilerimiz ve politikacılarımız arasında yürütülen mücadele gayet yıkıcı olmaktadır. Bunun acı tecrübelerini kendi hayatında yaşayan bir insan olarak milletime bu konu üzerinde bazı uyarmalarda bulunmak isterim.

Çeşitli düşman akımların Türkiye aleyhinde tertipledikleri faaliyetlerde elemanlarına verdikleri ilk direktif «Türk milleti içinde yetişen seçkin şahsiyetleri tahrip etmek ve itibardan düşürmektir.» Ayrıca memleketin liderleri ve partileri arasındaki münasebetleri geliştirici, olumlu ve kardeşçe bir rekabet ve uyarma tutumundan çıkararak tam bir yıkıcılık ve ayırıcılık haline sokmak ve Türk Milletini paramparça bir hale getirerek fitne ve fesat içinde bitirmektir. Bunun için Türk Milletine hizmet etmeğe karar veren Türk evlâtları bunları hesaba katarak iyi ayarlamalı ve diğer vatandaşları ile olan ilişkileri de ona göre yürütmelidir.

Unutulmamalıdır ki, millete hizmet edebilmek için hayatını feda etmeyi göze alacak kadar cesur olmak yetmez. Alçakça iftiralara, şeref ve haysiyetleri yıkmak için tertiplenen suikastlara karşı da cesur ve dayanıklı olmak gerekir.

Yeryüzünde hakikatten daha kuvvetli ve hakka saygılı olmaktan daha asîl şey olamaz. İnsanoğlu yaratıldığı gündenberi hakikate ulaşma ve Hak-

ka bağlanma çabasında bulunmuştur. Bu şuurdan yoksun bir hale düşüş hakiki bir yok oluştur. Cenab-ı Allah'tan Türk Milletini böyle bir durumdan korumasını dilerim.

3 MAYISIN SEBEBİ

«3 Mayıs»ın yaratılmasına ve arkasında Türkçülüğe karşı o meşhur Haçlı seferinin açılmasına sebep, âlim, yazar ve tarihçi sayın Nihâl Atsız'ın zamanın Başbakanı Saraçoğlu Şükrü'ye yazdığı açık mektuptur. Bu açık mektuplar o sıralarda çok azıtmış bulunan yerli kızılların faaliyet ve maksatlarını hükümete bildirmek ve dikkati çekmek üzere kaleme alınmıştı. Yayınlandığı sırada memlekette büyük akisler uyandıran ve Türkiye'yi Kızıl âfete karşı ayağa kaldıran bu mektuplardan ileride bahsedilmiştir.

Bu devrede başta Millî Şef ve yardakçıları olmak üzere idâreciler orduya ve onun kumanda kademesini teşkil eden subay ve generallere karşı çok küçümser ve önemsemez bir tutum içindeydiler. Artan hayat pahalılığı, geçim darlığı, subayları perişan ediyor, bunaltıyordu. Her yerde subaylar ikinci derece insan muamelesi görüyordu. Ankara'daki apartmanların bodrum katları halk arasında «Kurmay Subay katı» olarak isimlendirilmişti. Eğlence yerlerinde subayların adı «gazozcu» idi. Yani pahalı içki ısmarlayacak paraları olmadığı için karaborsacılar, vurguncularla yarış etmek imkânları bulunmadığı için, bu feragatlı memleket çocuklarına bu gibi isimler revâ görülüyordu. İstiklâl Savaşını yapmış olduklarını iddia eden bir çok yüksek rütbeli general, devletin idaresinde sivil olarak yüksek vazifeler almışlardı. Fakat başta İnönü olmak üzere bunların

hiç birisi çocuklarını askerî mekteplere vererek subay yapmamışlardı. Çünkü, bunlara göre subaylık: Meşakkatli ve aşağı bir işdi. Bu görüş onlardan diğer yüksek rütbeli kumandanlara ve devlet memurlarına dalga dalga yayılmıştı. Askerî okul öğrencisi bulunduğumuz sıralarda ve daha sonra genç subay iken yüzümüze karşı bir çok toplantılarda kumandanlar samimi konuşmalar sırasında «Kendilerinin askerlikten çok çektiklerini, subaylığın bir istikbal vadetmediğini, bunun için oğullarını asla asker yapmayacaklarını» sık sık tekrarlarlardı. Bunlar bizi memleketimizin geleceği yönünden çok üzer ve başımızda bulunan idareciler hakkında güvenimizi sarsardı.

1944, yakın Türk Tarihinin en kara yıllarından biridir. Ben, 30 Ağustos 1938 de ordu saflarına subay olarak katılmıştım. Bundan iki ay on gün sonra Atatürk ölmüş ve İsmet İnönü devletin başına geçirilmiş bulunuyordu. 1944, orduya katılma şerefini kazanışımın altıncı yılı idi. Dört bin yıllık tarihi bulunan Türk Askerlik Ocağının bir mensubu olmaktan büyük bir övünç duyuyordum. Askerliği çok seviyordum. Okumaya meraklı, biraz da yazan bir gençtim.

Evlenmiştim.

İki çocuğum olmuştu.

Annemle, ihtiyar babama ve o sıralarda henüz evlenmemiş bulunan kız kardeşime ben bakıyordum. Milletimin subaylarına verebildiği ne ise onunla geçiniyor ve canla başla aldığım vazifeleri başarmaya çalışıyordum.

Harp, İstanbul'u bir Şanghay'a döndürmüştü:

Aynı Çin sefâletleri ve kozmopolit şehir entrikaları...

Ankara da belki böyleydi. Belki diğer büyük şehirlerimiz de...

Sefâletin artışıyle hırsı kamçılanan komünizmin şurada burada yuvalanmaya çabaladığı seziliyordu. Ayrıca siyasî - askerî bir Rus taktiği olarak da, bir takım satılmışların Sovyetler Birliğine karşı aydınlar arasında sempati uyandırmaya çalıştıkları anlaşılıyordu. Siyasî polisin bu durumdan nem kapmamasına imkân yoktu. Kızıl Rusya lehine propaganda salgın bir hal almıştı. Arasıra bazı kızıl grupların yakalandığı duyuluyordu: Fakat ne komünistlere karşı, ne de Rusya'ya sempati propagandasına karşı ciddî addedilebilecek tedbirler alındığı iddia edilemezdi. Yakalandıkları söylenenler, bazen bir - iki gün, bazen bir - iki hafta geçince gene kollarını sallaya sallaya dolaşıyorlardı.

Bunlar gazetelerde, dergilerde yazılar yazıyorlar, dergiler çıkarıyorlardı. Devletin millî eğitim kadrosunda, öğretmen, profesör olarak kullanılıyorlar, kitaplar neşrediyorlar, piyesler oynatıyorlardı.

Halbuki, iktidara sanki mıhlanmış olan Halk Partisinin liderleri fırsat buldukça, bazan da fırsatı yaratarak en taşkın milliyetçiliği benimsediklerini belirtirlerdi.

İktidardaki Başbakan Şükrü Saraçoğlu'nun milliyet anlayışındaki ırkçılık dozuna ancak Hitler'in nasyonalizmindeki cermen ırkçılığı dozu denk gelebilirdi.

Bu Şükrü Saraçoğlu, günün birinde gene bir fırsatını düşürerek B.M.M. de bir nutuk verdi:

— Ben Türkçü bir Başbakanım...

Diye bağırdı ve uzun uzun konuştuktan sonra Türkçülükten neyi anladığını şu kesin cümle ile belirtti:

— «Türkçülük bizim için bir kültür meselesi olduğu kadar bir kan meselesidir.»

Saraçoğlu'nun bu demecinin dışında o günün devleti her alanda ırkçı bir tutum içindeydi. Asker ve sivil yatılı okullara alınacak öğrencilerin Türk ırkından olması şartı gazetelerde yayınlanan okula giriş şartları arasında en başta yer alıyordu. O günlere ait gazete kolleksiyonlarını karıştırarak resmî ilânları gözden geçirmek bunu anlamak için yeterlidir.

Ayrıca üniversitede okutulan «İnkılâp Tarihi Dersleri» ve «Atatürk İhtilâli» adıyle yayınlanmış olan Mahmut Esat Bozkurt'un kitabı da ırkçılığa ait pek çok açık ifadeler taşımaktadır. Meselâ üniversitelerde ders kitabı olan İnönü'nün Cumhurbaşkanlığı devrinde devamlı bir şekilde okutulmuş bulunan bu kitabın 446. ve 447. sayfalarında şunlar yazılıdır:

«Bir ihtilâl hangi millet hesabına yapılırsa, mutlaka onun öz evlâtlarının eliyle yapılmalı ve onun elinde kalmalıdır. Meselâ Türk ihtilâli öz Türklerin elinde kalmalıdır. Hem de kayıtsız şartsız.»

«Devlet işlerinin başına devletin kurucusu olan kavimden başkaları geçince o devlet inkıraz bulur. Yani millet istiklâlini kaybeder. Misal mi istersiniz? İşte Abbasîler, işte Endülüs, işte Osmanlılar...

Yeni Türk Cumhuriyetinin devlet işlerinin başında mutlaka Türkler bulunacaktır. Türkten başkasına inanmayacağız.»

Yine aynı eserin 191. sayfasında, **«Türk Birliğinin bir gün hakikat olacağına imanım vardır. Ben görmesem bile, gözlerimi dünyaya onun rüyaları içinde kapayacağım.»** gibi cümleler vardır.

Yine İsmet İnönü'nün iktidarı mutlak olarak

elinde bulundurduğu kendi zamanında C.H.P. den Başbakanlığa „getirilmiş olan Prof. Şemsettin Günaltay'ın Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarından, sayı : 5, kaydını taşıyan «Mufassal Türk Tarihi» adlı eserinden bazı satırları buraya kaydetmek yerinde olur.

Birinci cilt, sayfa: 4, **«Bugün bile Şimal ve Azerbaycan Türkleri arasında kendilerini Osmanlı ve Kaşgar Türklerinden ayrı addedenler görülmektedir. Nasıl ki bizde de Orta Asya veya Volga boylarındaki kardeşlerinden haberdar olmayanlar pek çoktur. Bu garip zihniyet, hiç şüphe yok ki, milliyete lâzım geldiği nisbette ehemmiyet vermemekten, daha doğrusu millî tarihi bir kül tanımamaktan mütevellittir.»**

Buraya aldığım misâlleri çoğaltmak mümkündür. Fakat tafsilâta girişmeyeceğim. Bütün bunlar gösteriyor ki, 1944, 3 Mayısına kadar Türkiye Cumhuriyeti idaresi Turancılığı ve Irkçılığı iç politikada geniş ölçüde uygulamaya çalışmış ve bu yönde telkin ve propaganda mahiyeti taşıyan resmî yayınlar ve demeçler geniş ölçüde yer almıştır.

SAYIN NİHÂL ATSIZ'IN TARİHÎ İKİ MEKTUBU

Bu sıralarda Hasan Âli Yücel Millî Eğitim Bakanı bulunuyordu. Memlekette teröre ve baskıya dayanan bir dikta rejimi bütün şiddetiyle hüküm sürmekteydi. Bayramlarda bütün şehirlerimizin sokaklarına «tek parti, tek şef, tek millet» gibi vecizeler taşıyan dövizler asılıyordu. İşte bu hava içinde bir çok komünistler ve solcular yüksek makam sahiplerinin çeşitli zaaflarını kullanarak üniversitelere, okullara ve önemli müesseselere sızmışlardı. Başbakan Şükrü Saraçoğlu da T.B.M.M. de yapmış

olduğu konuşma ile **«Ben Türkçü bir Başbakanım. Türkçülük bizim için bir kültür meselesi olduğu kadar, bir kan meselesidir.»** demişti.

Tanınmış Türk düşünürü şâir ve yazar Nihâl Atsız bu sıralarda Boğaziçi Lisesinde edebiyat öğretmeni bulunuyordu ve Orhun Dergisini yayınlamaktaydı. Milliyetçi bir dergi olan Orhun, Başbakanın bu milliyetçilik anlayışına kayıtsız kalmadı.

Ve Nihâl Atsız, Şükrü Saraçoğlu'na hitab eden iki açık mektup yayınladı.

Pek dikkate değer olan ve bir devre, tarihî notunu veren bu iki mektup, hiç unutulmaması icap eden iki önemli vesikadır. Bu mektuplarda sayın Nihâl Atsız, Şükrü Saraçoğlu'na özet olarak şunları söylüyordu :

«Memlekette açıktan açığa komünist propagandası yapan dergiler çıkarılmaktadır. Bu dergiler Millî Eğitim Bakanlığı'nın emri ile ve devlet parası ile satın alınarak bütün okullara dağıtılmaktadır. Sonra Ankara Dil Tarih Coğrafya Fakültesinde, Devlet Konservatuvarında ve daha başka bir çok önemli mevkilerde memleketimizi komünistleştirmek istiyen, bu uğurda çaba gösteren insanlar vardır.»

Nihâl Atsız açık mektubunun bir tarafında da şu ifşaatta bulunuyordu :

«Bursa cezaevinde hüküm giymiş bir suçlu olarak bulunan Nâzım Hikmet'e Millî Eğitim Bakanlığı tarafından el altından paralar verilmektedir. Bir vatan haini olduğu bilinen Sabâhattin Âli, Ankara'da Devlet Konservatuvarında öğretmendir. San'at adamı olarak yetiştirilecek gençler bu adamın tesir dairesi içine âdeta zorla sokulmuş gibidirler.»

Korkunç bir ifşaattı bu...

Millî Eğitim Bakanı kendi bakanlığının harîminde dönen bu dolapları, çevrilen entrikaları bilmiyor muydu?

Nihâl Atsız da işte mektuplarından birini bu mukadder soruyu ortaya atarak bitirmişti:

«Millî Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel ya bunları bilmiyor, görmüyor... O halde akıl kabul etmez derecede büyük bir gaflet içinde bulunmaktadır. Yahut bilerek, görerek bu işleri yaptırmaktadır ki, bu taktirde kendisi de ihânet halindedir...»

«Öyle de olsa böyle de olsa, her iki ihtimâl içinde de mütalâa edilse, Hasan Âli Yücel'in durumu bir Bakan için müsamaha edilecek, affolunacak bir hal değildir.»

«Hasan Âli Yücel, ya derhal bu vazifeden alınmalıdır, yahut kendisi daha vatansever bir jest göstermiye dâvet edilmeli, hemen istifa etmesi istenmelidir.»

Orhun Dergisi başyazarı elbette doğru yolda idi. Bu satırları çok samimi bir vatanseverlik vecdi içinde yazdığı besbelliydi.

Mektup millî vicdanda büyük bir akis yaptı.

Memleketin bütün aydınları ve düşünürleri heyecanla sarsıldılar.

Cumhuriyet Devrinin o güne kadar geçmiş olan yirmi bir yılı içinde bir bakan hakkında böyle alenî bir tenkit görülmüş, işitilmiş değildi. Böyle açık ve şiddetli ithamlara cesaret eden olmamıştı. O devirde vekillere, hattâ mebuslara en küçük bir imâlı söz bile söylenemezdi.

Bakanlarla Başbakanı tenkit etmek de, takdir etmek de yalnız ve yalnız Millî Şef'e ait bir imtiyazdı.

Millî Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel, İsmet İnönü'nün gözüne çok girmiş bir adamdı.

Öyle parlak tahsili olan bir üstün aydın da değildi.

Siyasî kişiliği de, devede kulak kabilindendi. Fakat her nedense İnönü'nün devrinde yıldızı pek parıltılı idi.

Acaba Nihâl Atsız bu cür'etini nasıl ödeyecekti?

Mektupların ilk tesiri geçer geçmez zihinlere saldıran ilk soru bu oldu:

Acaba İnönü'nün tepkisi ne olacak? Halk Partisi Nihâl Atsız'ın başına nasıl bir çorap örecek?

Bugün Ankara'yı o tarihte sarmış olan havayı iyice bilmekteyiz. Nihâl Atsız'ın açık mektupları terör rejiminin liderini de, uşağı olan Hasan Âli Yücel'i de, mektuplara muhatap olan Başvekil Şükrü Saraçoğlu'nu da, Halk Partisi'nin bir terör karargâhından farksız olan Yüksek İdare Heyetini de, Meclis grubunu da hem şaşırttı, hem de dehşete düşürdü.

Evet, evet... Bu kadar ufak bir çıkış, saman kaplı bir köy kulübesinden farksız olan Halk Partisi kalesini fena sarsmıştı.

Çünkü Orhun başyazarının açık mektuplarında tek yalan ve tek yanlış yoktu. Adres doğru söylüyordu:

«Millî Eğitim Bakanlığı Türkiye'de Komünistlerin sığınağı halini almıştı.»

Orhun Dergisi'nde çıkan bu açık mektubun metninde bu adamların listesi neşredildi.

Millî Eğitim Bakanı kendi damı altında bu oyunları bilmez olamazdı. Şu halde suçluydu. Bir baş-

bakan kendi kabinesindeki bir vekilin bu korkunç siyasî suiistimalini nasıl gözünden kaçırabilmişti? Hem, «Ben milliyetçiyim, ırkçıyım, Türkçüyüm» diye avaz avaz bağıran bir adamın «İktidar»ı, komünistleri devlet parasiyle nasıl beslerdi?

Darbe; Şükrü Saraçoğlu'nu da sarsmıştı. Fakat, darbenin tesirini tam belkemiğinde hisseden ve asıl sarsılan bizzat İnönü olmuştu.

Çünkü, herkes biliyordu ki Saraçoğlu da, Hasan Âli de sadece birer kukladırlar... Ve kabine, «sahibinin sesi» markalı bir siyasî erstz'den başka bir şey değildir. Ve sayın Nihâl Atsız'ın yazılarını okuyanlarla, okuyanlardan duyanlar birbirlerine fısıldamaya başlamışlardı:

— Mutlaka emirleri hep İnönü vermiştir.

— İnönü, Nâzım Hikmet'i hapishanede besletiyormuş ha?

— Sabahattin Âli'yi konservatuvara koymasını, Hasan Âli'ye Başvekil söylemiş. Başvekile de tavsiye eden Cumhurbaşkanıymış...

Bu dedikodular arttıkça Ankara'nın tepkisini bekleyenlerdeki merak da artıyordu. Acaba Nihâl Atsız'ın başına hangi yıldırımlar yağdırılacaktı?

Kısa bir sessizlik süresinden sonra Ankara'nın taarruz plânı belli oldu.

Haklılık maskesi takınarak, gayet masum bir edâ ile harekete geçtiler:

Komünist Sabahattin Âli'ye «kendisine vatan haini dendi» diye Nihâl Atsız aleyhine bir hakaret davası açtırdılar.

İğrenç bir şeydi bu... Çok iğrenç...

Türkçü'yüm diyen Başbakan Saraçoğlu ile İnönü'nün gözdesi Millî Eğitim Bakanı, Nihâl Atsız kar-

şısında Sabahattin Âli gibi bir sefil vatansızla âdetâ ittifak akdetmiş oluyorlardı.

Bir çeşit kızıl «ehli salip» seferi idi bu...

Hükûmetinin bu taktiğinden acaba Cumhurbaşkanı İnönü gaafil miydi?

Ve Sabahattin Âli'ye bir de avukat buldular. Bu avukatın kim olabileceğini tahmin edebilir misiniz? Üzmeyin kendinizi... İyi niyet sahibi olan insaf ehlinin kolay kolay keşfedebileceği bir muamma değildir bu! Hiç ummayacağınız bir zata, o azılı komünistin avukatlığını kabul ettirdiler:

Ulus gazetesinin özel hukuk müşavirini, umumî vekilini...

Bu sırada Millî Eğitim Bakanlığından hiç ses çıkmıyor, İstanbul'daki Millî Eğitim Müdürlüğünden en ufak bir serzeniş çıkmıyordu. Mektupların tesir dairesi genişlediği halde Orhun Dergisine de, başmuharririnin şahsına da herhangi bir disiplin kararı alınmıyordu...

Nihayet Ankara'dan açılan dâvanın muhakeme günü tâyin edildi. Nihâl Atsız, bir akşam trene bindi ve ertesi sabah Ankara'ya vardı. Ve trene bineceği günü ne kimseye söylemişti, ne de Ankara'da kimseye bir haber salmıştı... Fakat Haydarpaşa Garında, hiç bir dikkat tahrik etmeyen bu yolcu, Ankara Garına ayak bastığı anda âdeta yer yerinden oynadı. Elindeki küçücük valizle vagonun basamağında belirdiği anda üniversiteli gençler çiçek buketleri ile etrafını sardılar. Çok kalabalık bir karşılayıcı kafilesi etrafı çınlatmağa başladı:

— Kahrolsun komünistler!...

— Yaşa Atsız...

— Çok yaşa, var ol Nihâl Atsız!...

— Kahrolsun komünistler!...

Ve Orhun başyazarını kaptıkları gibi omuzlarına aldılar, millî marşlar söyleyerek gardan çıkardılar, büyük sevgi nümayişleri ile gençliğin misafiri olarak bir otele götürdüler.

İş bununla da kalmadı. Otelden ayrılınca gençler, gösterilerine devam ettiler. Sabahattin Âli'nin Nâzım Hikmet'in kitaplarını meydanda öbek öbek yaktılar.

NÜMÂYİŞ

Tam bir terör havası içine gömülerek yıllardan beri sesini kısmış olan Ankara'nın her tarafı, binlerce genç göğüsten fışkıran haykırışlarla uğluduyordu:

— Yaşasın Milliyetçi Türkiye!...

— Yaşasın Türk Milleti!...

— Kahrolsun komünistler!...

Resmî Ankara, İnönücü Ankara, terörcü Şef Ankarası böyle coşkun bir sempati gösterisini aklının kenarından bile geçirmediği için afallayıvermişti.

Millî Şef büyük bir şaşkanlığa uğramıştı. Gözde Millî Eğitim Bakanı bütün entrikacılığı tezvir dağarcığına doldurarak soluğu Çankaya'da almıştı. Bir kaç dakika sonra da Başbakan ile İçişleri Bakanı dâvet edilmişlerdi.

Dört kafadar başbaşa verip, durumu gözden geçirmişlerdi. Emniyet Umum Müdürü ile Ankara Valisi ve Ankara Emniyet Müdürü zılgıdı yemişlerdi.

İlk tedbir olarak Nihâl Atsız'ın gençler tarafından misafir edildiği otelin etrafı sarılmıştı. Saba-

hattin Âli'nin herhangi bir tecavüze uğramaması için polisçe korunması emredilmişti. Ayrıca bütün inzibat kuvvetleri ile ordu birlikleri ve jandarma alârm haline sokulmuştu.

Bir gizli kırılış, bir tuhaf kıyamet ki değmeyin gitsin...

Gençliğin samimi duygularından kaynak alan ve derinlemesine hiç bir art düşüncesi olmayan bu nümayişin bu kadar telâşa düşülecek tarafı yoktu. Olmamalıydı. Sağlam temellere dayanan bir idarenin bu nümayişi fazla ciddiye almaması, üzerinde çok durmaması iktiza ederdi. Fakat gelgelelim İnönü hangi dikenin üstünde oturduğunu herkesten iyi bilmekteydi. Herkes onu sağlam sanırken o ne çürük bir siyasî yapı içinde barınmakta olduğunu bilmekteydi.

Nihâl Atsız için yapılan bu nümayişe kadar Türkiye'de yapılmış bütün nümayişlerde hep hükümet parmağı bulunmuştu. Fermansız kuş uçurtmayan bir devirde kendi iradesiyle bir gösteri yapmak Türk milletinin haddi miydi?

Bütün parlak iddialar hilâfına her şeyden önce yalnız ve sadece şahsî ikbal hırslarıyle yanıp kavrularak yaşıyan Halk Partisi lideri allak bullak olmuştu.

Kim oluyordu bu gençler?

Bunlar emirle heyecana gelen, emirle sokağa çıkan, emirle meydanlarda birikip, Halk Partisi ve hükümet tarafından hazırlanıp ellerine verilmiş nutukları okuyan disiplinli gençlere benzemiyorlardı.

Bunlar Millî Şef'e ve onun gözde Millî Eğitim Bakanına karşı nasıl gösteri yapabiliyorlardı?

O zamana kadar Millî Şef'in müsaade etmediği

hiç bir gösteri yapılamaz ve her şey danışıklı döğüş bir oyun halinde oynanırken, bu temiz ruhlardan ve temiz yüreklerden taşan heyecan ve hareketler de ne oluyordu?

Ve... hayret edilecek, inanılmayacak şeydir ama, hiç şüphe etmeyiniz, koltuklarının zelzeleye uğradığını sanır gibi oldular. Korkudan hızı bir kat daha artan gaddarca bir atılganlıkla gençliğe saldırmayı kafalarına koydular. Kafa kaldırmaya başlayan bu yeni neslin gözleri daha fazla açılmadan kafasını kırmaya karar verdiler.

Demokrasi... Hürriyet... Eşitlik... Gençlik...

Bütün bunlar Türkiye'nin 1944 iktidarında hep parad palavralarıydı. Hep ısmarlama nutuk malzemeleriydi.

Halkın alkışları, gençlikten çıkacak, «Yaşa» nâraları, kayıtsız şartsız İnönü'nün tekelinde kalmalıydı. Arasıra bir iki alkış, ancak bir Çankaya fermanı ile İnönü'nün herhangi bir kuluna bahşedilebilirdi. Yoksa Türk milletinin genç veya yaşlı bütün nesillerin hayranlığı ve bağlılığı İnönü'nün özünden başka bir kutup tasavvur etmek bile hiyânet olabilirdi.

Ve Millî Şef'in iradesi gecikmedi:

— Vurun vatan hainlerine!...

Orhun dergisi başyazarı sayın Nihâl Atsız Ankara'da 3 Mayıs günü hâkim huzuruna çıkarıldı.

Adliye civarında kuvvetli emniyet tedbirleri alınmıştı. Bütün yasaklara rağmen adliye binasının içi pek erkenden tıklım tıklım dolmuştu. Milliyetçi başyazarın, soğukkanlılığı, sadeliği, vekârı, herkeste samimi bir saygı duygusu yaratıyordu. Hasım tarafı ise «Elhâin-ü Hâifün» bir ürperme, bir korku kaplamıştı.

Gençlik beğendiği insanı gene alkışladı. Alkışlar çok geçmeden çoğaldı ve halkı da sardı. Halk da gençliğin alkışladığı insan için «Yaşa» diye bağırdı. Çok geçmeden kendiliğinden bir büyük nümayiş Ankara sokaklarını sardı. Fakat hazırlıklıydı bu sefer Millî Şef... Ve milliyetçi gençliğe kinini kusmak için fırsat beklemekteydi. Nümayiş belki de bu sefer Çankaya'nın gizli ajanları tarafından tahrik edilerek şiddetli bir şekle sokulmuştu. Tam gizli tertipçilerin bekledikleri kıvama gelince İnönü taarruza geçti.

3 Mayıs 1944 günü heyecanla sokağa fırlayan ve komünislik karşısında dikilen, satılmış hainlere nefretini haykıran üniversite gençliğine çok büyük kuvvetle hücum edildi. Millî Şef'in şahsî emriyle saldıranlar zerre kadar merhamet tanımadılar. Milliyetçi gençleri kıyasıya dövdüler.

Kafa yardılar, göz patlattılar... Vücutları, morarıncaya kadar, üstleri başları kanlara bulanıncaya kadar, hattâ bir kaçının kolları, kâburgaları kırılıncaya kadar dövdüler.

Bu hengâmede İnönü, Nihâl Atsız'ı tevkif ettirdi.

Orhun başyazarı mahkemeye gayri mevkuf olarak gelmiş ve tevkifine ne hâkim, ne de savcı lüzum görmüştü. Muhakeme bir başka güne talik edilince adliyeden ayrılmıştı.

İşte bu anda siyasî polis tarafından önü kesilmiş ve hürriyeti elinden alınmıştı.

Üstü, başı, yattığı oteldeki eşyaları aranmıştı. Bir saat sonra İstanbul polisi de evini darma duman edivermişti.

Gazete kolleksiyonları, defterleri, evindeki bö-

tün mektupları, neşredilmemiş yazıları hepsi, her şeyi alınmıştı.

Nihâl Atsız'ın evinde yalnız 4 yaşında bir çocuğu vardı. Hiç kimse yavruyu düşünmemişti. Kapıyı üstüne çekmişler, çekip gitmişlerdi.

Bu yavru ne yer, ne içerdi? Ona kim bakardı? İnönü idaresinin umurunda mıydı bu?

Onlar şimdi beyinlerindeki terör yılanına yedirecek siyasî kurbanlar aramaktaydılar.

Polatlı'da 14 asteğmen 12 gün mevkuf tutuldu. 250 Harbiyeli hakkında tahkikat açıldı.

Gençliğin gösterisinden iktidar, ilk iş olarak, terör çarklarını işletmek için istifade etti. Sonra tevkif edilenlere cehennem azabı çektirmenin yolları arandı.

BAYRAMI ZEHİR ETTİ

Henüz doğru dürüst bir soruşturmaya bile başlanmamıştı ki «19 Mayıs» geldi çattı.

Gençlik Bayramında bir yığın masum gencin, bayramı zindanlarda geçirmesine Millî Şef'in gönlü râzı olamıyacağını sananlar çoktu.

Öyle umuluyordu ki İnönü, 19 Mayıs'ın neşesini bozmamak istiyecek ve bir emirle zindanların kapılarını açtıracak, mânâsız bir sebeple tutuklanmış aydın gençleri hürriyete iade edecektir.

Ne ham hayal?...

Böyle sanmış olanlar pek büyük bir hayal sukutuna uğradılar... İnönü, zindanlara attırdığı gençlerin arkadaşlarını ve ailelerini sevindirmek şöyle dursun, bilâkis milletin yeisini büsbütün arttırdı. 19 Mayıs günü Ankara'da Stadyumda gençliğin karşısına bir neş'e cellâdı gibi çıktı ve tehditler püskürerek 19 Mayıs'ta bayram denecek taraf bırakmadı.

Tek parti ve şef diktasının hüküm sürdüğü memlekette polis, Sıkı Yönetim, Savcılar ve Mahkemeler artık Şef'in ağzından savrulmuş olan bu ithamları doğrulayacak şekilde faaliyet göstermek durumundaydılar.

Basın ve radyo Millî Şef'in ve iktidarın ithamlarına, sözlerine bin bir delil ve gerekçe bulmak, göstermek vazifesi ile yükümlü idiler. Siz, istediğiniz kadar haksız itham edildiğinizi söyleyiniz. Kendi durumunuzu kamu oyuna açıklamak için uğraşınız. Hiç bir gazetede kendinize yer bulmanıza imkân yoktu. Devlet radyosunun kapısının önünden geçmek bile mümkün değildi. Bütün basın ve radyo koro halinde Millî Şef'in ilân ettiği ithamları tekrarlıyorlar ve on ikiye beş kala Millî Şef'in dâhiyâne tedbirleri sayesinde büyük tehlikelerden memleketin kurtulduğunu ilân ediyorlardı.

Şöhret sahibi bir çok yazarlar ve büyük ün ve şan almış olan bir çok düşünürler de bu engizisyon davranışının içindeydiler...

Artık tutuklu gençlerin tahliye edilmeyeceklerini herkes iyice kavramıştı. Siyasî polise düşen vazife de tutuklular sayısını ne kadar mümkünse o kadar çoğaltmaktı. Siyasî polisin o günkü şefleri bu gibi işlerde pek becerikli idiler.

Orhun dergisine abone olanlar, bu dergide tek yazıları çıkmış olanlar, Nihâl Atsız'a sokakta bir defa selâm vermiş olanlar hep tevkif edildiler. Hele milliyetçi yazara eskaza bir mektup gönderenler, pek korkunç komitacılarmış gibi bütün şüpheleri üzerlerine çektiler.

BAZI YAZILARIM VE MEKTUPLAR

Nihâl Atsız'ın evinde yapılan aramalar sırasında benim de bazı mektup ve yazılarım ele geçmiş bulunuyordu. Bunun üzerine bir gün Mayıs ayı sonlarında o zaman görevli bulunduğum Erdek'te bir askerî hey'et tarafından evim ve ilgili yerler arandı. Evimde bulunan kitaplarım arama yapan hey'et üyelerinin dikkat ve takdirini çekti. Hattâ heyette bulunan Tümen Hâkimi, bazı kitaplarımın okuduktan sonra geri verilmek üzere kendisine verilmesini rica etti. Ve tarafımdan kabul edildi.

Bundan sonra arama hey'eti - ki Hey'et Başkanı şimdi ordumuzda şerefli bir General olarak hâlâ hizmet görmektedir - bana aldıkları emirden çok müteessir olduklarını, tümen ve kolordu kumandanlıklarınca da sevilmekte olduğumu, onların da bu emirden dolayı üzgün olduklarını söylediler. İşin içerisinde bir yanlışlık olabileceğini, bununla beraber evimde yapılan arama ile ilgili olarak kitaplarımın da sandıklara yerleştirilip İstanbul Sıkı Yönetim Komutanlığına gönderilmesinin faydalı olacağını, yeni üsteğmen olmuş genç bir subayın beş yüzden fazla kıymetli kitaba sahip olmasının takdirle karşılanacağını ve yapılan tahkikatın aydınlanmasının kolaylaştırılacağını söyleyerek kitaplarımın da sevk edilmesini uygun gördüler.

Harp Okulundan çıkarken donatım bedelinden her subaya verilmiş olan manevra sandığıma ve tedarik edilen diğer bir sandığa bütün kitaplarım kondu ve bir zabıt tutularak benimle birlikte Sıkı Yönetim Kumandanlığına sevkedildi. Subay olduğum için o zaman Tophane'de olan Merkez Kumandanlığı ceza evinde bir hücreye kapatıldım.

Askerlikten yetişme bir devlet adamı olan İnönü'nün Türkiye Cumhuriyetinde devlet başkanlığına yükselişinin altıncı yılında bir Türk subayının kapatıldığı hücrenin nasıl bir yer olduğunu tasavvur etmek mümkün değildir.

Damdaracık, pis, karanlık, berbat bir yer.

Tavandan, camını toz kaplamış yirmi beş mumluk ampul sarkıyor...

Hiç bir yerden gün ışığı almıyan bu işkence dolabı hergün bu kör kandil ile güya aydınlanıyordu. Kapı, daima kilitle kapatılıyor, el yıkamak için tuvalete giderken yanında bir gardiyan bulunduruyorlardı.

Bu hücre bir boş koridorun iki yanına dizilmiş bir çok hücrelerden biriydi.

Sıkı Yönetim rejimi, sivil-asker her çeşit suçlular bu ceza evinde bulundurulmaktaydı.

Kaçakçılar, uyuşturucu madde kullananlar, komünistler, casuslar, kaatiller, hırsızlar, hepsi buradaydılar.

İşin daha acı tarafı, disiplin yoluyle bir kaç haftalık ceza alan genç erler de, bu cezalarını burada çekmekte idiler ki, hiç bir şeyden haberi olmayan masum memleket çocukları burada pek kötü tesirlere maruz kalıyorlardı.

Tutuklanarak hücreye kapatıldıktan sonra, yıllar kadar uzun gelen saatler ve günler geçmeye başladı. Suçumun ne olduğunu ve niçin tutuklandığımı bilmiyorum. Fakat Ankara'daki gösteriler dolayısiyle meydana gelen olaylardan kuşkulanıldığını kestiriyordum. Anayasaya göre ve Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu gereğince «Tutuklandıktan sonra en geç üç gün içersinde hâkim huzuruna çıkarılarak

sorguya çekilmek gerektiği» halde aylar geçiyor ve adımı dahi soran çıkmıyordu.

Nihayet günün birinde sabrım tükendi.

«Suçumun ne olduğunu bir an önce öğrenmek istediğimi» bir dilekçe ile bildirdim.

Hiç cevap çıkmadı. Üç beş gün sonra bir dilekçe daha sunarak «Derhal sorguya çekilmemi» istedim.

Gene cevap çıkmadı.

Halbuki o günkü Anayasaya göre bana en geç otuz gün içinde bir cevap verilmesi lâzımdı.

Fakat 1944'de Millî Şef mi, adamları mı Anayasa dinlerlerdi?

SORGUM YAPILIYOR

Sonradan ilk sorgum yapılıncaya kadar geçen sürenin nezaret altında bulundurulma kabul edildiğini ve ilk sorgumun yapıldığı tarihten başlamak üzere tutukluluk müzekkeresi kesildiğini öğrenecektim. Sizi evinizden ayırıyorlar, bütün dünya ile ilişkiniz kesiliyor, maaşınız verilmiyor, fakat bunun adına tutukluluk değil, nezaret altına alınma deniyordu. Bu da o günkü idaredeki hukuk anlayışının bir örneği idi.

Nihayet tutuklandıktan dört ay sonra sorguya çağrıldım ve hâkim huzuruna çıkarılarak ifadem alındı. İfade sırasında bana «Yeminli ve gizli bir cemiyet bulunduğundan, cemiyetin gayesinin mevcut iktidarı devirmek olduğundan» bahsedilerek bunlar hakkında bildiklerimin söylenmesi istendi.

Fakat... Karşımdaki adamların adaletle en ufak bir ilişkileri yoktu. Onlar komplolardan bahsediyor-

lardı. Gerçekte komplo kuranlar kendileri idi. Masum gençlere tuzak kurmaktan başka bir düşünceleri yoktu. Bunlardan biri, soru sormaya başladı:

— «Biz..» dedi, «sizin iyi niyetle itiraflarda bulunmanızı istiyoruz. Yoksa ırkçılık ve turancılık denen fesadın bütün gizli plânları elimizdedir. Siz ve arkadaşlarınız milleti kan bakımından temizlemek kararındasınız. Bunun ne demek olduğunu bilmiyor muyuz sanıyorsunuz?»

Adamın yüzüne dikilen gözlerimde kimbilir ne derece garip bakış belirmiş ki... durakladı. Bir iki kere yutkunup dudaklarını ısırdıktan sonra önüne bakarak mırıldandı:

— «Ben sizin iyiliğinize çalışmak istiyorum. Türk milletinin saadetini kim dilemez? Fakat, tabiî, siz hiç farkına varmadan berbat bir teşkilâtın avucu içine girivermişsiniz... Maksadımız sizi uyandırmaktır. Ve bir an önce bu fena durumdan sizi kurtarmak istiyoruz. Ama bunun için sizin de bize yardım etmeniz lâzım. Turancılık komplosunun önünüze serdiğim plânlarını bildiğinizi, fakat artık tamamiyle red ettiğinizi bana itiraf ediniz. Sıkı Yönetim Komutanına hemen gidip sizin için şefaat edeceğim. Derhal tahliye edilmenizi isteyeceğim.»

Bütün bu sözlerin sebebini anlamamaya imkân yoktu.

Sorgunun yöneltilmek istendiği hedef soranın ağzında sırıtmaktaydı. Adamcağız boyuna bosuna, suratına bakmadan benden Millî Şef'in 19 Mayıs nutkundaki tekerlemeye uygun ifade almak istiyordu. Gençlik huzurunda söylenen uydurmaların boşluklarını bana doldurtmak niyetindeydi.

Aklınca işe «suret-i haktan görünmek yoluyla» başlamış bulunuyordu.

Ben gene ilk sözümü tekrarladım:

— Bu iddiaların aslı yok efendim.

Adam tuhaf bir adamdı. Millî Şef'in sıkı yönetimi tam ona lâyık birini bulup karşıma çıkarmıştı. Üniforması vardı ama adamın askere benzer tarafı yoktu.

Uzunca cümleleri aksatmadan toparlayıp bağlamayı başarıyordu. Ama bu adamda aydın insan olgunluğundan eser yoktu.

Ben, salt gerçek üzerinde ısrar ettikçe o da ısrar ediyordu. Nihayet:

— Olabilir... dedi, belki şimdi meseleyi iyice hatırlayamıyorsunuz... Ama düşündükçe elbet hatırlıyacaksınız...

Evvelâ notlar halinde yazınız, sonra ifade veriniz, dedi.

Gene, sükûnetimi muhafaza ederek:

— Yazılacak bir bilgim yoktur... dedim. Olsaydı söylerdim. Fakat anlıyorum ki siz benden bildiğim bir şeyi değil, dilediğiniz bir bilgiyi almak istiyorsunuz. Nedir o?

— Sayın teğmenim... hep bilmezliğe geliyorsunuz. Ben sizden sadece tabanca üzerinde yemin ederek girdiğiniz gizli cemiyete başka kimlerin girdiğini ve ne zaman girdiğinizi öğrenmek istiyorum.

— Yok böyle bir şey.

— Sonra... Nihâl Atsız'ın Millî Şef aleyhine yaptığı telkinleri de hatırlıyacağınızı umuyorum.

— Başka var mı daha?

— Elbette var. Meselâ Büyük Millet Meclisini ortadan kaldırmak isteyen bu Nihâl Atsız'ın Irkçılık ve Turancılık hakkındaki fikirlerine ne derece yakınlık duyduğunuzu bize açıkça söylemeniz de lehinize bir kanaat edinmemize imkân verir.

Ve bir cevap vermeye vakit bırakmadan kâğıtla kalemi elime tutuşturdu:

— Alınız, alınız... Bir şeyler yazmaya çalışınız. Karalıyacağınız notlar ifadenizi almamıza yardımcı olur.

Yapacak başka bir şey yoktu. Önüme sürülen kâğıdı ve uzatılan kalemi aldım. Şu satırları sür'atle karaladım:

Var olduğu iddia edilen gizli cemiyet yoktur. Tabanca üzerine yemin ederek de, etmiyerek de hiç bir cemiyete girmiş değilim. Nihâl Atsız bana bir telkinde bulunmadı. Esasen yaşım ve seviyem telkinlere kapılmaya müsaade etmez. Türklük konusu üzerindeki şahsî kanaatım şudur:

«Devletin bütün önemli idare kademelerinde iyi yetişmiş milliyetçi Türklerin bulunması gereklidir.»

«Türkiye sınırları dışındaki Türklerle de ilgilenmek lâzımdır.»

«Ben, sınırlarımız dışındaki Türklerin yabancı boyunduruğundan kurtulmasını, hür, müstakil ve müreffeh olmalarını isterim.»

... Ve kâğıdı adamın önüne koydum.

... Sorguları, sorgu hâkimi olarak, yüzbaşı Kâzım Alöç yapmaktaydı. ...Fakat Sorgular Kanununa aykırı olarak İstanbul Emniyet Müdürü Ahmet Demir ve bu iş için Ankara'dan gönderilmiş olan o zamanki Emniyet Genel Müdür Yardımcısı Kâmuran Çuhruk'un huzurunda ve onların katılmasiyle yapılmaktaydı. Sorguların bütün hedef ve gayesi daha önce söylediğim gibi, Millî Şef İnönü'nün 19 Mayıs 1944 de vermiş olduğu meş'um nutuktaki isnatları ve ithamları doğrulayacak ifadeler almaktı. Bu ara-

da sorgu yargıcı Kâzım Alöç'ün Ankara'ya çağrılarak Hasan Âli Yücel ve Millî Şef İnönü tarafından iltifat gördüğü, Turancıların hakkından gelmesi için kışkırtıldığı haberlerini de duymuştuk. Bir kaç satırlık notlar halinde karaladığım yazıları hâkimin önüne koyduğum zaman bunları dikkatle okudular. Fakat içinde aradıkları şeyleri bulamadılar. Ve tekrar bana dönerek :

— «Başka şeyler hatırlamıyor musunuz? Arkadaşlarınız başta Nihâl Atsız olmak üzere herşeyi eksiksiz olarak anlatmışlardır. İsterseniz sizi şimdi burada yüzleştireyim.» gibi sözler sıraladılar. Fakat benim cevaplarım «Benim bildiğim başka bir şey yok, söyleyeceklerimin hepsi bu kadardır. Kimlerle isterseniz yüzleşmeye hazırım» dan ibaret kaldı.

Daha sonraları duruşmalar sırasında genç üniversite öğrencilerinin sorguları yapılırken kendilerine baskılar yapıldığını öğrendim. Özellikle Emniyet Genel Müdür Yardımcısı Kâmuran Çuhruk'un tabanca tehditleri altında gençlerin ifadelerini aldığını anlamış bulunduk. Ben bu sıralarda çok endişeli ve üzüntülü idim. Üzüntümün sebebi, kendi şahsımın durumundan değil, dışarda kalmış ailemin, sıkıntılarından ileri geliyordu. Tutuklandığım sırada iki çocuğum vardı, yeni bir çocuk bekler durumunda bıraktığım eşimin ve ailemin diğer fertleri merhametsiz bir baskı havası ve düşmanca bir çember ile çevrilmiş bulunuyorlardı. Tutuklandığım günden beri, maaşım kesilmişti. Ailemin hiç bir yerden geliri yoktu. O zaman dört yaşında bulunan büyük kızım çocuklarla oynamak üzere kapının önüne çıktığı zaman diğer çocuklar tarafından «bu Turancıdır. Bununla oynamayalım,» diyerek çocuğumu aralarına almaktan çekiniyorlardı.

Sadece bu olay bile o günlerde estirilen dehşet ve baskı rüzgârının korkunçluğunu gösterecek derecededir. Evlerinde ana ve babalarının konuşmalarını dinleyen küçük çocukların havanın tesiri altında kaldığının acı bir misâlidir.

Endişeli olduğum husus ise, mevki ve koltuk kaygusu ile İsmet İnönü ve Hasan Âli Yücel gibilerin, sözde bizleri tasfiye etmek maksadı ile, açtıkları kampanya doğrudan doğruya Türk Milletinin varlığına kast etmekteydi.

HÜCREDEKİ GÜNLERİM

Türk milliyetçiliğinin tehlikeli ve zararlı olduğu görüşü okullarda, gazete sütunlarında ve çeşitli toplantılarda ısrarla işlenir bir konu olmuştu. Bunlar yetmiyormuş gibi, bir de Rusya'nın sempatisini kazanmak için kendilerini Rusların dostu ve Ruslardan daha çok Turancılık düşmanı durumunda göstermeye çalışıyorlardı. Türkiye'nin büyük bir tehlike atlattığını, Millî Şef İnönü'nün tehlikeyi zamanında bertaraf ettiğini ilân ederek, Moskova'ya jurnalde bulunuyorlardı.

Halbuki mesele basit bir iç meseleden ibaretti.

Hücremde perişan, üzüntülü ve düşünceli bir haldeydim, on param yoktu. Fakat memleketimin ve ailemin durumunu düşünmekten başka bir kaygum bulunmuyordu. Genç bir insanın daracık bir hücrede saatleri, günleri değil, fakat ayları geçirmesi çok ağır bir işkence idi. Günlerimin çok kısmını hapishanenin taş duvarlarını tekmeleyerek geçirdim.

Zindancılarım lütfediyorlar, koridorda nöbet tutan Mehmetçiklerin kendi karavanalarından ayırıp bana verdikleri yemeklere göz yumuyorlardı...

Dünyanın en anlayışlı, en asil ve kahraman insanları olan Mehmetçikler çok kısa bir zaman içinde beni de, halimi de iyice anlamışlardı.

Onların vazifesi gardiyanlık yapmak, beni gözetlemekti. Fakat onlar bana teselli vermeyi, beni açlıktan ve üzüntüden kurtarmayı kendilerine vazife edinmişlerdi.

Sıkıntılarımı gidermek için ellerinden geleni yapıyorlardı. Bana yapılan eziyetlerin sebebini bir türlü kavrayamıyorlar, adetâ kahroluyorlardı.

İftihar, minnet ve şükranla burada belirtmeliyim ki, İnönü Sıkı Yönetim ve terör hükûmeti onları gardiyanlık nöbetine sokabilmişti... Fakat hiç birini vicdansız adam derekesine düşürememişti.

Vicdansız adamlara üst kademelerde rastlanabiliyordu.

Mehmetçikler, arasıra memleketlerinden gönderilen hediyeleri daima benimle paylaştılar. Ailelerinin gönderdikleri küçük harçlıkları bana vermek için bilemezsiniz nasıl çırpınırlardı...

Ne iyi insanlardı, ne iyi insanlardı Allahım!... Hele aralarında bir onbaşı vardı ki, adı ve künyesi daima hatırımdadır:

Giresun Vilâyetinin Alucra İlçesinin Çakmanoz köyünden İsmail Taşkın...

Selâm sana onbaşım...

İsmail Taşkın, efendi bir adamdı. Tam bir Türk askeriydi. İnsandı.

Beş vakit namazını kılan, imanlı, üstün haysiyetli bu tertemiz Anadolu ve Karadeniz çocuğu bana bütün o temiz arkadaşlarından daha üstün bir dikkatle, bir yakınlıkla, bir kardeşlik duygusu ile bağlanmıştı.

Aylarca kapalı kaldığım hücre, çektiğim yarı açlık, sıkı yönetimi soysuzlaştıran ikbal düşkünü sorgucuların ruhî işkenceleri, ailemin nafakası hakkındaki endişelerim, memleketi kendi hava ve heveslerine kurban eden siyasî hegemonyanın arttıkça artan zulmü, nihayet bir gün, son takatımı da yok etti :

Yatağa serildim.

Hücrenin rutûbetliliği, ışıksızlık, güneş yüzü görememek, birşey okuyamamak, atâlet beni yıpratmıştı :

Çok zayıflamıştım. Dizlerimde derman kalmamıştı. Zafiyet gözlerimi de bozmuştu. Günlerce ateşler içinde en ufak bir tıbbî yardım görmeden yarı aç kıvrandım. İnledim, durdum.

Nihayet, askerlerin her gün ısrarla bildirmeleri üzerine hücrelerin semtine hemen hiç uğramayan bir sıkı yönetim doktoru ziyaretimize geldi.

Nabzımı tuttu. Suratıma bile bakmadı. Çıktı gitti.

Böyle bir muayene ile hastalığımı anlamış olmasına imkân yoktu. Fakat bu doktor bey dışarı çıkınca bir reçete yazmış, akşama doğru bazı ilâçlar getirdiler. Fakat hiç faydasını görmedim. İkinci gelişinde reçetesinin faydasızlığını anlamış olacak ki, uzun uzun düşündükten sonra :

«Sizi hastahaneye göndermeli...»

Dedi.

Bu zat Merkez Kumandanlığı kadrosundaydı. Bir gün sonra Merkez Kumandanlığının hakkımda yazdığı tezkere ile ve tabiî yalnız şahsî değil, aynı zamanda siyasî sıhhatimiz ile de ilgili bilgilerle dertop olarak hastahaneye yollandım.

«Mahfuzen» gönderilmiştim... Beni kaçırmadan hastahaneye teslim etmek sanki çok güç bir işmiş gibi Merkez Komutanlığı ne zahmetlere katlanmıştı. Meselâ sevk evrakımın konduğu zarfın üstüne kırmızı mürekkeple ve büyük harflerle şunları yazmıştı:

«Dikkat... Siyasî suçludur. Irkçı ve Turancıdır. Başkaları ile temas ve konuşma yapması yasaktır.»

Zarf, bir inzibat yüzbaşısına teslim edildi.

Evet, Sıkı Yönetim devrinin Merkez Kumandanlığı genç bir üsteğmene karşı bu gayretkeşliği de göstermişti.

Böyle tehlikeli bir mahlûk bu şekilde takdim edilirse acaba hastahanede nasıl karşılanırdı?

Haydarpaşa Askerî Hastahanesine vardığımız zaman orada vazifeli inzibat subayı zarfın üstündeki kırmızı yazıları görünce ilk tepkisi şöyle haykırmak oldu:

«Ben bu hastayı bu hastahanede yatıramam. Böyle bir adamı burada nasıl muhafaza edebilirim? Alın, Çengelköy'deki mahkûmlar hastahanesine götürün...»

Beni getiren inzibat subayı:

— Merkez Kumandanlığından aldığım emir tutukluyu size teslim etmekten ibarettir. dedi. İkinci bir emir almadan başka türlü davranamam. Ancak buradaki tabipler tarafından yapılacak ikinci bir muayene sonunda «hastahaneye yatırılmasına lüzum yoktur» denilirse o zaman subayı tekrar kumandanlığa götürürüm.

Az sonra hastahane doktorları beni sıkı bir muayeneden geçirdiler. Ve «mutlaka hastahanede yatılı olarak tedavisine lüzum vardır» dediler. Lâkin

hastahanenin İnzibat Yüzbaşısı tekrar eski kararında ısrar etti :

— Çengelköy'e sevk edilmelidir. Burada muhafaza edilemez.

Ne gariptir ki bu Yüzbaşı doktorlara da sözünü geçirebildi :

Hastahanede yatılı olarak tedavi edilmemi kabul eden doktorlar, beni kendi hastahanelerinde tedavi etmek istemediler.

Bunun üzerine Yüzbaşı tuhaf bir sevinçle evrakımı beni getirmiş olan İnzibat Yüzbaşısına iade etti:

— Çengelköy'deki mahkûmlar hastahanesine gidiniz efendim.

Ben artık dayanamadım. Ağır hasta olmama ve mecalsizliğime rağmen, sesimi yükselttim :

— «Yüzbaşı... Ben mahkûm değilim. Üniformam henüz sırtımda ve rütbem omuzlarımdadır. Mahkûmlar hastahanesine gitmeyi red ediyorum. Beni hastahaneye götürünüz.»

Merkez Kumandanlığının İnzibat Yüzbaşısı Tahsin Bey son derece hassas, iyi kalpli ve çok temiz bir insandı. Bir an düşündü. Sonra :

— Üsteğmenim, dedi. Siz biraz dışarıda istirahat ediniz. Ben bu hastahanenin başhekimine gidip durumu arzedeyim. Vereceği karara uyarız. Olmaz mı? Gerekirse geriye döneriz.

Ve hemen başhekimin odasına girdi.

Aradan on dakika geçmiş miydi?

Sanmam. Yüzbaşı Tahsin Bey o kadar kalmadı odada.

Kapı tekrar açıldı ve beni çağırdı :

— Geliniz Üsteğmenim.

ERKEK BİR SES

Gittim. Başhekimi selâmladım. Bu sırada Tahsin Bey kapıyı kapamış ve başhekim de ayağa kalkıp güler yüzle elini uzatmıştı :

— Hoş geldiniz Üsteğmenim.

Bu pek muhterem zatın adını burada hürmetle belirtirim :

Sayın Tabib Tuğgeneral Fikri Altan.

Elimi sıktıktan sonra gayet ciddî bir tavırla ve erkek bir sesle :

— **«Oğlum! Türkçülük, Turancılık diye bir suç olamaz, dedi, onun için sakın üzülme... Yarın bu dâvâ size şan ve şeref kazandırmış olacaktır. Biz hepimiz Türkçü, hepimiz Turancıyız. Bu bir siyasî oyundur. Aldırmayınız. Şimdi emir vereceğim sizi burada alıkoyup tedavi ettireceğim. Her ne ihtiyacınız olursa bana bildirirsiniz.»**

Evet... Ordumuzun Tuğgeneral rütbesine yükselmiş olan bu aydın insan, memleketin en değerli sıhhî tesislerinden birinin başında bulunan bu yüksek uzman, bu Fikri Altan Paşa bana bu hitapta bulundular.

Gözlerim yaşardı.

Millî Şef nerdeydi, nerde kalıyordu o 19 Mayıs haykırışıyle? Ve bu harikulâde vatansever, bu millete lider olmaya ondan kaç bin kerre daha çok lâyıktı...

Aylardan beri ilk defa böyle mert, güzel sözler duyuyordum.

O güne kadar gazeteler, dergiler, radyo, Türkçülüğü, Turancılığı ve kendilerine göre uydurdukları Irkçılığı yerin dibine batırmıştı. Karşılaştığım her-

kes korku ile yüzüme bakıyordu. Bu muhterem general, ömürünü Türk Ordusunun sağlık hizmetinde harcamış olan, çeşitli harplerden gazi olarak çıkmış bulunan bu şuurlu Türk, o günkü hava içerisinde gayet cesur ve mert bir davranış göstermişti...

Odayı tertemiz bir vatanseverlik havası sarmıştı. Ben, bu sözleri işitince yeniden dünyaya gelmiş gibi oluverdim.

Fikri Altan Paşanın bana tattırdıkları millî ve insanî hazzı henüz içime sindirmeye, İnönü rejiminin kafama indirdiği o kahredici felâket tokmağının sersemliğinden kurtulmaya başlıyordum ki, kapı birden açıldı ve gene hastanenin o İnzibat Yüzbaşısı beliriverdi :

Soluk soluğa ve acele acele söylendi :

— Efendim. Yerimiz yoktur. Biz bu suçluyu burada muhafaza edemeyiz.

Paşa, az önce, benimle sadece bir tabip, bir vatansever ve bir insan hüviyeti ile konuşmuş olan Paşa, o anda en az tabiplik kadar benimsemiş olduğu askerliği ile gürleyiverdi :

— Bu makam, vazifeleri hakkında sizden bilgi almaya muhtaç değildir yüzbaşı... Siz, size bu makamdan verilecek emirlerin hudutları içinde hareket etmeyi artık öğrenmelisiniz.

Bu hitap, Sıkı Yönetim rejiminin bu çok gayretkeş memurunu yıldırımla vurulmuşa döndürdü. Paşa, sanki indirdiği sert darbeyi onun hazmetmesini bekliyormuş gibi bir an durduktan sonra vekârını kat kat arttıran bir sükûnetle ilâve etti :

— «Arkadaşımız suçlu değildir. Şerefli, milliyetçi bir Türk subayıdır. Hastahanemizde yatacak,

tedavi edilecektir. Ağır hasta odalarından birisini hazırlatınız. Kapısına da sıhhiye erbaş kursunda bulunan onbaşılardan bir posta koyunuz. Böylece hem Üsteğmenin hizmetine bakar, hem de Sıkı Yönetim Komutanlığının emri yerine gelmiş olur.»

Hastahanenin inzibat subayı artık söylecek söz bulamadı. Fakat hiddetinden mi, utandığından mı, bilmem, yüzü kızarmıştı.

Sayın generali hürmetle selâmladım. Kuruyan dudaklarımdan çok ılık bir kaç teşekkür cümlesi döküldü.

Odadan çıktık. Beni hastahaneye yatırmayı başaran o çok değerli İnzibat Yüzbaşısı Tahsin Beyle vedalaştık.

Askerî Hastahanenin her tarafı gibi tertemiz olan güneşli bir odaya götürüldüm. Yatağa girince ilk kazancım, aylardan beri kaybettiğim uykuma kavuşmak oldu.

Bu odada kaldığım müddet içinde her akşam Sayın Dr. Fikri Altan Paşa beni yoklar, hararetimin yükselip alçalışını gösteren cetvele bakar, çeşitli tahlil raporlarını okurdu. Bazı tavsiyelerde bulunurdu... Ve her gelişinde mutlaka, moralimi yükseltecek iltifatlarla karışık; sorardı :

— Yemekleri nasıl buluyorsunuz?

— Her hangi başka bir arzunuz var mı?

Bu ziyaretler öteki doktorları ve hastahanedeki hizmet personelini de bir başka hava içine soktu:

Hoyratlıklar son buldu.

Sür'atle iyileşmeye başladım.

... Ve bir gün Paşa, hastahane inzibat subayının aklını başından kaçırtacak bir başka lûtufta bulundu :

— Oğlum... dedi. Burada tek başına canın sıkıldığı muhakkak. Yalnızlıktan daha korkunç manevî işkence olamaz.

Gülerek i'lâve etti:

— Bir yandan işkence, bir yandan tedavi olmaz. Bunun için seni biraz ferahlatmak istiyorum. Umumî koğuşlardan birinde yatak hazırlattım. Yalnız ufak bir tavsiyede bulunacağım... Koğuştaki diğer hastalara tutuklu olduğun konu üzerinde konuşmaktan çekin.

Paşanın bu kararı ertesi sabah tatbik edildi.

Umumî koğuşa girince dünyalar benim oldu. Aylarca tek başıma hücrede kaldıktan sonra tekrar subay arkadaşlar arasına karışmak beni pek sevindirmişti. Daha da sür'atle sıhhate kavuştum.

Tam yirmi gün sonra Başhekim Paşa beni makamına çağirttı. Son derece üzgün bir hali vardı:

— Üsteğmenim, dedi. Sizi tedaviye başladığımızdan beri Sıkı Yönetim Komutanlığı buraya bir Albay göndermeye başlamıştı. Bu zat, dün öğleden sonra bana beşinci ziyaretini yaptı. Fazla nazik davranmaya gayret etmesine rağmen sizin derhal hastahaneden çıkarılmanızı ısrarla istedi. Ben de tedavi için bir müddet daha burada bulunmanıza lüzum gördüğümü ısrarla söyledim. Kalktı, gitti. Fakat az önce gene geldi, benden bizzat Sıkı Yönetim Komutanı sizin derhal iade edilmenizi askerce istemektedir. Artık sizi taburcu etmeye çok zorlanmış bulunuyorum. Ne kadar üzüldüğümü her halde sezmiş bulunuyorsunuz. Buradan ayrılırken, Üsteğmenim, size söyleyeceğim son söz şudur:

— **«Bütün kalbim ve ruhum sizinle ve arkadaş-**

larınızla beraberdir. Elimdeki bütün imkânları kullanarak size destek olmaya çalışacağım.»

Derin bir hürmet ve samimiyetle, heyecanlı bir şekilde :

— **«Paşam, dedim. Sizin gibi muhterem bir insanı tanımak fırsatını bana vermiş olduğu için hastalanışımı bile ilâhî bir lûtuf sayıyorum. Göstermiş olduğunuz büyüklüğe, iyiliğe ve şefkate teşekkürlerimi sunarım.»**

Kendisini içten gelen derin bir saygı ve sevgi ile askerce selâmlayarak vedâ ettim. O, yalnız insan bir tabip, cesur ve şefkatli bir asker değildi; aynı zamanda şuurlu bir milliyetçi ve Türkçü idi.

Yirmi dört saat sonra ben gene Tophane'de bulunan Askerî Cezaevindeki eski hücreme tıkılmış bulunuyordum.

Sayın General Fikri Altan'ı bir daha görmek mümkün olamadı. Kendisini bir çok defalar araştırdığım halde varlığı hakkında çeşitli yanlış bilgiler aldım. Ancak bu hâtıraların yayınlanması sırasında bir akşam muhterem kızı Avukat Cahide hanımefendi telefon ederek babasının sağ bulunduğunu ve gazetede yayınlanan hâtıralarımı ilgi ile takip ettiğini bildirdiler. Bu haber beni pek ziyade sevindirdi, bu muhterem insanın sağlığı hakkında bilgi almak ve adresini öğrenmiş bulunmaktan son derece heyecan ve sevinç duydum.

İŞKENCELER

Meğer bugünlerde talihin beni felâket arkadaşı yaptığı ötekî tutuklular da birbirinden korkunç işkenceler içinde kıvranıp inlemekteydiler.

Kimlere ne işkenceler reva görülmüştü ve hâlâ da görülmekteydi!

Yaşadığımız günlerin dünya çapında haklı şöhret kazanmış bilginlerden merhum Prof. Zeki Velidî Togan'a bile işkence edilmişti. Bu büyük zatın ne yaşına, ne de ilmine hürmet edilmeksizin günlerce aç ve susuz bırakılmış ve daha çeşitli işkencelere uğratılmıştı. Profesör Zeki Velidî Togan'ın maruz kaldığı acaip hareketlerden birisi de şu idi:

Kendisine boş **kâğıtlar uzatılarak:**

— Hoca imza muayenesi yapacağız, onun için şu kâğıtların altına birer imza atıver, denmiş ve sayın profesörün tereddüdü karşısında tehditlerle boş kâğıtların altına imza atması sağlanmıştır. Daha sonra da ifadesi alınırken evvelce imzalamış olduğu boş kâğıtların üstüne istediklerini yazarak kendisini mahvedebileceklerini tehdit yollu söyleyerek istenen şekilde ifade verdirilmesi için sıkıştırılmıştır.

Sivil tutuklular, İstanbul Emniyet Müdürlüğündeki dar hücrelerine tıkılmışlardı. 1944 de bu hücrelerden şefkat da, merhamet de, bütün iyi duygular da tahliye edilmişti. Bu hücrelere yalçın bir gazap hükmetmekteydi.

Askerleri Tophane'de bulunan Merkez Kumandanlığı emrindeki Askerî Cezaevinde tutuyorlardı.

Biz altı kişiydik:

1 — Doktor Yüzbaşı : Hasan Ferit Cansever,
2 — Doktor Üsteğmen : Fethi Tevetoğlu,
3 — Piyade Teğmeni : Nurullah Barıman,
4 — Topçu Asteğmeni : Zeki Sofuoğlu
5 — Ulaştırma Asteğmeni : Fazıl Hisarcıklı,
6 — Ben. Piyade Üsteğmeni : Alparslan Türkeş.

Biz de tek başımıza birer hücreye tıkılmıştık. Bir de «ihtilâttan men edilmiş» bulunuyorduk. Fakat sonradan öğrendiğime göre Emniyet Müdürlü-

ğünde bulundurulan diğer arkadaşlarımız bizden kat kat kötü şartlar içinde inletilmişlerdir.

Orda yalnız «sanık» lara değil «tanık» diye dâvet edilmiş olanlara da aklın alamıyacağı işkenceler yapılmıştı.

Kim emretmiş, kim yapmıştır bu işkenceleri?

Bugün artık tarih huzurunda isbat edilmiştir ki, yirminci asrın kırk dördüncü yılında engizisyona rahmet okutmuş olan gözleri kararmış pervasızları, başta o günkü Sıkı Yönetim Komutanı Korgeneral Sabit Noyan olmak üzere savcı Kâzım Alöç ve CHP. nin acı şöhretli polis müdürü Ahmet Demir'dir. Bu üçgen, sanıklar ve tanıklar için yalnız moral bir cendere olmamıştır. Yeni işkence usulleri de ihdas etmiş ve tatbik etmişlerdir.

... Ve gaddarlıkta Nemrut'a, Neron'a, Dahhak'e, Asorbanipal'e bile taş çıkartacak bir hırs göstermiş olan da, Sıkı Yönetim Savcısı Askerî Adlî Hâkim Yüzbaşı Kâzım Alöç olmuştu.

Ne korkunç bir gayz ile saldırmıştır Türkçüler'e bu adam... Bilemezsiniz de, tasavvur edemezsiniz de. Yaşlılara olduğu gibi, gençlere de hücuma geçmişti. Memleketini ve milletini sevmekten başka hiç bir kusuru olmayan Reha Oğuz Türkkan... O millet sever, vatan sever genç aydın, bu adamın idare ettiği işkence şartlarından ancak bir gözünün görme kabiliyetini kaybederek kurtulabilmiştir.

Bilmiyorum... Belki de o işkence dolaplarına diri girenlerden dirî kurtulamıyanlar da olmuştur

Reha Oğuz Türkkan tabutluğa konulan ve daha başka işkencelere uğratılarak büyük azaplara maruz bırakılmış olanlardan biridir.

Bu işkenceler hakkında okuyuculara biraz fikir verebilmek için önce «tabutluk» denen şey nedir,

«tabutluk hücresi» neye derler, onu biraz tarif etmek gerektir.

TABUTLUKLAR

Tabutluk adıyle anılan veya savcı Kâzım Alöç ve Ahmet Demir tarafından «mutena hücre» diye ifade edilen yer, yarım metre karelik bir yerdir. Nihayet kırk santimetre genişliğinde ve elli santimetre uzunluğunda ve ikibuçuk metre yüksekliğinde beton duvar içersinde açılmış oyuklardır. İçine sokulan bir insan kapı kapanınca yere çömelemez, bu beton oyukların duvarlarından içeriye sokulanları, belinden ve kollarından duvara bağlamak için demir prangalar vurulmaktadır. Ayrıca oyuğun tepesine üç adet beşeryüz mumluk ampul konmuştur. İçeriye kapatılan bir insan demir prangalarla belinden ve kolundan duvara bağlanıp ve burada yirmi dört saat, kırk sekiz saat, hattâ daha fazla aç susuz bırakılırdı. Bazı sanıkların tabiî ihtiyacı için dahi kapı açılmaz ve büsbütün perişan duruma düşmeleri sağlanırdı.

Tevkifler Mayıs ayı sonlarında yapılmıştı. İşkence fasılları da Haziran ve Temmuz aylarına rastlamaktadır.

İstanbul, hele İstanbul'un en basık semti olan Sirkeci, kızgın bir güneşle kavrulmaktadır. Serin sayfiye yerlerinde oturanların bile sıcaktan bunaldıkları bu mevsimde bu damdaracık beton oyuklar içindeki insanlar ne hâle gelir?...

Üstelik tepesinde de beşeryüz mumluk üç ampul yanmaktadır.

Buna hür bir insanın diri diri fırına sokulması denmez de ne denir?

Evet... Millî Şef'in Sıkı Yönetiminin İstanbul'daki Emniyet Müdürlüğünde özel işkenceler yapılıyordu.

... Ve talihsiz Türk aydını, Türk milliyetçisi olan Reha Oğuz Türkkan bu işkenceden bir gözü sakatlanarak canını güç kurtarmıştır.

Tabutluk işkencesine daha bir çok sanık ve tanıklar maruz bırakılmışlardır. Bunlardan biraz aşağıda isim ve hüviyet belirterek bahsedilecektir.

Bugün değerli bir iç hastalıkları uzmanı olan sayın doktor Mehmet Külâhlıoğlu, o sırada İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerindendi.

Vatansever, milliyetçi ve Türk Milletinin yetiştirdiği iyi insanlardan biri olan bu Külâhlıoğlu, Ahmet Demir tarafından bir çok defalar öyle kıyasıya dövülmüştür ki, ağzından kan gelmiştir. Dövülürken de kendisinden İsmet İnönü'nün 19 Mayıs nutkundaki iddiaları doğrulayacak şekilde ifade vermesi istenmiş ve Mehmet Külâhlıoğlu'nun «hakikat öyle değildir» itirazı üzerine de «vay koskoca Millî Şef ve Millî Eğitim Bakanı yalan söylüyor da, sen mi doğru söylüyorsun?» denilerek daha çok dövülmüştü. Ahmet Demir ve adamlarından yediği bu dayaklar yüzünden muhterem Mehmet Külâhlıoğlu tüberküloz olmuş ve daha sonraları uzun zaman hastahanelerde tedâvi görmüştür. Bunun için de emri veren, yine o meşhur Sıkı Yönetim Savcısı Kâzım Alöç'tür.

Millî Şef İnönü'nün kurduğu Sıkı Yönetim idarisinin, İstanbul Bölgesi Başkanı Sabit Noyan ve İnönü'nün 19 Mayıs 1944 nutkuna uygun ifadeler almayı gaye edinmiş bulunan savcı Kâzım Alöç, İstanbul Emniyet Müdürlüğünde milliyetçilere yaptırılan işkencelerden habersiz olamazdı.

Bir an için habersiz olduklarını düşünsek bile, sanıkların müteaddit defalar işkence gördüklerini beyan ederek şikâyette bulunmuş olmalarına rağmen, Kâzım Alöç'ün bunu bir araştırma konusu yapmaması, kendisinin bu işteki rolünü belirtmektedir.

Kâzım Alöç, bir takım karanlık tertiplerin maşası olarak beni kötülemek maksadıyle Yeni Gazete'de yayınladığı «Komünist ve Irkçılar» adlı karma karışık tefrikada, yirmi sekiz yıl önce milliyetçileri mahkûm ettirmek için uydurmuş olduğu iddiaları tekrarlamaktadır.

Hattâ kendini haklı göstermek için o zaman iyi takibat yapılmadığını söylemekte ve ırkçılığın Birleşmiş Milletler Tüzüğünde «genocide» olarak vasıflandırılan bir suç olduğunu ifade etmektedir.

Böylece ırkçılık ile «genocide» in bir birinden farklı şeyler olduğundan habersiz bulunduğunu ortaya koymaktadır. Kâzım Alöç'e şunu sormak çok yerinde olacaktır :

«— Irkçı diye kötülemeye çalıştığı, haklarında bin bir iftiralar düzdüğü Türk Milliyetçilerinden hangisi Türkiye'de «genocide» icra etmiştir veya icra edilmesini istemiştir...»

Hattâ bırakınız «genocide» istemeyi, her hangi bir insana zarar verebilecek bir harekette bulunmayı, o zaman Turancı diye mahkemeye verilmiş bulunan bu yirmi üç memleket çocuğu, Kazım Alöç'ün İnönü'ye yaranmak için yaptırdığı maddî ve manevî işkencelerden büyük ıstıraplar çekmişlerdir. Kâzım Alöç'ün ve hempalarının tertiplediği işkenceler Birleşmiş Milletler Anayasasına aykırı olan ve insan haklarına en büyük tecavüz teşkil eden hareketlerdir ve bu suçların milletlerarası hukukta zaman aşı-

mı da yoktur. 1944 ve 1945 yıllarında İstanbul Sıkı Yönetim Mahkemelerinde yapılmış olan duruşmalar sonunda ırkçı ve turancı diye iftiralara uğratılarak çeşitli sıkıntılar çekmiş olan bütün sanıklar mahkeme tarafından ittifakla beraat ettirilmiştir.

Mahkemenin ve Askerî Yargıtayın ittifakla vermiş oldukları beraet kararları, Kâzım Alöç'ün Yeni Gazete'de yaptığı uydurma yayınların baştan aşağı iftira olduğunun en selâhiyetli vesikalarıdır.

Bu konuda suçlu olan ve hiç konuşmaması icap eden Kâzım Alöç, bir takım hasis menfaatlar karşılığı eski iftiralarını satılığa çıkarmıştır. Şimdi bu adamın, İnsan Haklarına ve Birleşmiş Milletler Anayasasına aykırı olarak 1944 de milletini sevmekten başka hiç bir suçu olmayan memleket çocuklarına yaptırdığı diğer işkenceleri de özetle sıralayalım :

Reha Oğuz Türkkan'ın tabutluğa konulduğunu ve bu yüzden bir gözünün tamamen, diğer gözünün de kısmen göremez hâle geldiğini, biraz yukarıda söylemiştik.

Fakat bu yetmezmiş gibi, bir akşam gece yarısından sonra Türkkan, polisler tarafından sert bir şekilde uyandırılarak müdüriyet odasına götürülmüştü.

O sırada Emniyet Müdürlüğü'nde tutuklu bulunan iki İtalyan papazı da odaya getirilerek Reha Oğuz'un gözleri önünce feci şekilde dövülmeye başlanmıştı. Reha Oğuz Türkkan'a, «şimdi sıra sana da gelecek» denilerek papazlar aralıksız ve insafsız şekilde dayaktan geçirilmişti.

Papazların bağrışmalarına, çırpınışlarına rağmen, dayak saatlerce sürmüş, adamların başları yarılmış, her trafları kan içerisinde kalmış ve nihayet

bağırsıklarının, mesanelerinin kontrolünü kaybetmişlerdir.

1500 MUMLUK AMPULLER

Ondan sonra da Reha Oğuz'a «aklını başına al, ona göre ifade ver...» denilmiştir. Daha sonra da Reha Oğuz dövülmüştür.

Tabutluklarda işkence gören diğer aydınlardan birisi de; tanınmış şâir ve edebiyatçı Orhan Şaik Gökyay'dır. «Bu Vatan Kimin» şiirini yazan, uzun yıllar memleket irfanına hizmet etmiş bir insan olan ve hiç bir siyasî faaliyetle ilgisi bulunmayan Orhan Şaik Gökyay da, tabutluğa konulmuş ve ağır işkencelere uğratılmıştır.

Sayın Gökyay, kendisine yapılan işkencelerden dolayı, savcı Kâzım Alöç'e müracaat ettiği gibi mahkemeye de durumu anlatmıştır. Ayrıca mahkemede yaptığı savunmada, gördüğü işkence hakkında etraflı bilgi vermiştir.

Savunmasında, **«Tabutluğa konulduğum zaman tepemde yakılan 1500 mumluk ampullere baktığımda, Yirminci Yüzyıl Türkiye'sinde değil, On Dördüncü Asır evvelinde kızgın çöllere sokulan mazlum insanları gördüm.»** demişti.

Dünya ilim âleminde Orta-Asya Türk Tarihi üzerinde yegâne otorite olan merhum Profesör Zeki Velidî Togan, Kâzım Alöç'ün emriyle iki gün aç bırakılmış, daha sonra da başka işkencelere uğratılmıştır.

Bu işkencelerin yapıldığı sıralarda, İstanbul Emniyet Müdürü Ahmet Demir idi. Kâzım Alöç ile birlikte her ikisi de Millî Şef İnönü'nün dikta rejimine uygun kişilerdi.

Şimdi insan, o günlerin hukuku, adâleti, insan haklarını ayaklar altında çiğneyen kişilerin ortaya çıkarak Birleşmiş Milletlerden, vesaireden bahsederek suret-i haktan görünmek istemesine hayret ediyor.

Tabutluğa konularak işkence görenler sadece Reha Oğuz Türkkan, Orhan Şaik Gökyay'dan ibaret değildi. Değerli bir öğretmen ve ilim adamı olan Hikmet Tanyu üç ve dört Temmuz 1944 günlerinde 19 numaralı tabutluğa konulmuş olan diğer bir arkadaşımızdır. Hikmet Tanyu Bey, hem Birinci, hem de İkinci Sıkı Yönetim Mahkemesince beraet etmiş olan arkadaşlarımızdan biriydi. Ayrıca Hamza Sâdi Özbek de tabutluğa konularak işkence gören bir diğer memleket çocuğudur. Hamza Sâdi Muğla'lıdır. Muğla'da okumuş ve uzun zaman öğretmenlik yapmıştı.

Yüksek Maliye tahsili gördükten sonra memuriyet hayatında derece derece yükselerek Ticaret Bakanlığının Muhasebe Müdürlüğünde bulunmuştu. Böyle bir meslek hayatı Kâzım Alöç ve Ahmet Demir'in gözünde önemli değildi. Önemli olan Millî Şef İnönü'nün 19 Mayıs'taki mesnetsiz ve asılsız ithamlarını doğrulayacak şekilde tahkikatı yürütmek idi.

Ayrıca şâir ve öğretmen olan Cemal Oğuz Öcal da tabutluk işkencelerine tâbi tutulmuştu. Bu arada Osman Yüksel Serdengeçti de Kâzım Alöç ve Ahmet Demir tarafından «mûtena hücre» diye adlandırılan tabutluğa kapatılmıştı. Bunlardan başka bugün değerli bir iç hastalıkları uzmanı olan Dr. Mehmet Külâhlıoğlu ile Necdet Özgelen de bir çok defalar ağır şekilde döğülmüşler ve falakaya yatırılmışlardı.

Bu yüzden Dr. Mehmet Külâhlıoğlu tüberküloz

olmuş ve uzun zaman tedavi görmeye mecbur kalmıştı. Yine sanık arkadaşlarımızdan Sait Bilgiç, Emniyet Müdürü Ahmet Demir tarafından karnına tekme vurulmak suretiyle dövülmüştü. Yapılan işkenceleri özet olmak üzere şöyle sıralayabiliriz :

İŞKENCE USÜLLERİ

1 — Günlerce sanıklar aç ve susuz bırakıldılar.

2 — El, yüz yıkamak, taharetlenmek imkânından mahrum edildiler.

3 — Diğer bir işkence de Allah yarattı demeden dövmek (Bilhassa üniversite öğrencileri için uygulanan işkence.)

4 — Başka sanıkların dövülmesini seyrettirmek.

5 — Tabanca çekerek ifade sırasında sanıkların şakaklarına dayamak ve «sizi öldürürüz, kalp sektesinden öldü diye rapor alırız. Geçer gidersin.» şeklinde tehditlerde bulunmak.

6 — Boş yazı kâğıtlarının altına «imza muayenesi yapacağız, şurayı imzalayın» diye imzalatarak, ondan sonra da «işte bu kâğıtların üstüne istediğimizi yazar, doldururuz, canınıza okuruz. Bunu bilerek ifade veriniz,» şeklinde tehditlerde bulunmak.

7 — Emniyet Müdürlüğünün bodrumlarında, içlerinden açık lâğım geçen hücrelere kapatmak.

İşte Millî Şef İsmet İnönü'nün dikta yönetimi zamanında mâsum vatandaşların sırtına basarak Şef'e yaranmak için o zamanki Emniyet Genel Müdür Yardımcısı Kâmuran Çuhruk, İstanbul Emniyet Müdürü Ahmet Demir ve Birinci Şube Müdürü Sait Koçak ile Sıkı Yönetimin meşhur savcısı Kâzım Alöç'ün işlediği cinayetler bunlardı. Duruşmalar sırasında bu

işkenceler bir çok defalar mahkemeye anlatılmıştır. Fakat ne mahkemenin meşhur savcısı Alöç, ne de bir Numaralı Sıkı Yönetim Mahkemesi bunları bir inceleme konusu yapmaya yanaşmamışlardı.

Ancak 1947 yılında arkadaşlarımızdan Hikmet Tanyu tarafından işkence yapanlar hakkında lüzumlu mahkeme kararı almak üzere Danıştay'a dâva açılmıştı. Ve Danıştay Genel Kurulu tarafından 1949 yılında lüzumu muhakeme kararı verildi. Haklarında mahkeme açılması kararı verilenler şunlardı :

Emniyet Genel Müdür Yardımcısı Kâmuran Çuhruk, İstanbul Emniyet Müdürü Ahmet Demir, işkenceyi icra ettiren polis Muzaffer Uz ve Birinci Şube Müdürü Sait Koçak.

Danıştay Genel Kurulunun, Genel Kurmay Başkanlığına işkence ile ilgili gödüğü askerî şahıslar için yazdığı yazı üzerine, Askerî Yargıtayca haklarında aşağıda adları yazılı askerî şahıslar hakkında 1950 yılında kovuşturma açılması kararı vermişti.

Bu askerî şahıslar da şunlardı :

İstanbul Bölgesi Sıkı Yönetim Komutanı Korgeneral Sabit Noyan, Bir No. lu Sıkı Yönetim Mahkemesi Başkanı Tümgeneral Yusuf Ziya Yazgan, duruşma yargıcı Hâkim Albay Cevdet Erkut, Suvari Albay Galip Kaan ve bilhassa sorumlu bulunan Sıkı Yönetim Kumandanlığı İkinci Şube Beşinci Sınıf Yargıç Yüzbaşı Kâzım Alöç.

Bunlar hakkında Yargıtayca Yüce Divanda kovuşturmaya geçildiği 1950 yılında 14 Mayıs seçimleriyle iktidar değişmiş ve D.P. idareyi ele almıştı.

Dâva bir müddet daha devam ettikten sonra çıkarılan umumi af sonunda sanıklar yakalarını adaletin pençesinden kurtarmış oldular.

DURUŞMALAR BAŞLIYOR

Hastahaneden hücreme döndükten sonra, Eylül ayı başlarında duruşmaların başlayacağı bildirildi. Dört Eylül günü Askerî Cezaevinden bir manga süngülü erin ortasında mahkemenin yapılacağı binaya götürüldük. Bir No. lu Sıkı Yönetim Mahkemesi, eskiden Boğazlar Komisyonunun çalıştığı ve şimdi de Malûl Gaziler Yurdu olarak kullanılan köşkte yerleşmiş bulunuyordu. Emniyet Müdürlüğünde tutuklu bulunan sivil arkadaşlarımızı da getirmişlerdi. Mahkeme salonu gazeteciler ve dinleyicilerle hınca hınç dolmuş bulunuyordu.

Sanıkların oturduğu yeri sıkı muhafaza altında bulunduruyorlardı.

Mahkeme hey'eti yerlerini aldı. Başkan Tuğgeneral Yusuf Ziya Yazgan, duruşma hâkimi Albay Cevdet Erkut, üye Süvari Albay Galip Kaan'dan müteşekkildi.

İddia makamında ise, ilk tahkikat hâkimliğ'ni yapmış olan Kâzım Alöç bulunuyordu. Celse açılınca Sıkı Yönetim Kumandanlığının son tahkikat kararı Savcı Kâzım Alöç tarafından okundu.

Sıkı Yönetim Kumandanlığı son tahkikat kararının başında «Irkçılık ve Turancılık faaliyetleri dolayısiyle vatana ihanetleri sabit olanlar hakkındaki son tahkikat kararı umumî efkâra sunulmuştur.» deniliyordu.

Böylece daha duruşmalar yapılarak, sanıkların suçlu bulunup bulunmadıkları bir mahkeme kararı ile tesbit olunmadan Millî Şef İsmet İnönü'nün 19 Mayıs nutku taklit edilmiş oluyordu. Memleketini ve milletini çok sevmek ve onu yükseltmekten baş-

ka hiçbir gaye gütmeyen temiz ve mâsum milliyetçi Türk çocuklarına «vatan hainliği» iftirası utanmadan ve alçakça revâ görülüyordu. Son tahkikat kararı okunduktan sonra mahkeme başka bir güne bırakıldı ve biz tekrar hücrelerimize götürüldük. Fakat duruşmaların başlamasından çok memnunduk. Çünkü bu vesile ile gün ışığına çıkma imkânını elde ettiğimiz gibi, arkadaşlarımızı görmek fırsatını da buluyorduk. Duruşmaların tafsilâtını burada uzun uzadıya anlatmaya imkân yoktur. Yalnız mahkemenin zihniyetini ve seviyesini anlatmaya çalışmakla yetineceğim.

Ve bu arada bir de benim duruşma sırasındaki ifademi sizlere sunacağım. Mahkeme heyeti, Türk fikir hareketlerine yabancı ve genel kültür yönünden zayıf bulunan kimselerden ibaretti. Hakkı ve adâleti teslim etmek gayesi ile değil, Millî Şef İnönü'nün iftira ve ithamlarını bir mahkeme kararı haline sokarak, tescil etmek maksadı ile hareket ediyordu.

«Irkçılık» anlamına gelen «rasizm» kelimesini duruşma hâkimi bir çocuk hastalığı terimi olan «raşitizm» olarak telâffuz ediyor ve zabıtlara böyle geçiriyordu. Türkçülüğün ne olduğunu bilmedikleri gibi, dünya gidişatından da habersiz idiler.

Duruşmalar başladıktan sonra sanıkların ifadeleri duruşma yargıcı tarafından değiştirilerek zabıtlara geçiriliyordu. Sanıkların itirazları ve ifadelerinin düzeltilmesi için yaptıkları ısrarlı talepler kabul olunmuyordu. Yahut istenen düzeltmeler acaip bir şekilde yapılıyordu. Meselâ, bu duruşmalar hakkında okuyuculara bir fikir vermek için, şunu anlatmak istiyorum.

Sanıklardan birisine duruşma sırasında filân tarihte Ankara'da Reha Oğuz Türkkan'ın evinde yapılan toplantıya katılıp katılmadığı soruluyordu. Sanık da buna:

— Hayır katılmadım. Cevabını vermesine rağmen, zapta:

«Evet, katıldım.» şeklinde yazılıyordu. Sanık ifadesinin zapta yanlış geçirildiğini söyleyerek itiraz edince, hâkim tarafından azarlanıyordu. Sanığın, ifadenin düzeltilmesi ısrarında direnmesi karşısında hâkim, «Peki düzeltelim,» diyor. Ve fakat eski ibareyi sildirmeksizin ve değiştirmeksizin onun sonuna «yâni katılmadım» ibaresini ilâve ettiriyordu. Böylece sanığın duruşmadaki ifadesi, şöyle acayip bir şekil alıyordu:

«Reha Oğuz'un Ankara'daki evinde filân tarihte yapılan toplantıya evet katıldım. Yani katılmadım.»

Bu suretle sanık kendi ifadesiyle kendini çok kötü bir duruma düşürmüş oluyordu. Bunu düzeltmek imkânını bulmak kaabil olmuyordu. Bunun üzerine avukatlara danışıldı ve neticede zabıtlara yanlış geçirilen ifadelerin doğrusunu bir dilekçe halinde yazıp mahkemeye vermek ve böylece mahkeme dosyasına koydurmak yoluna baş vuruldu.

Bu sefer sanıkların pullu olarak mahkeme başkanlığına sundukları dilekçeleri, duruşma yargıcı Osman Cevdet Erkut, kaldırıp kaldırıp sanıkların yüzüne atıyordu. Ve bir taraftan da:

— Biz burada çocuk romanı yazmıyoruz. Nedir efendim bu dilekçeler, kabul etmiyoruz. Oturun yerinize.

Diye bağırıp çağırıyor. Sanıklar direndikleri takdirde bazılarını polis zoru ile dışarı çıkarttırıyordu.

Bu, bir mahekeme hey'eti değil, âdetâ bir model komedi idi. Avukatı olan sanıklar bu durumu müzakere ettiler.

Ve avukatlar, «madem ki mahkeme dilekçelerinizi almıyor, o takdirde sizler de dilekçelerinizi noter vasıtası ile mahkemeye gönderiniz,» tavsiyesinde bulundular. Bunun üzerine dilekçelerimizi noterler eliyle mahkemeye yağdırarak zabıt dosyasına sokturmak imkânını elde edebildik.

Mahkeme avukatlara karşı da gayet sert ve haşin davranmaktaydı. Bu yüzden avukatlar da sinmiş, âdetâ bir şey söyleyemez hâle sokulmuşlardı. Duruşmalar sırasında sanıklar Emniyet Müdürlüğünde işkencelere uğratıldıklarını yana yakıla anlattılar. Fakat mahkeme onları ne zabıtlara geçirmeyi kabul etti, ne de bunun için bir tahkikat açılması yoluna gitti. İşkencelerin anlatılarak mahkemeye dert yanıldığı bir gün, makamında oturan Savcı Kâzım Alöç, horoz gibi kızarmış halde, birden bire ayağa fırlamış ve şöyle demişti :

«Efendim biz bunları yüksek mahkemenin huzurunda Cumhurbaşkanı adayları olarak değil, hükûmeti devirmeye kalkışan câniler, vatan hâinleri olarak çıkarmış bulunuyoruz. Kendilerini saraylarda yatıracak değiliz. Elbette işkence yaptık. Bunlar her türlü muameleye lâyıktırlar.» Bunun üzerine bütün sanıklar, sert bir şekilde ayağa fırladılar ve :

«— Biz vatan haini değiliz. Bu sözleri aynen savcıya iade ederiz,» diyerek şiddetle protesto ettiler.

Duruşmada hazır bulunan Avukatlardan rahmetli Kenan Öner de ayağa fırlayarak :

«— Efendim, huzurunuzda muhakeme edilmek-

te olan vatandaşlar henüz hükümlü olmayıp, sadece sanık durumundadırlar. Savcının bu sözleri söylemeye hakkı yoktur. Lütfen Savcı Kâzım Alöç'ün bu beyanlarının aynen zabıtlara geçirilmesini talep ederim,» dedi.

Fakat mahkeme âdeti olduğu üzere bunları zapta geçirtmedi. Savcı Kâzım Alöç, hep sanıkların aleyhindeki delilleri topluyor ve şahitleri polis baskısı ile tutuklu olarak, mahkemeye sevk ettiriyordu.

Halbuki gerek savcının, gerekse mahkemenin hem aleyhte, hem de lehte olan şahitlerin ve vesikaların toplanmasını ve incelenmesini sağlamaları gerekiyordu. Fakat buna aldıran yoktu. Sanıkların ve avukatların tahkikatın genişletilmesi için yaptıkları teklifler kabul edilmiyordu. Mahkemece incelenmesi istenen lehteki vesika ve deliller de red edildi. Sanıkların dinlenilmesini istedikleri savunma şahitleri de, mahkemeye çağrılarak dinlenilmedi. Bu sırada Millî Şef İnönü'nün dikta rejiminin azat kabul etmez kölesi olan o günkü basın ve radyo, sistemli bir şekilde milliyetçileri itham ediyor ve akla gelmedik iftiralar yağdırıyordu. Son tahkikat kararı mahkemede okunduktan sonra, ertesi gün çıkan gazeteleri gördüğüm zaman, donup kalmıştım. Meğer biz neymişiz, ne tehlikeli insanlarmışız ve neler yapmışız ki, hiç haberimiz yokmuş. Duruşmaların devamı süresince, güdümlü basın ve uşak kalemler, diktatöre yaranmak için millî menfaatleri de ayaklar altına alarak, her çeşit ahlâksızlığı yaptılar.

DURUŞMALARDAN SAFHALAR

Şimdi sizlere duruşma sırasında mahkemeye tarafımdan verilmiş olan ifadelerin mahkeme zabıt-

larındaki aslından aynen alınan kısımlarını aşağıya yazıyorum :»

20 Ekim 1944 Pazartesi günü saat 10.15 de mahkemede sıra benim sorguma geldi. Ve duruşma şu şekilde başladı :

Hâkim — Tahsil durumunuzu anlatınız.

Türkeş — İlk tahsilimi Kıbrıs'ta, Lefkoşe'de Sarayönü ilkokulunda ve orta tahsilimi yine orada yaptım. Lise tahsilimi Kuleli Askerî Lisesinde tamamlayarak 1 Mayıs 1936 da Harp Okuluna girdim. 1938 yılı 30 Ağustosunda asteğmen olarak Harp Okulunu bitirdim. 28 Şubat 1939 da teğmenliğe yükseldim.

1939 yılı Haziranında askerî postaya 15008 «Isparta» takım subayı olarak katıldım. 1941 Nisanında kıt'amla birlikte Bandırma Bölgesine intikâl ettik. 1942 yılı 30 Ağustosunda üsteğmenliğe yükseldim 1944 yılı 13 Haziranında tevkif edildim.

Hâkim — Takım subayı olarak mı tevkif edildiniz?

Türkeş — Hayır, bölük kumandan vekili olarak.

Hâkim — Yabancı dillerden bildiğiniz var mı?

Türkeş — Biraz İngilizce bilirim.

Savcı — Efendim, Harp Akademisi imtihanını kazandı.

Türkeş — Evet. Kazandığım savcılık tarafından tebliğ olundu.

Hâkim — Son tahkikat kararında hakkınızda ileri sürülenleri dinlediniz. Bunlara karşı bir diyeceğiniz var mı?

Türkeş — **«Efendim, önce beni çok müteessir eden bir nokta hakkında bir iki şey söylememe yüksek müsaadelerinizi dilerim. Son tahkikat kararında diğer sanıklarla birlikte bana da vatan hainliği isnat**

edilmiştir. Bunu şiddetle red ederim. Ben yer yüzünde her şeyden çok milletimi ve vatanımı severim. Devletimin, büyüklerimin emirlerine, kanunlara dâimâ itaatlı ve kelimenin tam mânasiyle millet sever, yurtsever bir Türk subayıyım. Dâimâ devletimin kabul ettiği prensiplere inandım ve onlara hürmetten ayrılmadım. Türk milliyetçisiyim, fakat iddia edildiği gibi ırkçı değilim.

Yani memleket içerisinde ayrılıklara ve düşmanlıklara yol açacak hiç bir fikrim yoktur. Yalnız ben Türk Milletinin yeryüzünde eşsiz bir yaratılışa sahip olduğuna ve kahramanlıkta daha üstün bir millet bulunmadığına iman ediyorum. Buna en yakın misâl olarak İstiklâl Harbini gösterebilirim. Bunu yüksek mahkemeniz benden daha iyi bilirler. Dört taraftan sarılmış olduğumuz halde, bu kahramanlığımız ve üstün yaratılmışlığımız sayesindedir ki, biz den her bakımdan 10 misli, 20 misli üstün bir düşmana karşı şerefimizi yeniden göklere yükseltmişizdir.

Bu, millî hasletlerimizden ileri gelmiştir. Bu hususu kısaca ve askerce şöyle özetleyebilirim:

Bir Türk bölüğü üç veya daha fazla düşman bölüğünü tepeleyebilir. Mazide tepelediği gibi, gelecekte de tepeleyecektir. Bizim kışlalarımızda «Bir Türk on düşmana bedeldir», «Bir Türk dünyaya bedeldir» gibi Atatürk tarafından irad edilmiş olan vecizeler asılı dururlar.»

Bu sözleri gayet tabiî bir sesle, karşımdakilere bir heyecan telkin etmeye özenmeden söylemiştim. Sesimin tonunu hiç değiştirmeden ilâve ettim:

«Milletimin, Türklüğün büyüklük ve üstünlüğünü ben önce anamdan, babamdan öğrenmiştim...

Sonra bulunduğum bütün okullarda öğretmenlerim söylediler. Askerî hayatım başlayınca kıt'alarda kumandanlarım ve maiyetinde vazife gördüğüm bütün generaller bu gerçeği dâimâ tekrarladılar; ben, daima milletin kabul ettiği prensiplere inandım ve bu prensiplere hürmetle riâyet ettim, koyu bir milliyetçiyim ben, ama sanıldığı mânada «genocide» taraftarı ırkçı değilim.»

Biraz uzunca süren bu cevabımı hâkim hiç kesmeden dinledi. Yanlış söylüyorsun diyebilir miydi? Cezaevi de, General Sabit Noyan'ın dairesi de **«Bir Türk on düşmana bedeldir»** levhaları ile doluydu.

İşin tuhaf tarafı, bu Hakim Cevdet Erkut'un gençliğinde Türk Ocağına kaydını yaptırmış ve yıllarca Türkçü ve Turancı olmasıydı. Susması ne bir sanığın konuşma hakkına hürmetinden, ne de sözlerimi can kulağı ile dinlemesinden değil. O, cevabım bitince bana soracağı ikinci sualini zihninde hazırlamağa çalıştığı için beni dinler gibi kafa sallıyordu. Ve ben susunca hemen beni yere vuracağını sandığı ikinci soruyu yapıştırdı :

«— Evvelâ şu noktayı size soralım : Türkiye'de mevcut saf bir soydan gelme ve karışık ırkdan olanların bulunmayacağı hakkındaki düşüncenizin ne olduğunu şey... etmek istiyoruz, şey etmek yani şey?»

Doğru dürüst konuşamayan, kelime dağarcığı bu kadar kıt bir adam benden, beni kolaylıkla mahkûm ettirecek cevap bekliyordu. Şöyle dedim :

«— Bugün devletimizin kabul ettiği ve üzerinde yürüdüğü prensip bence de en doğru, en mâkûl prensiptir. Yâni Türklüğü her şeyden üstün görmekle beraber gayri Türk unsurları da gerek kültür, gerek telkin ile çok kısa zamanda temsil etmek. Ben

de bunu doğru görüyorum. İdare işine gelince, benim de şahsî kanaatım bütün işlerimizi görecek şahsiyetlerin tamamı ile Türk olan, yani temsil olunmuş ve kendisini Türkten başka bir şey saymayan veyahut Türk kanından gelen insanlar tarafından idare edilmesini doğru bulurum.»

— Karışıklıklar hakkında ne olacak?

— Arzettim efendim... Madem ki Türkleşmiştir, dedesi veya annesi şöyledir, böyledir diye aranmasını doğru bulmam.

Bu arada Alöç söz aldı :

— Efendim, Türkleşmiş ise kabul ediyor mu?

Cevdet Erkut bu suali şu tarzda izah ederek tekrarladı.

— Demek Türküm diyenleri kabul ediyorsunuz.

— Evet, dedim, ama Türklüğü kendilerine tamamiyle sindirmiş, temessül etmiş olanları... Yoksa yalnız ben Türküm demekle bu iş olup bitmez. Meselâ bugün bir Yahudi gelir, Türk olduğunu iddia eder. Fakat dili Türkçe değildir, gelenekleri Türk gelenekleri değildir, her şeyi başkadır. Böylelerine Türk denmez, denemez. Benim kabul edebileceğim şekil söylediğim gibi dili, geleneği ve her şeyi ile Türklüğü benliğine, ruhuna sindirmiş olmaktır.

Cevdet Erkut :

— Turancılık hakkında fikriniz nedir?

— Benim fikrime göre Türkiye her şeyden önemlidir. Türkiye benim tasalarımın başında gelir. Memleketimizin ilim, irfan, sanayi, iktisat alanlarında ve her sahada en ileri dereceye ulaşması için çalışmak lâzımdır... Turan, yani Türk birliği, yalnız Asyadakiler değil, bütün Türklerdir, bütün Türklerin birliğidir...

Ruh birliği, gelenek birliği, kültür birliği ve iman birliği... Yani benim anlayışıma göre Turan, Yunanistan ve Bulgaristan'da ve diğer yerlerdeki bütün Türkleri de kapsayan bir mefhumdur.

Cevdet Erkut:

— Hazırlık tahkikatında «küçük nüfuslu milletler tehlikeye mâruzdur, onun için ilk fırsatta bütün Türklerin birleşmesi, toplanması lâzımdır,» demişsiniz bu fikrinizi biraz izah eder misiniz?

Bunda anlaşılmayacak, izaha muhtaç bir taraf yoktu ama:

— İzah edeyim, dedim. Ve şunları söyledim:

— Bunlar istikbale ait temenniler. Takdir buyurursunuz ki, bir çok unsurlar vardır. Bunlardan birisi de devletin nüfusudur. Bu, Türk birliğine ait temennilerden birisi olabilir, ben hakikatte bunu istiyorum. Bugün nüfusumuz azdır, bunu çoğaltmak için hemen kalkıp birliğe doğru yürüyelim, demedim. Bu da istikbale ait bir meseledir. Ve devletimiz için bir kuvvet teşkil eder.

Sorgularım bu minval üzere sürdü. Burada sözü uzatmamak için daha fazla tafsilâta lüzum görmüyorum. Ancak duruşmalar hakkında ve o günk idarenin tutumunu belirtmek için Nihâl Atsız'ın 3 Kasım 1944 günü mahkemede yapılan sorgusundan da birkaç kelime ile bahsetmek her halde faydalı olacaktır.

Hâkim sorduğu çeşitli sorular arasında Atsız'a:

— Şimdiki cumhuriyetimizin klâsik bir cumhuriyet olmadığı yolunda tenkitler yapıyormuşsunuz. Bunlar hakkında bize bilgi veriniz, dedi.

Atsız — **«Şimdiki cumhuriyet, hakikî demokratik bir cumhuriyet değildir. Klâsik mânada cumhuri-**

yet, bir halk idaresidir. Bizde ise milletvekilleri seçimi iki derecelidir. Ve milletvekilleri seçilmez, tâyin edilir.

Halbuki tek dereceli olması lâzımdır. Hâlen bizde tek parti idaresi vardır. Bu demokrasiye uygun değildir. Demokrasi olmak için çok partili bir idare kurulmalıdır. Fakat ben bu husustaki fikir ve kanaatlarımı hiç kimseye sözle anlatmadığım gibi, mektupla da yazmış değilim.»

Şeklinde ifadelerde bulunuyordu.

Sadece bu ifade bile, o günkü yöneticilerin ne zihniyette olduğunu göstermeye yetecek niteliktedir.

Duruşmalar bu şekilde 29 Mart 1945'e kadar devam etti. Ve neticede sanıkların 8-9 kişisi tam bir beraat ve diğerleri de en fazla on yıl olmak üzere çeşitli cezalarla haksız bir şekilde hükme bağlandılar.

Fakat adâletsizlik çok açık ve belli idi.

Arkadaşlar derhal bu adâletsiz kararı temyiz etmeğe karar verdiler ve usûlde, esasta ve delil yönlerinde olmak üzere 1 No.'lu Sıkı Yönetim Mahkemesi aleyhinde Askerî Yargıtaya başvuruldu.

O sıralarda Askerî Yargıtayın Başkanı Orgeneral Ali Fuat Erden idi. Bu zatın orduda dürüst bir şöhreti vardı.

Eski deyimle tam bir «Sahib-i Seyf-ü Kalem» idi. Yani hem kılıcı, hem de kalemi vardı.

İstanbul'un sayılı eski ve asîl ailelerinden birine mensuptu. Osmanlı İmparatorluğuna birçok devlet adamları yetiştirmiş ve Şeyhülislâm vermiş olan «Aralızade» ailesindendi.

Son derece terbiyeli, nazik, iyi bir kurmay ve tecrübeli bir diplomattı. Birinci Dünya Harbinde ba-

şarılı bir asker olduğunu da isbat etmiştir. İttihad ve Terakki devrinde adı çok işitilmiş olan Bahriye Nâzırı Cemâl Paşa'nın Dördüncü Ordusunda Kurmay Başkanlığı yapmıştı. Kanal Seferinde bulunmuştu. Bu orduda iyi olarak ne yapılmışsa, hep onun eseri olmuştu.

Bir kaç yabancı dil bilirdi. Birinci Dünya Harbi patlarken Paris'te ateşemiliterdi. Büyük, kültürlü, vazife haysiyeti tanımış, vatansever bir komutandı.

Hiç lekelenmemişti.

«Paris'ten Tih Sahrasına» «Suriye Hâtıraları» gibi pek kıymetli ve çok okunmuş eserler yazmıştı.

Arkadaşlar ve avukatlarımızın hepsi böyle değerli ve temiz bir şahsiyetin, Cevdet Erkut'a benzetilemiyeceğini hayretle söylüyorlardı.

Yalnız... Bu Orgeneralin düşündüren bir tarafı da yok değildi :

Sayın Ali Fuat Erden, İnönü'nün en eski, en samimî, en yakın arkadaşıydı.

Acaba İnönü'nün bu derece angaje olduğu bir hâdise Ali Fuat Erden'i bir parçacık olsun yanıltmaz mıydı?

Millî Şef'in siyasî şahsiyeti âdetâ sırat köprüsünden geçiriliyor gibiydi. Ali Fuat Erden, eski arkadaşının ve en yakın dostunun bu köprüden rahat rahat geçmesine yardım etmek isteyebilir miydi?

Bu vatansever ve vicdanlı Türk askerleri, Millî Şef'ten ve adamlarından gelen bütün baskılara rağmen, «Bir No. lu Sıkı Yönetim Mahkemesi»nin bütün kararlarını hem esastan, hem de usul bakımından bozdular. Paçavraya çevirdiler. Bununla da kalmadılar. Askerî adâlet cihazının tarihine altın harflerle yazılacak şu unutulmaz hükmü verdiler :

«Bir Numaralı Sıkı Yönetim Mahkemesi tarafsızlıktan ayrılmıştır. Mahkeme İki Numaralı Sıkı Yönetim Mahkemesi tarafından görülmelidir.» Ve henüz tutuklu bulunan bir kısım sanıkların derhal tahliye edilmesini «yıldırım» telgrafla emrettiler.

Acaba İnönü bu asîl hareketi yapan, bu vicdanlı Türk Generallerine rahmet okuyacak mıydı?

Bizi muhakeme edecek yeni hey'et, şu değerli, vicdanlı insanlardan kurulu idi:

Başkan: Tuğgeneral Yaşar Yenicioğlu,

Duruşma Yargıcı: Askerî Hâkim General Şevki Mutlugil,

Mahkeme Üyesi: Yarbay Ömer Köprülü,

Savcılık makamında da Hâkim Yüzbaşı Mehmet Ünlü yer aldı.

Duruşmalar derhal başlamıştı. 31 Mart 1947 günü sona erince, Alöç'le Erkut başlarını taşlara çarptılar mı bilmem, ama biz pek sevinmiştik.

Mahkeme, esas numarası 1947/3; Karar No: 1947/14 ve 31 Mart 1947 tarihli kararı ile bütün sanıklar hakkında beraat kararı verdi. İlk celseden beri savcı da sanıkların beraatlerini istemişti.

Fakat Sıkı Yönetimdeki Millî Şef ekibi, bir türlü yelkenleri suya indirmek istemiyordu.

Adlî Âmirlik bu beraat kararını aleyhimize bozdurmak için hemen Askerî Yargıtaya başvurdu. Fakat Askerî Yargıtay beraat kararını sür'atle tasdik etti.

Gene yılmadılar... Son talihlerini de denediler:

Yargıtay Başsavcısı Münih Kocaçıtak, tashih-i karar isteği ile harekete geçti. Mahkemenin tekrar görülmesini talep etti.

Askerî Yargıtay bunu da reddetti. Bu sırada Sıkı

Yönetim de kaldırıldığı için dosyalarımız olduğu gibi İstanbul Savcılığına devredildi.

Evet, Askerî Yargıtay adâlet yolu ile işlenmesine kalkışılmış bir cinayetin bütün nedenlerini kavramış ve asîlâne kararı ile Türkiye'de temiz hâkimler bulunduğunu dosta, düşmana isbat etmişti.

Bu medenî cesarete, mukadder yumruk, tabiî fazla gecikemezdi. Gecikmedi.

Askerî Yargıtayın şerefli ve bilgin başkanı Ali Fuat Erden emekliye sevkedildi.

İki değerli mesai arkadaşı Sayın Tümgeneral Kemâl Alkan ve Sayın Tuğgeneral İsmail Berkok da hemen aynı zamanda emekliye ayrıldılar.

Rahmetli Ali Fuat Erden birkaç yıl sonra «İnönü» adlı eserini neşretti. Bu eserinde de sayın Orgeneral şahsî küskünlüklere yer vermemek asâletini göstermiştir. Yalnız eserinin 229 ve 230. ncu sayfalarında, **«Turancılık yapanları, cezalandırmak yolunu tutmadığı için İnönü'nün kendisine küstüğünü»** yazar ve **«Yargıtaya geldiği halde kırk yıllık arkadaşlığımıza rağmen beni görmek istemedi»** der.

Bu yazılar yayınlanmağa başladıktan sonra, o zamanki Askerî Yargıtayın raportörü bulunan Hâkim Binbaşı Celâl Bey, (bugün emekli hâkim general) ziyâretime gelerek, bizim dâva ile ilgili bazı hususları açıkladı. Askerî Yargıtay aleyhimizde açılmış bulunan dâvayı haksız ve adâletsiz bularak lehimizde karar verince, bir gün Askerî Yargıtay Başkanı sayın Orgeneral Ali Fuat Erden'i, o zamanki Genel Kurmay Başkanı Kâzım Orbay çağırtmış. Ali Fuat Paşa da bunu, Genel Kurmay Başkanının, Yargıtay çalışmaları hakkında bilgi almak için yaptığını sanmış. Titiz bir Kurmay olan Ali Fuat Paşa hemen dos-

yalar ve grafikler hazırlatmış ve o zaman Binbaşı bulunan emekli hâkim General Celâl Paşayı da yanına alarak Genel Kurmay Başkanına gitmiş. Kâzım Paşa kendisine hemen ilk soru olarak şunu sormuş:

— Sayın Millî Şef'imiz, Turancıların suçlu olduklarını daha baştan ortaya koydular ve bizleri irşad buyurdular. 19 Mayıs nutuklarında herşeyi açıkladılar. Böyle olduğu halde, Başkanlığınız altında bulunan Askerî Yargıtay, nasıl olur da bunlar lehinde karar verir?

Bu soru Ali Fuat Paşa için pek tepeden inme ve şaşırtıcı olmuş. Paşa, Yargıtayın çalışmaları hakkında izahat vermek, istatistikleri göstermek için gittiği yerde, böyle acaip bir soru ile karşılaşınca, birden bire donmuş, kalmış ve sadece dudaklarından şu cümle dökülüvermiş:

— Efendim, Mahkeme Kurulunun vicdanî kanaati o yolda tecelli ettiği için öyle karar verilmiştir, demiş.

Bu cevap üzerine bu sefer de Genel Kurmay Başkanı Kâzım Orbay, öfke ile karışık bir şaşkınlığa kapılmış ve:

— Ya, öyle mi, o halde buyurunuz!... diyerek Ali Fuat Paşa'ya hırsla kapıyı göstermiş. Ali Fuat Paşa üzüntü içinde ayrılarak Yargıtay Başkanlığına döndükten yarım saat sonra da, arkasından başka bir yere tâyin emri gönderilmiştir.

«Turancılık Dâvası» adı verilen, acı serencâmın bana verdiği maddî ve manevî zararlar arasında en çok beni üzenlerden biri de, kitaplarımı elden kaptırışım oldu.

İKİNCİ BÖLÜM

1944 yılında «Turancılık ve Irkçılık» dâvası adıyle uydurulan dâva dolayısiyle yüzlerce kişi tutuklanmış olmakla beraber ancak 23 kişi mahkemeye verilmişti. Bu 23 kişi de üç yıldan fazla devam eden duruşmalar sonucunda o zamanki İstanbul Sıkı Yönetim Komutanlığı İki Numaralı Sıkı Yönetim Mahkemesi tarafından ittifakla beraat ettirilmişlerdir. Daha sonra bu beraat kararları, aleyhte yapılmış olan bozma isteklerine rağmen Askerî Yargıtay tarafından da ittifakla onaylanmıştı. Böylece siyasî eşkiyalıklara rağmen Türkiye'de de hâkimler bulunduğu bir kere daha ortaya konmuştur. Fakat bu sonuç alınıncaya kadar sanıkların uğratıldıkları haksız işlemler ve işkenceler ne olacaktı?...

Sanıklardan Hikmet Tanyu kanunsuz hareket eden ve canavarca işkenceler yaptıranları adâlete teslim etmek için teşebbüse geçti. O günkü usûle uyarak Devlet Şûrası katında suçlular aleyhinde dâva açılması için müracaat etti. Devlet Şûrası Genel Kurulu şikâyeti inceleyerek yerinde buldu ve 1949 yılında eski Emniyet Genel Müdür Yardımcısı Kâmuran Çuhruk, eski İstanbul Emniyet Müdürü Ahmet Demir, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Birinci Şube Müdürü Sait Koçak hakkında lüzumu muhakeme kararı verdi. Ayrıca İstanbul Sıkı Yönetim Kumandanı Kor-

general Sabit Noyan, Sıkı Yönetim Savcısı Kâzım Alöç, Bir Numaralı Sıkı Yönetim Mahkemesi Başkanı Tümgeneral Yusuf Ziya Yazgan, Duruşma Hâkimi Albay Cevdet Erkut ve üye Süvari Albay Galip Kaan'ın mahkemeye verilmeleri için Genel Kurmay Başkanlığına başvurdu. Asker suçlular hakkında dava açılmasını Genel Kurmay Başkanlığı emretti ve bunların dâvaları Askerî Yargıtayda ele alındı. Böylece kanunları ayaklar altına alan kanun adamları, insan haklarını ve insanlık duygularını çiğneyerek işkence yaptıranlar yıllardan sonra adâletin pençesine verilmişlerdir. Fakat işkence suçundan ve daha bir çok adaletsizliklerden sanık olan Kâzım Alöç ve diğerleri, hiç beklenmedik bir tarzda, aksi bir tesadüfle mukadder cezalardan kurtuldular.

1950 seçiminde Türk Milletinin oyları İnönü rejimini tepe taklak edince, yerini alanlar ölçüsüz bir umumî af ilân edivermişlerdi. Cezaevlerinin kapıları ardlarına kadar açılınca, işkence suçluları da yakalarını adâletin pençesinden kurtarabildiler.

Uğranılan bir çok kayıplar, haksızlıklardan sonra artık bu meselenin kapanması gerekirdi. Hele bu dâvada haksız ve sorumlu durumda bulunan, başta eski diktatör Millî Şef İsmet İnönü ve etrafındakiler olmak üzere yapılan işkencelerin ve haksızlıkların baş sorumlusu Savcı Kâzım Alöç'ün bu dâva konusuna bir daha dönmemeleri beklenirdi.

Alöç'ün, bilinmez, nasıl bir düşünce ile bu konuyu tekrar sahneye çıkarışı, ancak bir umumî af tesadüfü ile yakasını adâletin amansız pençesinden kurtarabilmiş olan baş sorumlu için, okuduklarınızı yazmaya beni zorladı.

Kâzım Alöç imzalı yazı, Yeni Gazete'de önce «Türkiye'de Komünizm» başlığı altında yayınlanmak

üzere hazırlanmışken, sonra her halde yükseklerden gelen bir ilhamla «Türkiye'de Komünizm ve Irkçılık» şekline sokularak yayınlanmaya başlandı.

Alöç tefrikasında, olayları ve isimleri kasıtlı olarak karmakarışık bir halde sunmuştur. Bir kere, ırkçılar dediği «Türkçüler ve Turancılar» ın dâvası, 1944 de cereyan etmiş ve bunların hepsi de çok sert bir mahkemeden ittifakla, beraat kararları almışlardır. 1946 yılında görülmüş olan komünistler dâvasında ise, sanıklar mahkeme kararı ile çeşitli cezalara çarptırılmışlardır.

Yazar, acaba yazılarında bu hususu niçin belirtmemiştir? Kasıtlı olarak belirtmemiştir. Çünkü, benim hakkımda halkın zihninde bir tortu bırakmak istemiştir.

Komünistlerin dâvası, 1946-1947 yıllarında cereyan etmiş, Türkçülerin dâvası ise 1944 de görüldüğüne göre, yazılar tefrikada niçin kronolojik bir sıra takip etmemiştir. Neden 1946 da cereyan eden olaylar önce ele alınmış, onların hakkında bir çok şeyler yazıldıktan sonra geriye döndürülerek 1944 de meydana gelmiş olan Turancılık dâvası ele alınmıştır?

Turancılık dâvasına sanık olarak iki profesör, iki doktor, üç avukat, 4 subay, 5 öğretmen, 5 öğrenci, iki serbest meslek sahibi olmak üzere 23 kişi katılmıştır. Böyle olmasına rağmen acaba niçin yalnız şahsım üzerinde durulmuş ve ona ait mektuplardan parçalar alınmıştır?

Komünistleri açıklamak için yazılan tefrikanın içine komünizme karşı olan milliyetçiler niçin karıştırılmıştır? Böyle yapılmakla komünistlere ve komünizme büyük yardım sağlanmıştır.

Çünkü bu suretle halkın zihni karıştırılmış ve

dikkati komünizmin sinsi faaliyetlerinden daha başka yerlere çekilmiştir.

Beni kötülemek maksadıyla düzenlenmiş olan bu tefrikada Allah'ın lûtfu ile yazar şaşırmış ve kendi kalemi ile kendi yazdıklarını nakzetmiştir. Bir tarafta, yazılarda benim ırkçı olduğum ve yabancı ırklara karşı bulunduğumu ileri sürmüş, daha sonra da din gayesi güttüğümü ve dini esas alan bir siyasete taraftar olduğumu iddia etmiştir.

İslâmiyette ırkçılık olmıyacağına göre, yazarın bu iddialarının acaba hangisi doğru olarak kabul edilir?

Bunlardan ayrı olarak Kâzım Alöç, hakikatlara sadakatten ayrılmış ve ne benim mektuplarımda bulunan, ne de başka bir delile dayanmayan iftiralarda bulunmuştur. Lâz gibi isimler taşıyan, bu memleketin öz Türk çocuklarını «Türkten saymadığımı» iddia etmiştir. Bununla da yetinmiyerek 27 Mayıstan sonra yapılmış olan ordu gençleştirme hareketini bile, 1942 yılında yazılmış olan bir mektuba bağlamak hünerini göstermiştir.

Bütün bunlar her ne pahasına olursa olsun, çamur atmak ve kötülemek kastından başka neyin işareti olabilir?

Kâzım Alöç 1960 yılında yapılmış olan ordu gençleştirme hareketinin içyüzünü bilerek mi, bu uydurma yorumu yapmıştır? Eminsu meselesinin iç yüzünü bilmesine imkân yoktur. Bu konu üzerinde bugüne kadar yazılmış olanlar da gerçeklere uygun şeyler değildir. O halde yalnız, bugün memleketin siyasî liderlerinden birisi olarak şahsımı kötülemek niyetiyle hazırlanmış olan bu yazılar, ne karşılığında ve kimlerin emriyle, kimlere hizmet için yapılmıştır?

Okurlarımın bu sorularımın cevaplarını kolayca bu'lacaklarından şüphem yoktur.

EMİNSU MESELESİ

Şimdi de burada çok tartışılmış ve üzerinde çok şeyler söylenmiş bulunan Eminsu konusunda da özet olarak bazı bilgiler verelim.

Özet olarak ifade ettim. Çünkü 27 Mayısla ilgili hâtırâlarımı ayrı bir eser halinde ve geniş tafsilât ile ileride kamu oyuna sunacağım.

Eminsu meselesinin Yeni Gazete'de Kâzım Alöç tarafından yayınlanmış olan «Türkiye'de Komünizm ve Irkçılık» tefrikasında alçakça bir yalan olarak uydurulmuş bulunan hususla hiç bir ilgisi yoktur. Esasen ordudan ayrılmış subaylarla, hizmette kalmış subaylar incelendiği zaman, yazarın ifadelerinin âdi bir iftira olduğu anlaşılır.

Eminsu hikâyesine gelince, 1960 yılında Türk Silâhlı Kuvvetlerinde generallerin, albay ve yarbay rütbelerindeki subayların miktarı çok artmıştı.

Yüksek rütbeli subaylara rütbelerine uygun kadro ve makam bulmak imkânsız hâle gelmişti. Eminsu olmuş bulunan arkadaşlarımız da dahil olmak üzere bütün subaylar, orduda bir gençleştirme yapılması lüzumundan bahsediyorlardı.

Yüzbaşıların bulunacağı kadroları albaylar idare ediyorlardı.

Bir zırhlı tugayda bir Tuğgeneral gerekirken, bazen üç general bulunuyordu. Yıllarca uygulanmış olan plânsız personel ve terfî sistemi dolayısiyle ve İstiklâl Savaşımızdan beri bir harbe de girilmemiş olduğu için, üst kademelerde çok büyük şişkinlik meydana gelmiştir.

Bunun düzeltilmesi için MBK'ce bir kurul teşkil olundu. Bu kurul MBK'dan ayrı olarak Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinde kendine tahsis olunan yerde çalışırdı.

Kurulun nezareti altında Millî Savunma Bakanlığında her kuvvetin personel başkanlıklarının teşkil ettiği alt kurullar emekli olmak için dilekçe vermiş bulunan subayların listesini hazırladılar.

Ben MBK üyesi ve Başbakanlık Müsteşarı sıfatıyle, yapılacak olan gençleştirme hareketinin dayanacağı prensipler ve bir de ihtiyaç olacak paranın müttefikimiz Amerikalılardan sağlanması hususlarından başka bir şeyle ilgilenemedim.

Bunların dışında bu mesele de şahsen tek bir subayın dahi emekli listesine girmesi için teşebbüste bulunmadım.

13 Kasımdan sonra yurt dışına gönderilince geride kalan MBK üyeleri Eminsu olan subayların benim tarafımdan emekliye sevk edildiği propagandasını yapmışlar. Ben yukarıda belirttiğim gibi tek bir kişi için dahi «şu subay da emekli olsun» şeklinde bir söz sarf etmedim ve bir icraatta bulunmadım.

Böyle olmakla beraber, gerek 13 Kasım'da, 27 Mayıs Anayasasını çiğneyenler, gerekse Eminsu mensuplarından bazıları ve siyasî düzenbazlar konuyu, benim ve arkadaşlarımın aleyhinde bir sermaye gibi kullanmaya çalışmışlardır.

Bu konu üzerinde şimdilik tafsilâta girişmeyeceğim.

Bütün bu gerçekler meydandayken, acaba Yeni Gazete ömrünü kumarhanelerde geçirmeyi ve Mason locasının uşaklığını yapmayı en kutsal vazife sayan Kâzım Alöç gibi adama, neden bizim aleyhimizde bir tefrika yazdırmak lüzumunu duymuştur?...

Bu sinsi saldırının nedenlerini ararken, zihnim mantıkî bir seyirle şu neticeye ulaştı :

Aşikâr olan kasıt, zalimleri mazlum, mazlumları zalim olarak göstermek hevesi ve plânıdır.

Evet, Kâzım Alöç'ün kalemi veya adı, bu heves ve plânın emrinde kullanılmıştır. 1960 yılı 27 Mayıs hareketinden sonra, iktidarı bir an önce eline geçirmek isteyen İnönü ve onun sözcülüğünü yapan Akis Dergisi, her şeyi karıştırmayı hedefleri için mübah saydıkları günlerde, iktidar koltuğu ile kendi aralarında beni ve arkadaşlarımı bulmuşlardı.

Şahsî görüşleri ve sezişleri buydu :

Ben ortada kaldıkça, iktidar koltuğuna ulaşamıyacaklarını biliyorlardı.

İnönü, uzun yıllardan beri, kendi emellerine engel saydığı kimselere karşı kullandığı feci iftira ve propagandalarını, bu defa da bize karşı seferber etti. En basit çıkarlar uğruna insan haysiyet ve şereflerini hiçe sayan Akis ve Kim Dergileri yoluyla, sonradan 14'ler diye isim alan arkadaşlarım hakkında, onların başı olarak da şahsım hakkında gerçekle hiç ilgisi olmayan çirkin iftiraları sıralayıp durdular.

Bunlardan birisi ırkçılık veya komünistlerin deyimi ile «kafatasçılık» ithamı idi. Yukarıda Turancılık ve Irkçılık dâvasının nasıl bir evham ve kötü niyet esasına dayanarak uydurulmuş olduğunu anlatmıştım. Bu dâva dolayısiyle yapılan işkenceleri, adâleti lekeyen tutumları özetlemiştim.

Bu olayda zalim, haksız ve suç işlemiş durumda bulunan İnönü ve çevresi, 27 Mayıstan sonra eski oyunlarına yeniden baş vurdular. Bütün baskılara rağmen hakkımızda beraat kararı verildiği halde, onlar memleketin millî birliğini de zedeliyecek şekil-

de aleyhimizde «Irkçılık» iftiralarını yaymışlardır.

Yüzleri kızarmadan, vicdanları titremeden 19 Mayıs 1944 de olduğu gibi İnönü ve yardakçıları, gene bir «Irkçılık» dumanı tüttürmüşlerdi.

Halbuki biz beraat etmiştik. Suçsuzduk. Suçlu kendileri idi ve bir af sayesinde kurtulmuşlardı.

... Ve hemen söylemeliyim :

Uydurulmuş olan o düzmece dâva, bu memlekette yirmi sekiz yıldan beri yetişen genç kuşaklara pek pahalıya mal olmuş, şahsiyetlerinin dokunuşunda pek fena bir faktör olmuştur. 1944 yılında Türkçülük ve Milliyetçilik aleyhine estirilen bu hava, genç nesillerin şanlı mazileri ile övünerek yetişmelerine engel olmuştur. Gençler kendi milletlerinin büyüklüğünü ruhlarında yeter derecede kutsallaştıramamıştır.

Memleketimizde kozmopolitlik, bobsitillik, züppelik, komünizm rahat rahat yayıldı ve evlâtlarımızı dejenere etti. Bu haller memleketi yönetenler için bir kaygu teşkil etmedi. Onlar için kaygu, Milliyetçilik, Türkçülük ve Turancılık akımları oldu. Bunları içeride baltalamak için her şeyi yaparken, bir taraftan da yabancı milletlere teşhir ederek, onların gözünde kendi varlıklarının önemini arttırmaya çalıştılar.

İsmet İnönü ve onun ezici diktası altında CHP. nin rakiplerine karşı kullandığı, ahlâka, insan haklarına ve gerçeklere aykırı usuller hep kör bir iktidar ihtirası için olmuştur.

Aynı şeyleri AP. nin yöneticileri de hiç bir değişiklik yapmaksızın aynen uygulamaktan çekinmediler. Kendilerini başlarına geçirmiş olan mâsum Adalet Partili kitlenin milliyetçi, Türkçü ve mukadde-

satçı olmasını istismar etmekle beraber, bu temiz vatandaş yığının istek ve inancına aykırı olarak Millî Şef İnönü'nün köhneleşmiş, çirkin metodlarını kullanmışlar ve kullanmaktadırlar.

Bunun taze bir örneği, Türkiye'de masonluğun ve ayırıcılığın bir numaralı propaganda vasıtası olan Yeni Gazete'de yazılan tefrikadadır.

27 Mayıs 1960 dan, 13 Kasım 1960'a kadar ihtilâli kendi eseri ve çocuğu sayan ve ondan azamî ölçüde yarar sağlamak isteyen İsmet İnönü ile iktidar arasında sonradan 14'ler diye adlandırılan kimseler oldu. 14'lerin başında da ben vardım.

ADIMI DEĞİŞTİRDİĞİM YALANI

Bundan dolayı İsmet İnönü ve yakın çevresinin gerek yayın yoluyla, gerekse başka yollarla en çetin hücumlarının hedefini teşkil ettik.

Bu davranışta dürüstlük, gerçeğe hürmet ve insaf denen şeyleri alabildiğine tersine kullanmak başlıca prensipleri oldu. O kadar ki Akis Dergisi ana ve babamın armağan etmiş olduğu adımı bile çok gördü ve benim asıl adımın Feyzullah olduğunu, binbaşılığa yükseldikten sonra bu adı beğenmiyerek değiştirdiğimi ve Alparslan adını aldığımı iddia edecek kadar ileri gitti.

Ne gariptir ki, daha sonraları, Siyasal Bilgiler Fakültesinin CHP. li bir profesörü, yazdığı ve ilmî olduğunu iddia ettiği bir eserinde, hiç bir incelemeye lüzum görmeksizin Akis Dergisini referans göstererek aynı iddialara yer verdi.

Aslında bir insanın adının Hasan olması veya Turgut veyahut Feyzullah olması hiç bir şey fark et-

tirmeyen bir husustur. Fakat iftira etmeyi, zihinlere karışıklık getirmeyi huy edinmiş olanlar, bu gibi şeyle de siyasî rakiplerini kötülemek isterler.

Adım doğumumdan beri ailemin bana vermiş olduğu addır. Bunda bir değişiklik olup olmadığını nüfus kaydımdan, tahsilde bulunduğum okullardaki kayıtlardan, yıllarca saflarında hizmet etmekle büyük bir şeref kazandığım ordudaki sicil kayıtlarımdan tesbit etmek mümkündür. Bu konuyu bir kaç satırla ortaya getirmemin sebebi, milletimizin yönetiminde söz sahibi olmuş insanların zihniyet ve karakterini belirtmiş olmaktır.

Her ne pahasına olursa olsun, kazanmak ihtirası ile ahlâk ve fazilet ilkelerini hiçe saymak, daha başlangıçta kişileri alçaklığa mahkûm etmiş olur. Her ne pahasına olursa olsun, kazanmak hırsı ile değil, memlekete yararlı olmak, ülkü ve inanılan ilkeleri yıkmadan, çiğnemeden başarıya ulaşmak azmi ve heyecanı ile savaşmak lâzımdır. Memleketimizde zaman zaman iktidarlar el değiştirmiştir. Fakat yöneticilerin zihniyeti değişmemiştir.

Dün CHP. yöneticilerinin kullandığı malzeme ve usulleri, daha sonra AP. yöneticileri de aynen ele alarak, daha da çirkin usullerle kullanmak yoluna gitmekten çekinmemişlerdir.

13 KASIM BİR İHANETTİR

Şerefli insanların yolu, delilsiz, isbatsız, iftiralar savurarak değil, hakikaten inanıyorsa suçluları derhal adâlete ihbar ve teslim etmektir.

«13 Kasım» nedir?

Bir ihanettir şüphesiz. Ama nedir?

Bu ana kadar Türk Milleti, «13 Kasım» adı ile

tarihine katıştırılmış olan pek önemli siyasî hâdise hakkında yeterli bilgilerden mahrum bırakılmış bulunmaktadır. Ve hâdisenin tam gerçek hüviyeti ile umumî efkâra aktarılamamış olmasının tek sebebi İnönücü basın organlarıdır.

Gayet düzenli olarak işletilmiş olan bu organlar, akı kara, karayı ak göstermek hususundaki klâsik hünerlerini bir defa da «13 Kasım» hâdisesinde başarı ile denemişlerdir.

... Ve, bilmem iftihar edilebilir bir şey midir bu başarı, ama bu sayede İnönü, umumî efkârı projektörlerden zeytinyağı kandillerine kadar her türlü aydınlatıcı araçlardan mahrum bırakmış ve zifirî bir karanlığa gömmüştür.

Fakat hangi gerçek halktan ebediyyen saklanabilir? Hangi entrika, hangi gerçeği, kamu oyundan ilânihaye gizliyebilmiştir?

İşte pek üzücü bir duraklama devresinden sonra «13 Kasım» ın üstüne atılan kara örtü, ötesinden berisinden yavaş yavaş örselenmekte, delinmekte ve yırtılmaktadır.

Bu yırtıklarla delikler arasından «13 Kasım» ın gerçek çehresi az çok sezilirken, bir yandan da gerçeği gidermeye çalışmış olanlar, bilinemez nasıl bir gafletle araştırıcılara yeni yeni ip uçları vermektedirler?. İsmet İnönü'nün damadı Metin Toker tarafından neşrolunan «İsmet Paşa İle On Yıl» adlı kitabı okudunuz mu?

Okumadınızsa bir an önce bulup buluşturup bir göz atmanızı tavsiye ederim. Çünkü «İsmet Paşa ile On Yıl» dan öğrenilecek çok şeyler vardır.

Şecaat arzederken damat bey, İnönü'nün ve tezvirat kadrosunun 27 Mayıs hâdiselerinde ne uğursuz

oyunlar oynadıklarını açık açık ortaya saçıp dökmektedirler. Fakat tabiî, gerçek gene de olanca ihtişamı ile gözleri yakacak derecede parlak ve ışıklı olarak belirmemektedir. Bundan ötürü bizim de bazı karanlık noktalara ışık tutmamız doğru olacaktır, sanıyorum.

Konuyu dağıtmamaya gayret ederek «13 Kasım» ın ana sebepleri bence şöyle sıralanabilir:

1 — «27 Mayıs» akabinde milletin kaza ve kaderine el koymuş olan Millî Birlik Komitesinin bir kısmı İsmet İnönü'yü asabî bir ısrarla tutmaktaydı.

«Millî Birlik Komitesi» nin bu İnönü'cü hizbi bugünkü tabiî senatörler gurubunun çoğunluğunu teşkil etmektedirler. Bunlar daha «27 Mayıs» günü gelmeden İnönü sempatizanı olduklarını açıkça belli etmiş bulunuyorlardı. Hiç bir fırsatta bu sempatilerini belirtmekten çekinmemişlerdi... Dâvaları, iktidarı alır almaz İnönü'ye devretmekti. Fakat ben ve arkadaşlarım, bu sakat görüşün dâimâ karşısına dikilmiş ve ihtilâlin tabiî sayılabilecek seyri ne olabileceğini kendilerine anlatarak:

— Olamaz!...

Demiştik.

İnönü'nün şahsı ve karargâhı ile çok sıkı temaslarda bulunan, hattâ zaman zaman İnönü'den direktif alan bu şahıslar iktidarı «derhal» İnönü'ye devretmek fikrini bize kabul ettiremeyince, hatâlı kararlarını değiştirmeye yanaşmamışlardı. Bilâkis... Düşüncelerine daha şiddetli bir taassupla sarılmışlardı ve sinsi bir taktik kullanarak «münasip» bir zamanı beklemeye başlamışlardı.

Bu beylerin yüzünden «Millî Birlik Komitesi» nin İnönü'ye gizli pek az tarafı kalmıştı. Bütün görüşmeleri paşalarına aktarıyorlardı. İsmet İnönü, sanki

aramızda oturuyormuş gibi, komitede ne konuşuyorsak hepsini günü gününe haber almaktaydı. İş bu kadarla da kalmıyordu. İnönü taraftarları hep paşalarından aldıkları talimata göre fikir beyan ediyorlar, her hareketlerini onun verdiği talimata uyduruyorlardı.

27 Mayıs'ın hemen akabinde bu beylerden her gün şu sözleri işitmekteydik:

«— En geç iki ay içinde seçimi yaptırıp iktidarı sivillere devretmeliyiz...»

Siviller... Bu «siviller» kelimesi ile ifade edilmek istenen şey «İnönü ve adamları» idi.

Başka bir mâna çıkarılabilir miydi bu «siviller» kelimesinden?

«Demokrat Parti» kapatılmış bulunuyordu. Ortada kala kala bir CHP., bir de MP. kalmıştı.

CHP. teşkilâtı pek zayıftı. Gerçi köyde ocakları, her nahiyede bucak şubeleri, her kazada ve ilde birer merkezi vardı. Fakat bu teşkilâtın kütükleri ciddî bir kuvvet ifade etmekten çok uzaktı...

CHP. çığırtkanları ikide bir:

— Otuz beş bin köyde ocak açmış bir partiyiz:.

Demekteydiler. Fakat köylü o ocaklara aslâ iltifat etmemekteydi. Hattâ CHP. bayraklarına her köyde nefretle bakılmaktaydı.

İnönü partisinin hiç bir yerde ciddî bir mâna ifade etmediği meydandaydı... Demokrat Parti karşısında CHP. ne zaman bir gövde gösterisi yapmak istemiş olsa, hep gülünç duruma düşmüştü.

MP. ye gelince onu, teşkilât bakımından hesaba katmak bile câiz değildi.

Fakat «iktidarı sivillere devretmek bahanesi ile» bir iki ay içinde seçimlere kalkışıldı mı, İnönü'nün partisi meydanda tek başına kalacağı için, elbette

oyunu kazanacak ve iktidara gelecekti. Ama bu ne derece meşrû bir hareket sayılabilirdi? Millî Birlik Komitesindeki İnönü yârânı, bu ciheti düşünmeye hiç lüzum görmüyorlardı.

Bu plânın başlıca sakat taraflarından biri de CHP. nin başarısız ellerine Türk Devletinin bir defa daha teslim etmek olacaktı. Pek uzun yıllar iktidara saplanıp kalan bu partinin memlekete faydalı olduğu ne zaman görülmüştü?

Hiç bir zaman!..

CHP. memleketimizin dâvalarını çözmek kudretini gösterebilmiş bir siyasî tesis değildir.

İnönü'nün bilinen hüviyeti, bilinen idareci kadrosu ve CHP. nin gizlenemiyen kötü karakteri ve zaafı ile iktidara gelmesi demek, memleketi bir defa daha ateşe atmak demek olacaktı.

Büyük bir kuvvet ifade etmemekle beraber, ne de olsa siyasî bir resmî etiket olduğu için arasıra MP. ile de temas ediliyor, liderleri ile de konuşuluyordu.

İnönü bir an önce seçimlere gitmek için yanıp tutuştuğu halde, MP. lideri Osman Bölükbaşı, bilâkis seçimleri uzak bir tarihe atmak taraftarıydı.

Osman Bölükbaşı :

— Durum değişmiştir, diyordu. Partilerin yeni duruma göre, yeni baştan teşkilâtlandırılmaları mutlak bir zarurettir... Bu da her şeyden önce zaman meselesidir. Siyasî partilere yeniden teşkilâtlanabilmeleri için vakit ve fırsat verilmelidir. Ne C.H.P., ne de M.P., hâdiselerin sarstığı derme çatma teşkilâtlarla seçimlere girebilirler. Girseler de seçimlerden yüzlerinin akı ile çıkabilecekleri şüphelidir. Beklemek ve hazırlık yapmak lâzımdır.

Ben de bu kanaatteydim. Osman Bölükbaşı ile İnönü arasındaki bu görüş farkı sadece MP. liderinin siyasî menfaatler gütmesine hamledilemezdi. M.P. biraz da olsa, o günün siyasî realitesini CHP. den daha iyi kavramış bulunuyordu.

Bu sırada üçüncü bir parti kurmaya çalışanlar da siyasî sahneye çıkmak üzere bulunuyorlardı:

Yeni partinin lideri Ekrem Alican olacaktı.

İnsiyatif Cemal Gürsel Paşadan geliyordu. Ekrem Alican'ı ortaya atan, ona yeni bir parti kurdurmak isteyen, bizzat Devlet Başkanı Cemal Gürsel Paşa olmuştur.

Cemal Gürsel, CHP'nin takatsızlığı karşısında, yeni kurulacak bir partinin kolaylıkla gelişeceğine inanmaktaydı.

Direktifleri o veriyordu.

Müsaadeyi o vermişti.

Yardımları o yapmış ve yaptırmıştı.

Zamanın Adalet Bakanı A. Gözübüyük, Aydın Yalçın ve Emniyet Genel Müdürü Necip San ve ben de Ekrem Alican'la beraberdik.

Cemal Gürsel Paşa bizi teşvik ediyor ve muzaharette bulunuyordu. Ekrem Alican'da bazı meziyetler görüyordu. Fakat onun tek başına parti kurabileceğini sanmıyordu.

Devlet Başkanı, iktidar mekanizması başına geçtikten sonra, galiba komite dışında bir takım projeler, şahsî tertipler kurmak hevesine de kapılmıştı. Cemal Gürsel yeni parti kurabildiği takdirde liderliğini kabul etmekle de ufak bir tereddüte kapılmayacağını hissettirmekteydi.

EN BÜYÜK SORUMLU C. H. P. VE İNÖNÜ

Demokrat Partinin kapatılmasından sonra üyelerinden istifade ederek, kendisini demokratik raylar üzerinde iktidar istasyonuna hızla ulaştıracak bir ekspres yaratmak istiyordu. Ve muhakkak ki, iktidarı İnönü'ye kaptırmamak niyetindeydi. Fakat bu arzusunu en yakınlarına bile açıklamaktan çekiniyordu. Çünkü İnönü'den çekiniyordu ve Millî Birlikçiler arasında yakınlık duyduğu her şahsın İnönü'cü olduğunu görüyordu. İnönü'cü olmayan Komite üyelerinin ise kendisine uzun süreli bir iktidar devresi bahşetmek niyetinde olmadıklarını anlamıştı...

Fakat, bu «yeni partinin» kurulması işi bir an önce halledilmeliydi. Yoksa en ufak bir gecikme Cemal Gürsel'e uzun süreli demokratik iktidar fırsatını kaçırtabilirdi. Millî Birlik Komitesi toplantılarında Gürsel Paşa, sık sık:

«İnönü gerdeğe girecek bir delikanlı gibi, bir an önce iktidara gelmek için sabırsızlanıyor,» diyordu.

Evet, İnönü, iktidar kapısı önünde bir an önce siyasî visale kavuşmak isteyen bir hırs ile beklemekteydi. 1950 yılı Ondört Mayısından bir hafta sonra oturdukları iktidar koltuklarından DP. liderleri, tam on yıl ve iki hafta sonra uzaklaştırılıncaya kadar İnönü yazmış, söylemiş, didinmiş, bağırmış çırpınmış ve hep bu koltukların boşalacakları günleri beklemişti...

On yıl bu... Dile kolay... Binlerce geceyi uykusuz geçirerek, beklediği an gelince artık İnönü'den daha fazla sabır umulabilir miydi?

Bundan ötürü C.H.P. siyasî ufukta kuvvetli bir yeni hasım belirlemeden seçimlerin yapılmasını istiyordu.

İktidarı ona kaptırmamak isteyen Gürsel Paşa da, parti kurmak teşebbüsü başarılıncaya kadar seçimi geciktirmek istiyordu.

Bize gelince, biz, ben ve arkadaşlarım pek başka türlü düşünüyorduk. Bizim ne İnönücü'lere ne de Gürsel'cilere benzer tarafımız vardı...

Biz ne hava-i iktidar ile sermesttik, ne de şahsî ikbal peşindeydik.

Biz, uzun süredir tedavi görmiyen bir çok memleket yaralarının kangren olmasını önlemek istiyorduk.

Biz de sabırsızdık ama, memleket dertlerinin bir an önce çözümlenmesi için...

Bir taraftan da siyasî alana endişeli gözlerle bakmaktaydık. Hırslı ve pek yıkıcı politika didişmeleri yüzünden iki üç kampa ayrılmış olan halk saflarındaki kırgınlık, kızgınlık ve düşmanlık korkunç bir dereceyi bulmuştu. Milletimizin bu parçalanışını görüp de hareketsiz kalmak, bizim Millî Politika anlayışımıza uymazdı. Bu millet parçalanışındaki sebepler hiç de ciddi duygu ve çıkar ayrılıklarından ileri gelmiş değildi, fakat bir an önce harekete geçilmez, uzlaştırıcı yollar bulunmazsa, istikbâl büyük tehlikeler doğurabilirdi. Eski durumdan, yıktığımızı sandığımız durumdan farklı bir durum belirmeden, huzurlu bir siyasî devreye giremiyeceğimiz besbelliydi.

En az yirmi yıldanberi devlet işleri çığırından çıkmış bulunuyordu. Devlet işlerini saran ciddiyetsizlikten, disiplinsizlikten, otorite buhranından CHP. de en az DP. kadar sorumluydu.

Bütün kadrolarda rüşvet, iltimas, lâubalilik almış yürümüştü. Bu kötü alışkanlıklar ortadan kalk-

maz, devlet çarkları iyice temizlenmezse hiç bir «yeni şey» yapılamazdı...

Nihayet İnönü'nün ekmeğine biraz daha yağ sürülmüş olurdu...

O kadar...

İktidarı bütün bozuk düzeni ile bir başka ele, İnönü'nün eline devir ve teslim etmek için mi katlanılmıştı bu kadar zahmete?

Bu genç subaylar ve temiz bir devlet iştiyakına tutulmuş olan bütün bir millet, sırf İnönü'ye iktidarı hediye etmek maksadiyle mi DP'yi alaşağı etmişlerdi?

Hayır!...

İsmet İnönü, fırsat kaçırmak istemiyor, demeç üstüne demeç veriyordu... Ve şu tekerlemesi CHP. çığırkanlarının dilinden hiç düşmüyordu:

— Erken bir seçimde sayılamıyacak kadar çok fayda vardır...

Biz, yani ben ve arkadaşlarım İnönü'nün bu ucuz kehânetlerine zerre kadar inanmıyor, kurduğu tuzaklara tutulmamağa çok dikkat ediyorduk.

Zaman, yanılmadığımızı isbat etti. Ve bütün gayretlerine rağmen, İnönü de zaten mızrağı çuvala sığdıramadı. Acele seçimden büyük faydalar uman CHP. lideri, dört yıl sonra acele seçimlerden doğan kötü siyasî neticeyi bizzat belirtmeğe kendini zorlamış buldu. İsviçre'nin Lozan şehrinde yayınlanan «La Tribüne de Lauzanne» adlı günlük siyasî gazeteye şu demeci verdi:

«Seçime gidilmekle acele edilmiştir... 14'ler haklı çıkmışlardır. Bir askerî hareketten sonra otoriter bir intikal devresi geçirilmesi ihmal edilemez bir zarurettir. Bu devrenin kısa sürmüş olmasından bir çok mahzurlar doğdu. Tekrar ediyorum: Her ihti-

lâlden sonra otoriter, sert bir intikal devresine kesin bir ihtiyaç vardır. Bizde bu devre icap ettiği kadar uzun süreli olmamıştır. Ancak bir buçuk yıl sürmüştür. Bir buçuk yıl sonra ihtilâl komitesi üyeleri, kendi istekleri ile iktidardan silindiler. Seçimleri yaptırdılar ve seçimle gelen şahıslara iktidarı bıraktılar. Bu ihtilâl komitesi üyelerinden bir kısmı intikal devresinin kısa sürmemesi fikrindeydiler. Bir yıl içinde üst üste iki defa hükûmet darbesine teşebbüs edilmiş olması, onların haklı olduklarını meydana çıkarmıştır.»

Evet... İnönü memlekette cehennemî bir buhran yaratmış olan siyasî hatasını günün birinde itirafa mecbur olmuştur.

... Ve nice kötülükler yanında bir de «14» ler fâciası yarattıktan sonra.

Acaba tecrübeli (!) lider doğru yolu görmüş ve işaret etmiş olanları pek hoyrat bir tarzda ekarte ettirmiş olmasından ayrıca vicdan azabı duymuş mudur?

Bu mukadder soruya kesinlikle «evet» diyemem; çünkü nedametin bu insanî noktası hâlâ müphemdir.

Gelelim ikinci sebebe: Biliyor musunuz ki, bu «Millî Birlik Komitesi» nin bir kısım üyeleri siyasî bir ülküden, siyasî ve içtimaî bir gayeden düpedüz yoksundular?

Ne memleketi tanıyorlardı, ne de memleket meseleleri üzerinde herhangi bir bilgileri vardı. Hele siyasî bir felsefe?

Hak getire!...

Hiç, ama hiç mi hiç bu fuzulî (!) işler için kafa yormuş değillerdi. Ayrıca ihtilâl bakımından

son derece korkunç sayılması gereken bir eksik tarafları da vardı:

İktidardan da, Devlet idare etmenin sorumluluklarından da ürküyorlardı.

Pek dar bir rütbe ve kıdem psikozu içindeydiler. Bunlar bir iktidarı devirip, bir rejimi silmek, yerine başka medotlar kullanarak yeni bir sistem, yeni bir rejim kuracak bir sert siyasî harekete nasıl olmuştu da karışabilmişlerdi?

Onları avlayanlar:

— Haydi dost, son treni kaçırma, bizden ol!... Kır şu şeytanın bacağını...

Demişlerdi. Ve her biri bir başka duygu, bir başka hesap ile şeytanın bacağını kırmışlardı... Ama şeytanın bacağını kırdıktan sonra da hepsini bir düşüncedir almıştı:

«Nasıl bu işin içinden çıkacağız?»

Arzettiğim gibi, ihtilâl hakkında hemen hemen hiç bir bilgiye sahip olmadıkları için de, CHP. organlarının önlerine fırlattıkları tahlisiye simitlerine heyecanla sarılmış bulunuyorlardı:

«Seçim yaptırarak iktidarı bir an önce CHP'ye devretmek ve işin içinden sıyrılmak...»

Bu hal, elbette CHP liderinin gözünden kaçmış değildir. Ellerine geçen bir mirası sadece şahsî endişelerden kurtulmak gibi ucuzca bir siyasî bahane ile elden çıkarmak isteyen bu tecrübesiz gençleri dilediği istikamete sevketmek İnönü için hiç de güç bir iş sayılamazdı.

İnönü, Komitenin bu üye kategorisini «rahata kavuşturmak» vaadiyle avucuna almakta gecikmedi.

Millî Birlik Komitesi üyeleri olan subaylar şu üç kategoriye ayrılırlar:

a — Yapıcılar

Bu milleti nimet ve külfette, kader ve tasada ortak bir kül olarak kabul eden ve milletimizi kendi gücüyle ayakta durabilecek kuvvetli ve müreffeh bir seviyeye getirmek gücünü kendinde bulanlar.

b — İstikbâllerini CHP'ye Bağlayanlar

Bunlar, devlet idaresi için hiç bir fikri olmayan ve Türk Milletinin tarihî gelişmesinden habersiz, milletimizi millet yapan unsurların kıymet hükümlerini bilmedikleri için, iktidarı CHP'ye devredince her şeyin düzelebileceğini sanıp kendilerine teklif edilen ebedî parlâmento koltuklarını ve altın heykelleri hayâl eden gafiller.

c — Olaylara Seyirci Kalanlar

Bunlar ise, hiç bir mesele ile ilgilenmedikleri için olayların akışına tâbi oldular.

İhtilâl için bundan büyük zaaf tasavvur edilemezdi. Bu parçalanış, ya yeni bir ihtilâlin, ya da ihtilâli yok etmenin başlangıcı olabilirdi. Nitekim bu iki ihtimal ardarda gelip çattı.

Millî Birlik Komitesinin asıl kudreti, elbette «yapıcılar» kategorisindeydi. İhtilâlin dinamosu bunlardı. Fakat bu kategoride olanlar da hiziplere ayrılmışlardı. Bir çeşit ikbalperestlerden ibaret olan ikinci kategoriyi tesiri altında bulunduran CHP lideri yapıcılardaki en ufak fikir ve karar ayrılıklarını dahi kullanmayı bildi :

Millî Birlik Komitesi içinde kendi emellerine uyacak bir çoğunluk kurmayı da başardı.

Üçüncü sebep Tabiî Senatörlüktür.

İsmet Paşa ile tam bağlantı halinde çalışan komite üyelerine vaad edilmiş bulunan Tabiî Senatörlük çok tatlı ve çekici geliyordu.

Biz ise, bu teklifi komitede müzakere etmiş ve reddedilmesine karar verdirmiştik.

Hayalleri ve menfaatleri baltalananlar bize çok kızmaktaydılar. Cemal Gürsel de bizden gizliyerek İnönü ile yaptığı telefon konuşmasında ona «Paşam sizin emriniz, bizim için peygamber buyruğudur», diyebilmiştir. (1)

Bugün tabiî senatör olmuş bulunan komite üyelerinin zihniyeti, Gürsel Paşa'nınkinden farksızdı.

Bizim, CHP. de dahil, bütün siyasî partileri kapatmak isteyişimiz, İsmet İnönü'ye karşı çıkışımız, bunları şaşkına çeviriyordu.

Bir siyasî gazete sahibi olmanın önemini anlamaktan bile âcizdiler. Veyahut bizim güçlenmemizi istemeyen İnönü ve karargâhının talimatı ile bir gazetenin kurulmasını baltalamak için ellerinden gelen her şeyi yapmışlardı.

Dördüncü sebep ise:

Komünistler 27 Mayıs'tan azamî ölçüde faydalanma çabası içindeydiler. Siyasî tecrübesi olmayan ve sivil aydınlar kadrosunu tanımayan MBK üyelerine kolayca sızmaya ve onlara bir çok fikirlerini telkin etmeye muvaffak oluyorlardı.

Bizim milliyetçi, Türkçü, aynı zamanda radikal reformcu ve sosyal adâletçi bir plân üzerinde hareket edişimiz onları ürkütüyordu.

Bu sebepten bizim aleyhimizde her çeşit faaliyeti ve propagandayı yapıyorlardı. İnönü ile tek cephe halinde bize karşı saldırıyorlardı.

13 Kasımdan sonra, bir gün Kızılay'da Muzaffer Özdağ'ın kardeşi Muammer Özdağ ile karşılaşan Yaşar Kemal, O'na:

---

(1) «İsmet Paşa İle On Yıl» adlı, Metin Toker'in kitabından.

«— Gördün mü, komünistler milliyetçileri nasıl yendi. Sizinkileri yurt dışına sürdük, attık.»

Demişti.

Bedbaht Yaşar Kemal, Türk milliyetçiliğinin hiç bir zaman yenilmez bir kuvvet olduğunu, komünizmi de, Türk Milletinin düşmanı olan herşeyi de yere serecek bir kudrette olduğunu nasıl bilecekti?

Beşinci sebep :

İsmet İnönü'nün Millî Şef'lik ve diktatörlük zihniyetinin Türk Milletine çok şeye malolan hatalarını gizlemek yolunda uydurduğu Irkçılık ve Turancılık, yurt içinde ve dışında bir çok yabancıları tedirgin etmiş ve bu hikâyelerin âdi politika menfaatleri için uydurulduğunu anlamayan bu çevrelerde, Türk Milletinin zararına kanaatler ve tutumlar meydana gelmiştir.

Bunun neticesi olarak benim şahsım hakkında da, beni tanimayan çevrelerde fanatik ve korkunç insan kanaatı hasıl olmuştu. Bu yanlış kanaat neticesinde yabancı kuvvetlerin de 13 Kasım'ın meydana gelmesinde rolü olmuştur.

Altıncı sebep :

27 Mayıstan sonra komite üyelerine zaman zaman MASON OLMALARI teklifleri yapılmıştı. Fakat bizim grubumuzda hiç kimse böyle bir şeye yanaşmamıştı. Ayrıca bazı genç kurmay subaylar hiç kimseden emir almaksızın kendiliklerinden İstanbul Mason locasını âniden basmış ve içeride buldukları evraka el koymuşlardı. Bu olay masonları ürkütmüş bulunuyordu.

Yedinci sebep :

13 Kasım, 27 Mayıs Anayasasının tam bir ihlâli ve çiğnenmesi hareketiydi. Bu hareketle 27 Mayıs ihtilâlinin esbabı mucibesi iptâl edilmiş olu-

yordu. Bir yandan DP. iktidarının mensupları Anayasayı ihlâlden dolayı itham altında tutulurken, diğer taraftan da 13 Kasımcıların kendileri, 27 Mayıs Anayasasını ayaklar altına alıyorlardı. Bir çok kimseler bunun bir ihtilâl olduğunu, dolayısiyle ihtilâlciler arasında dâimâ mücadeleler meydana geldiğini söylüyorlarsa da, bu görüşler gayet yanlıştır. 27 Mayıs bir ihtill değildi. Bir hükûmet darbesi de değildi.

Gayesinden saptırılmış, dâvasına ihanet olunmuş, bir yeni millî birlik hareketi idi. Buna «HAREKET» ten başka bir deyim kullanmak mümkün değildir.

Bu hareketle, Türk Milletini çağdaş medeniyete ulaştırmak, ülkü, kültür birliği yoluyla manevî bir kalkınma sağlamak, sosyal ve iktisadî reformları milliyetçi bir açıdan gerçekleştirmek amacı güdülecekti. Bu hareketi yapanlar dünyanın hiç bir yerinde görülmeyen bir tutumla hemen bir Anayasa düzenleyerek, memleketin yönetimini hukuk esasına bağlamak yoluna gitmişlerdi.

İhtilâl demek, mevcut iktidarı yıkarak yeni bir düzen meydana getirmektir. Halbuki 13 Kasım'da iktidarı elinde bulunduranlar, meşrû ve haklı davranışlarına tahammül edemedikleri bir kısım MBK üyelerine karşı Anayasayı ihlâl ederek bir İHANET hareketinde bulunmuşlardı.

Bunun bir darbe hareketi diye vasıflandırılmasına imkân yoktur.

13 Kasım'ın arkasından Hindistan'a ulaştıktan bir hafta sonra İngilizce Times Dergisini okuduğumda, Cemal Gürsel'in yabancı muhabire vermiş olduğu şu demeci gördüm :

«14» ler dua etsinler ki, işin içinde ben vardım.

Yoksa hepsi de kurşuna dizileceklerdi. Buna ben engel oldum.»

Daha sonra 13 Kasım kışkırtıcılarından bazılarının ihanetin hazırlanması sırasında başta ben olmak üzere, en az üç dört kişinin öldürülmesini ısrarla istediklerini öğrendim.

İdamımızı isteyen 13 Kasım mürettip ve müşevvikleri bu emellerinden, iyi niyetlerinden ötürü değil, yaptıklarının hesabını kendilerinden sorabilecek kudretteki arkadaşlarımızın varlığı sebebiyle vaz geçmişlerdir.

Yakın yılların çeşitli olaylarını, bugün için tamamen umumî efkârın önüne sermenin doğru olmadığı kanaatındayım. Bilhassa 27 Mayıs'ın hazırlık, icrâ ve akibetine dâir olayları, kişi ve grupların davranışlarının sebep, sâik ve metodlarını deşmenin faydası yoktur. Bugün rejimin teminatı, demokrasinin müdafiî görünenler, hattâ hakikaten buna gayret eden kişilerin bir kısmının da zaman zaman zaafa ve tereddüde düştükleri olmuştur.

İnsanların her zaman aynı derece dayanıklı ve kararlı olmamaları, beşerî tabiatının yapısı iktizasıdır. Bu sebeple cemiyetimizin hür ve demokratik bir düzene geçmesi için emek vermekte olan, ihlâs ve sadakatle çalışmakta olduğunu gördüğümüz zevatın şu veya bu tarihteki şüphe ve tereddüdünü, zaaf ve hatasını teşhir etmekten uzak duracağım.

İHTİLÂL BİR DENİZ FIRTINASINA BENZER

İhtilâl bir deniz fırtınasına benzer. Rüzgâr kesildikten sonra da dalgalanmalar devam eder. Bu gün bu çalkantıları durdurmak için dalgakıran olmağa çalışanların o günkü fırtınada sürüklenmelerini kendileri için büyük bir suç saymıyorum.

İhtilâlci ile maceracı arasındaki fark, doktor ile kasap arasındaki farka benzer. Doktor da bıçak, kullanır, kasap da. Ancak doktor yaşatmak, kasap öldürmek için... İhtilâlci de cemiyet yarasını deşmek için çoğu hallerde bîgünah kimselere zarar vermeye mecbur kalır, bu eşyanın tabiatında bulunan zarurî bir ızdıraptır. 27 Mayıs operasyonu yapılırken bu ızdırabın en az olmasına çalışıldı ve başarıldı da. Ancak nekahati uzun ve ızdıraplı oldu, zira operatörler ortadan çekildi, yerlerini kasap çırakları aldı. Ve ihtilâl rayından çıkarıldı. Bu hengâmede maceracılar, ihtilâli vasıta değil, gaye sananlar ortalığı doldurdu.

Biz bu kişileri de ortaya sermeyeceğiz. Çünkü kimi pişman, kimi nâdim, kimi de hatasını müdriktir.

Yalnız bir iki vak'aya ana hatları ile dokunacağım. Zira bu olayların yanlış bilinmesi, yanlış yorumlara sebep olmakta ve yanlış tedbirler alınmasını doğrumaktadır.

Bunlardan birisi 29 Ekim 1961'de Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılmasına tekaddüm eden günlerdeki faaliyetlerdir.

Dünyanın 14 ülkesine dağılmış, Ottowa'dan Tokyo'ya kadar onbinlerce km. mesafelerde bir birinden ayrılmış 14 arkadaş, Ekim ayında bir mesaj aldık. Çok mühim bir meseleyi müzakere etmek üzere «Brüxelles»e dâvet ediliyorduk.

Mazeretleri olan «Ahmet Er» le «Muzaffer Özdağ» dan başka hepimiz 21 Ekim'e kadar Brüxelles'e vardık. Orhan Kabibay'ın nazik ve itinalı ev sahipliği ile karşılandık ve Türkiye'den gelecek olan SKB. (Silâhlı Kuvvetler Birliği) temsilcisi Dündar Seyhan'ı bekledik. 21 Ekim günü Kurmay Albay Seyhan Brüxelles'e geldi. Brüxelles'deki Sefâret konağının

büyük kabul salonunda müzakereye başladık. Dündar Seyhan, Türkiye'deki genel durumu izah etti. Seçimler yapılmış, CHP. 170, AP. 160, CKMP. ve YTP. de 70-80 .milletvekilliği kazanmışlardı. Böylece T.B. M.M. hiç bir partinin müstakil bir hükûmet kurması mümkün olmayan bir terkipte teşekkül etmişti.

Hükûmetler koalisyonla kurulabilecekti ancak, ıstıraplı bir devir geçirilmişti. Acılar taze, kinler ateşli, nefretler derindi. Birbirlerine karşı his, fikir ve kanaatleri bu derece zıt olan kişilerin, bir hükûmette birleşmeleri imkânsızdı. Birleşseler bile böyle bir hükûmetin hizmet görmesi muhaldi, onun için SKB karar vermişti. Seçimi iptal edecekti. Bu .keyfiyetin 14'ler tarafından da kabul edileceğine ve iptâli tasvip edeceklerine inanılıyordu.

SKB bu kararı bir protokola bağlamış ve protokol 38 «Albay, General» tarafından imza edilmişti. Protokol daha sonra Albay Dündar Seyhan tarafından neşredilmiştir. Bu protokol ahkâmına göre seçimi iptâl kararı 25 Ekim'e kadar uygulanacaktı. Bu hususţaki rey ve kanaatimiz soruluyordu.

Vaziyet dört gün süre ile aramızda müzakere edildi. Bize göre seçim yapılmadan bir intikal devri geçirmek ve devreyi bir süre uzun sürdürmek kabil olabilirdi. Bu zaman içinde dikkat, basiret ve itina ile millet arasındaki soğukluk, nefret ve kin hisleri giderilirdi.

Bazı ana meseleler halledilir, hükûmet otoritesi âdil ve hakkaniyetli temellere oturtulur, cemiyet hayatında külfet ve nimet muvazeneye geçirilir. Hükûmetlerin külfet ve nimet tevziindeki yetkileri tahdit edilir, yarın için iktidarların keyfiliğe sapmasını önleyecek tedbirler alınabilirdi.

Fakat seçim yapılmıştır. Millet reyini izhar etmiştir. İktidarın asıl sahibi millettir ve hiç kimse milletin karar ve iradesine rağmen bir uygulama yapamaz. Yapmaya teşebbüs edenler 27 Mayıs'ın temel felsefesini inkâr ve iptal etmiş olurlar.

Biz 14'ler olarak böyle bir dalâletin içinde bulunamayız. 27 Mayıs millet arasındaki boğazlaşmayı durdurmak gayesini matuftur. Millete karşı değil, millet içindir. Umumî kabul ve tasvibe uğraması da bu sebepledir. SKB'nin ileri sürdüğü fikirler ana hatları ile doğrudur. Ancak, teklif edilen şekilde bir tedbir artık alınamaz. Toplanacak meclisin kin ve intikam mücadelesi ile geçeceği, hiç bir millî dâvada çözüm aramıyacağı muhakkaktır, fakat seçimin iptali daha da kötü olacaktır. Bu karara vardıktan sonra sorduk :

Seçimin iptalinden sonra düşünülen idare şekli nasıl olacaktır?

Cevap olarak SKB'ni temsilen 5 Albay, Genel Kurmay Başkanı, Kuvvet Kumandanları ve 14'lerden müteşekkil bir heyet asıl iktidarı deruhte ve temsil edecekler. 13 Kasım Komitesi (23'ler) iptal edilecek.

Dirayetlerine emin olunan kişilerden bir hükûmet tâyin edilecek, faziletli kişilerden de kontrollü bir meclis kurulacak, bununla devlet hizmetleri yönetilecektir.

Bu cevap karşısında kararımızı bildirdik ve bu çeşit uygulamaların kesin olarak karşısında olduğumuzu söyledik. Böyle bir düzende gizli iktidarlar olacağını, felâketlere sebebiyet verileceğini belirttik. Mes'uliyetle selâhiyetlerin muadil olması, devlet prensibinin temelidir. Gayri mes'ul yetki sahiplerinin fâciâlara sebep olmaktan başka bir hizmetleri olma-

yacağını söyledik ve Meclisin açılmasında ısrarlı ve kararlı olduğumuzu açıladık.

Konu üzerinde uzun münakaşalar oldu.

Bir taraftan da sefaret telsizi ile Ankara'daki Hariciye telsizi devamlı olarak tarafların kararlarını ve tekliflerini iletiyordu.

O anda Jandarma Subay Okulunda SKB, Millet Meclisinde 23'ler Komitesi, Brüxelles Sefaretinde 14'-ler müzakere halinde bulunuyor. SKB seçimin iptalini, 14'ler meclisin açılmasını istiyorlar, bu gün tabiî senatör olan 23'ler Komitesi de acz içinde müzakere neticelerini bekliyorlardı. Sonunda 14'lerin kararlarını uygulamak mecburiyeti hâsıl oldu. Kurmay Albay Necati Ünsalan'ı bularak, Meclisin açılması için kararlaştırılan parolayı verdi.

«Apartman kiraya verilecektir.»

Meclisin açılması sağlanmıştı.

Bu karar hariciye telsizinin başında bulunan Kadri Kaplan ve Suphi Karaman'a da bildirildi.

Birinci mesele bitmişti. Her türlü ihtimali önlemek için de Meclisin açılmasında hazır bulunmak için iki arkadaşımızı göndereceğimizi, saat 5'e kadar bu hususta bir cevap gelmezse, arkadaşların yola çıkacağını tebliğ ettik.

Buna saat 4'e doğru Orgeneral Cevdet Sunay'ın cevabı geldi.

«Meclisin açılması lehine bir imkân doğmuştur. Eğer kendileri gelirlerse heyecanlı halde bulunan genç subayları zaptetmek mümkün olmaz, belki de isteklerinin aksine Meclisi dağıtmaya sebep olabilirler. Kararı vatanseverliklerine bırakıyorum.»

Bu mesaj üzerine Meclisin açılacağına emniyet hâsıl oldu ve rahatladık. Bu esnada bir teklif ortaya geldi : «Madem ki Meclisi açıyoruz, o halde Cemal

Gürsel'i Cumhurbaşkanı, İsmet İnönü'yü Başbakan yapacağız» dediler.

Biz Cemal Gürsel için itirazımız olmadığını, fakat İnönü'nün Başvekilliğinin ızdıraplara kaynak olacağını ifade ettik. Israr ettiler. Biz sizin kararınızı kabul edip Meclisi açıyoruz, siz de bizim teklifimizi kabul edin, dediler. Neticede biz de onların teklifini kabul ettik ve müzakereler bitti.

Müzakerelerden sonra arkadaşımız Dündar Taşer, Albay Dündar Seyhan'a hitaben: «Her işin bir bedeli vardır ve ödenir. İktidarın bedeli yoktur.

İsmet İnönü bu borcu, ödeyemeyeceğine göre, alacaklıdan kurtulmak yolunu arayacak ve alacaklıyı öldürüp borcundan kurtulacaktır.

Topçu İhsan Beyden Mareşal'a, Nihat Erim'den Kasım Gülek'e kadar kendisine hizmeti dokunan herkesi ezmiştir. Sizi de asacaktır,» diye lâtife yollu âkıbeti söyledi.

24 Ekim günü Albay Dündar Seyhan Tükriye'ye döndü, 14'lerin bir kısmı Paris'te bir basın toplantısı yaparak karar ve kanaatlerini ilân ettiler.

Bu basın toplantısı, Türk efkârına tamamen aksi mânâda aksettirildi ve o günün tezvir makinası 14'leri hizmet ve gayretlerinin zıt yönünde ithamda yarış etti.

27 Mayıs'la ilgili hazırlıklar ve 27 Mayıs ertesinin olaylarından söz etmek istemiyorum. Zira bugün yetki ve sorumluluk taşıyan bir çok kimseler o zamanlar şu veya bu sâikle şöyle veya böyle roller icra etmiştir.

Bunları teşhir etmek kanaatimizce câiz değildir. Türkiye'de iyiye doğru gitme istidadında bir muvazene kurulmaktadır. Bu temayülü zedelemek, memleket menfaatlerine şüphesiz uygun olmıyacaktır.

S O N U Ç

«1944 Milliyetçilik Olayı» başlığı altında kaleme aldığım, bugün bilinmesinde zaruret olan hâtıratımın mühim kısımlarını özet olarak efkâr-ı umumîyeye ve aziz Türk Milletine duyurmuş bulunuyorum.

Bu tarihî olaylar milletimizin ekseriyetı tarafından yanlış duyulmuş ve milletimize yanlış duyurulmuş, bilinmesinde zaruret olan gerçeklerdir.

Bu tarihî gerçeklerin ilk önce bir İstanbul gazetesinde neşredilmesine izin verdim. Tüccar zihniyetli insanlar tarafından olağan karşılanan ve hâtırât sahibinin haklarına ve samimî rızalarına hiç hürmet edilmeksizin birçok kısımları çıkartılmış ve bazı kısımları da değiştirilmiştir. Tavsiye ve müracaatlarımız arzu edilen neticeyi vermedi.

Bu sebepledir ki, hâtırâtımın mühim ve öz taraflarını teşkil eden bu kısmını, küçük de olsa bir kitap haline getirmeyi ve milletime sunmayı en zevkli ve faydalı bir vazife saydım.

Bugüne kadar büyük şöhretler halinde millete takdim edilmiş olan devlet adamları, halkı hep inçir çekirdeğini doldurmayan büyük gürültülerle avutmuşlardır. Asıl dertlerle ilgili icrâata girişmemişlerdir. Demirel hükûmeti de aynı tutum içinde olmuştur. Millet kesesinden eş dost kayırmalar, hısım, ak-

raba kollamalar, asıl üzerinde durulması gerekli devlet hizmetlerini unutturmaktadır.

Basın ve memleketin aydın gurubunun çoğunluğu da aynı şekilde içi boş kelimeler ve büyük gürültülerle halkı oyalamak yolundadır.

Türkiye'nin kalkınması için yüksek kaliteli üç bin ilim adamı yetiştirmenin önemi ve ivediliği üzerinde söz eden bile yoktur. Memlekette toplumsal adaletin, toplumsal güvenliğin ve fırsat eşitliğinin kurulmasını sağlayacak hareketler üzerinde samimiyetle durulmamaktadır. Türkiye'de sür'atle ağır sanayiin kurulması ve bir iş seferberliği yapılması zorunluğu, partizan tartışmalar yanında hiç dile getirilmemektedir. Tarım ve toprak reformu için olağanüstü tedbirler gerektiği dikkate alınmamaktadır.

Fakat buna karşılık, Danıştay kararları, mahkeme hükümleri ayaklar altına alınmaktadır. Demokrasiden, hukuk düzeninden bir edebiyat olarak sık sık söz edilmekte, fakat rakip bir partinin sesini boğmak için her şey mübah sayılmaktadır. Geçen Kurban Bayramında eşimin memleketi olan İsparta'yı ziyarete gittiğim sıralarda, oradaki Milliyetçiler Derneği benden bir konferans vermemi rica etmiştir. Konferans yeri olarak da, eskiden Halkevi binası olan ve bugün de Belediye salonu olarak kullanılan yer seçilmiştir. AP. li Belediye Başkanı da salonun konferans için verilmesine önce razı olmuş ve anahtarı da Milliyetçiler Derneği ilgililerine vermiştir.

Konferans ilân edildi. Gece saat 20.00 de verilecekti. Aynı gün saat 19.00 larda, yani konferanstan bir saat önce Belediye Başkanı salonu vermekten vazgeçtiğini bildirerek anahtarı geri aldı. Ve konferans için binanın önüne yığılan halkı açıkta, yağmur ve soğukta sokakta bıraktı.

Sonradan buna sebep olarak öğrendiğim şey şuydu:

Isparta AP. İl Başkanı olan Başbakan Demirel'in kardeşi, Demirel'e telefonla durumu bildirmiş ve iki kardeş böyle bir konferansın baltalanmasını uygun bulmuşlar. Bunun üzerine Isparta AP. İl Başkanı olan Şevket Demirel, Belediye Başkanını esaslı bir şekilde azarlayarak salonun verilmemesini sağlamıştır.

Şimdi, bir muhalif parti liderinin konferans vermesine dahi tahammül gösteremiyen insanların, demokrasiye bağlı ve hürmetkâr olduklarına inanmak mümkün olur mu?

Süleyman Demirel istediği kadar demokrasiden, hukuk nizamından bahsetsin. Hareketleri bunun aksi yönünde oldukça, boş sözlerin hiç bir değeri olamaz. Yer yüzünde milletler arasında devamlı bir yarışma ve mücadele vardır. Sanayileşmiş modern ileri ülkeler, geri kalmış olan diğer memleketlerin sanayileşmesini ve kalkınmasını istemezler.

Bu memleketlerin kendileri tarafından daima kârlı bir pazar durumunda kalmalarını sağlamaya çalışırlar. Bunun için gizli açık ve kanlı kansız mücadeleler yaparlar.

Ayrıca fikir ve basın yoluyla da en sinsi tertipleri hazırlarlar.

Ben kendimi bildiğim ve dünyayı anlamaya başladığım günden beri, Türk Milletinin her türlü tutsaklıktan ve sömürülmekten kurtulması ve korunması için çareler araştırdım. Ve bunları sağlamak için mücadele ettim.

Bundan sonra da hayatımı milletimin güçlenmesi ve refahı, mutluluğu için aynı gayeler uğrunda harcayarak bitireceğim.

Bugüne kadar bitmez tükenmez entrikalar ve iftiralarla karşılaştım.

Tam yetki ve söz sahibi olarak hiç bir zaman iktidarda bulunmamış bir vatandaş sıfatiyle, şahsıma karşı uydurulan asılsız şeylerin sebebini anlamak bir bakıma çok kolay olmaktadır. Bu da benim düşünce ve plânlarımın, milletimin yüzde yüz yararına olan şeyler olduğunu göstermektedir.

Çirkin ve aşağılık oyunların sürüp gittiği ve gideceğini biliyorum. Fakat bizler aslâ aynı usullere baş vurmayacağız. Silâhlarımız, daima gerçeğe bağlılık ve saygı olacak, insanlara şefkat göstermek, doğru yolu anlatmaya çalışmak ve kendini düzeltenleri de derhal affetmek olacaktır.

Türk Milletinin korunması ve yükselmesi, ahlâk ve fazilete dayanan bir milliyetçilik yoluyla kabildir. Türk Milletinin çocukları vatana hizmet etmek için en başta gelen şartın cesur ve azimli olmak olduğunu unutmamalıdırlar. Hiç bir şeyden çekinmeden doğruluğuna inanılan dâvaları benimsiyerek ve onu yürütmekle BÜYÜK TÜRKİYE kurulacaktır.

Millete hizmet edebilmek iiçn hayatını feda etmeyi göze alabilecek kadar cesur olmak yetmez. Alçakça iftiralara, şeref ve haysiyetlere karşı tertiplenen suikastlara karşı da cesur ve dayanıklı olmak gerekir.

Ne kadar ürkütücü olursa olsun hakikatlara göz kapamadan bakmak ve onları olduğu gibi görmeye çalışmak gerektir. Peşin hükümlerden kurtulmak ve art düşünceleri yere sermek kolay değildir.

Toplumları aydın kişiler yönetmektedir. Aydın kişiler derken, sadece belirli bir okul veya fakülte diplomasına sahip kimseleri değil, her mânada, ka-

rakter, ruh ve düşünce aydınlığına erişmiş insanlar kastolunmaktadır.

Türk Milleti menfaatçi ve korkak aydınlar yüzünden perişan olmuş ve perişan kalmaya devam etmektedir. Onun için cesur ve fedakâr insanlara her zamandan daha çok ihtiyaç vardır. Böyle insanlar da yurdumuzda çoktur.

Ancak bunların köşelerinden ayrılmaları ve millete hizmet yolunda saf tutmaları gerekmektedir.

İşte ben, onları harekete çağırıyorum. Mücadeleye çağırıyorum.

KUTLUĞ YAYINLARI'NIN
NEŞRETTİĞİ DİĞER ESERLER

- **Dış Politikamız ve Kıbrıs (3. Baskı)** 25.— TL.
  Alparslan Türkeş
- **Türkiye'nin Meseleleri (5. baskı)** 15.— TL.
  Alparslan Türkeş
- **1944 Milliyetçilik Olayı (8. baskı)** 10.— TL.
  Alparslan Türkeş
- **Dündar Taşer'in Büyük Türkiyesi**
  Z. N. (İkinci Baskısı yapılıyor)
- **Millî Eğitim Dâvamız** 20.— TL.
  Hüsnü Dikeçligil
- **Koçaklar (Millî Hikâyeler)** 12.50 TL.
  O. Hasan Bıldırki
- **Türk Siyasî Tarihi (3. baskı)** 35.— TL.
  Tahsin Ünal
- **Batı Trakya Türkleri** 15.— TL.
  Âdil Özgüç
- **Yeni Sınıf (2. baskı)** 15.— TL.
  Milovan Djilas
- **Türk Tarihi (1. cilt) (bitti)** 20.— TL.
  Dr. Rıza Nur
- **Türk Tarihi (2. cilt)** 20.— TL.
  Dr. Rıza Nur
- **Türk Tarihi (3. cilt)** 20.— TL.
  Dr. Rıza Nur

Dağıtım:
ANDA
Ankara Caddesi Nu.: 46 Basın İş hanı
Sirkeci — İSTANBUL

ALPARSLAN TÜRKEŞ

1944 Milliyetçilik Olayı

*11.bask

